

the next big thing will be a lot of small things

AESOP4food
STRATEGY

Online Seminar,
16.05.2024

Bram Vandemoortel
Architecture Workroom Brussels
Ghent University
bvandemoortel@architectureworkroom.eu
bram.vandemoortel@ugent.be

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

a design
practice
that does
not build

AN INNOVATION HOUSE FOR SPATIAL TRANSFORMATION

COLLABORATOR
ALICE DEVENYNS

COLLABORATOR
ARNAUD MEWIS

COLLABORATOR
BRAM VANDEMOORTEEL

COLLABORATOR
CAROLINE VAN ECCELPOEL

DIRECTOR
JOACHIM DECLERCK

COLLABORATOR
CHIARA CICCHIANNI

COLLABORATOR
LENE DE VRIEZE

COLLABORATOR
HANNE MANGELSCHOTS

COLLABORATOR
IDA PIËRET

DIRECTOR
FRANK VAN DAMME

COLLABORATOR
LEONIE MARTENS

COLLABORATOR
MARIE VAN LOON

DIRECTOR
ROELAND DUDAL

COLLABORATOR
SARA LEROY

AN INNOVATION HOUSE... WORKING ON SYSTEM CHANGE

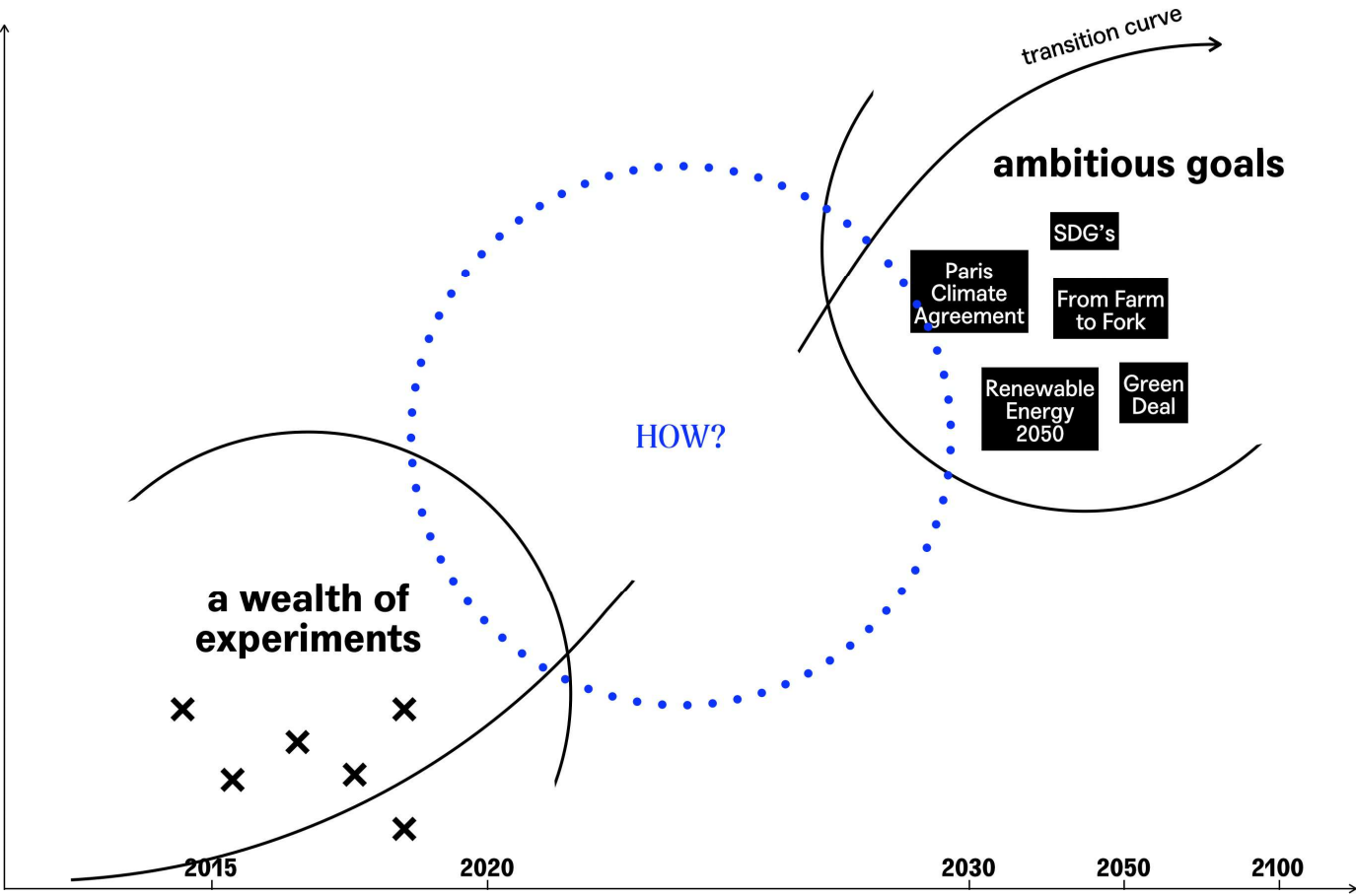
ENERGY

AGRICULTURE

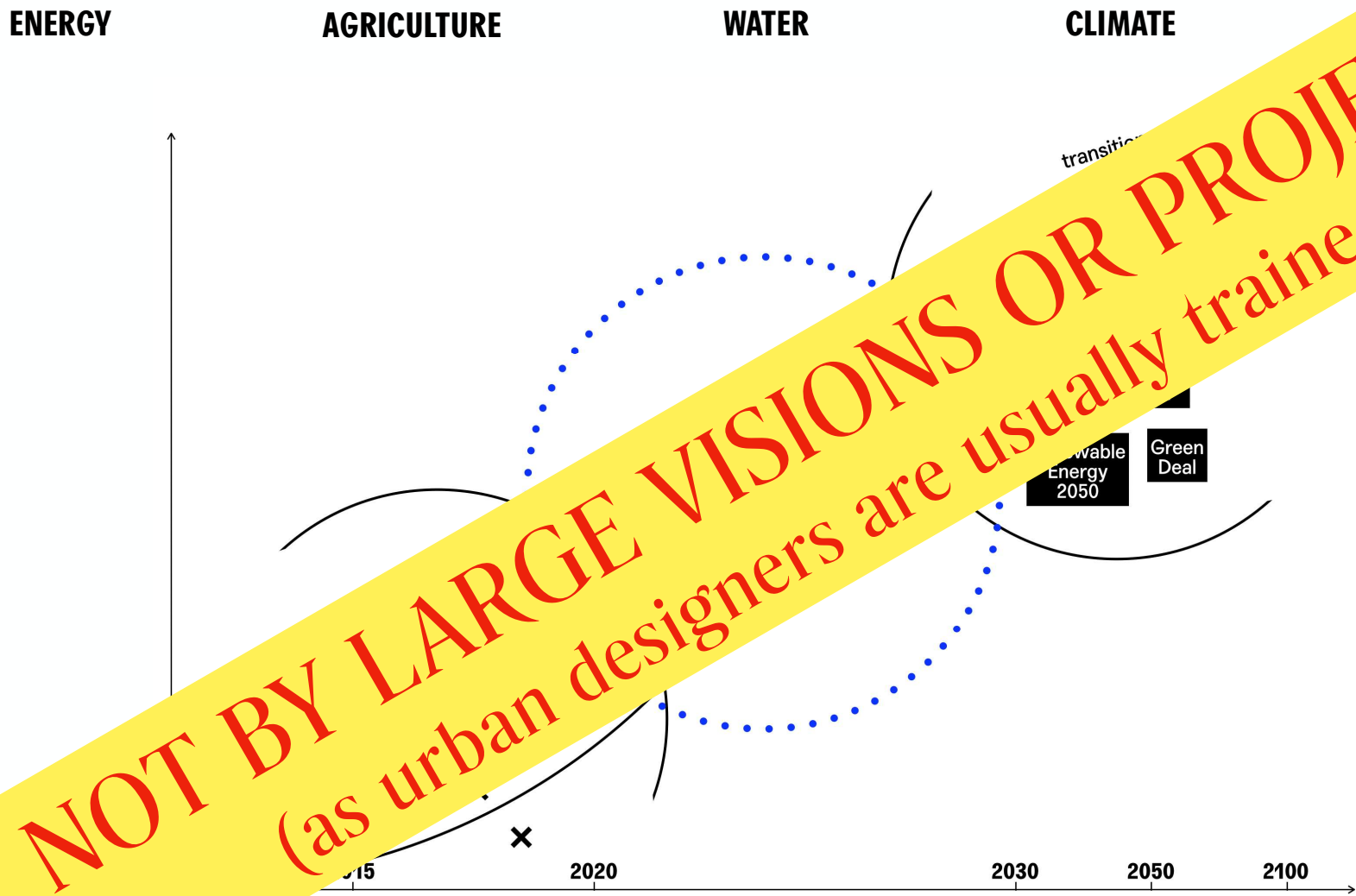
WATER

CLIMATE

COMMUNITY

AN INNOVATION HOUSE... WORKING ON SYSTEM CHANGE

AN INNOVATION HOUSE... WORKING ON PLACE-BASED SYSTEM CHANGE

ENERGY

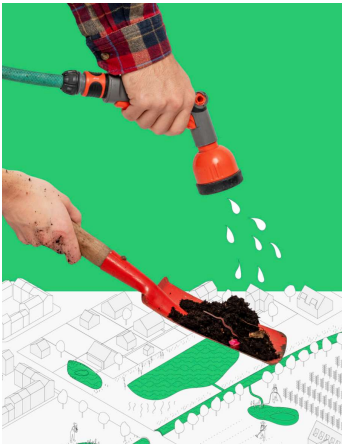
Energy Districts

AGRICULTURE

Food Land

WATER

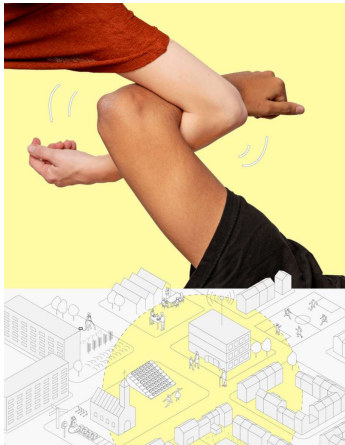
Buffer Brooks

CLIMATE

Climate Streets

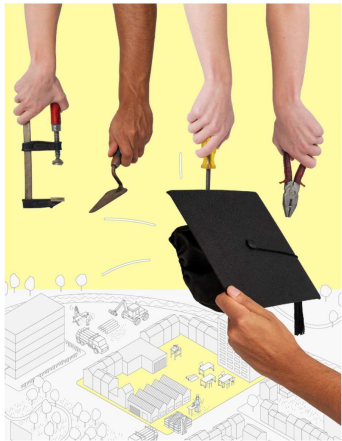
COMMUNITY

Community Engines

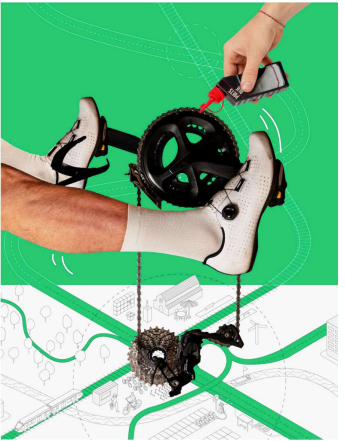
Caring Neighbourhoods

Making & Learning Hubs

Material Villages

Flow Collectors

Affordable Dwellings

INTEGRATION HOUSE... WORKING ON PLACE-BASED SYSTEM CHANGE

AGRICULTURE

WATER

CLIMATE

COMMUNITY

Energy Districts

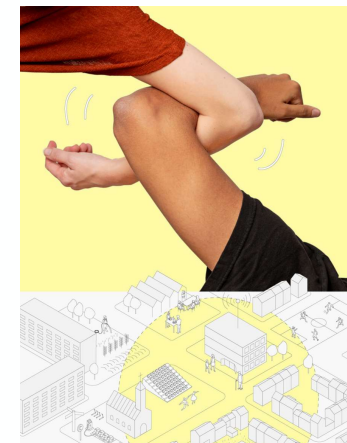
Food Land

Blue

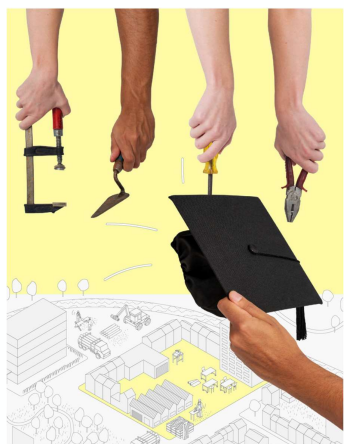
Climate Streets

Community Engines

Caring Neighbourhoods

Making & Learning Hubs

Material Villages

Flow Collectors

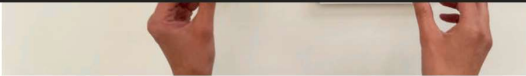

Affordable Dwellings

COMMONPLACE CHALLENGES

AN INNOVATION HOUSE... WORKING ON PLACE-BASED SYSTEM CHANGE

PROJECTS ALL TYPE THEME LOCATION

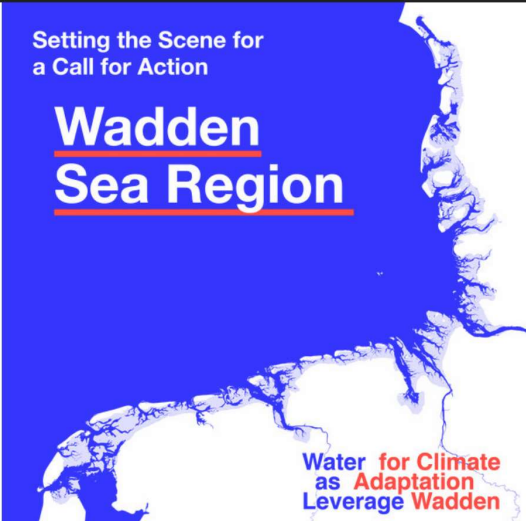
The building blocks of Rotterdam neighbourhood Reyeroord

Tuin van Eten ('Garden of Food')

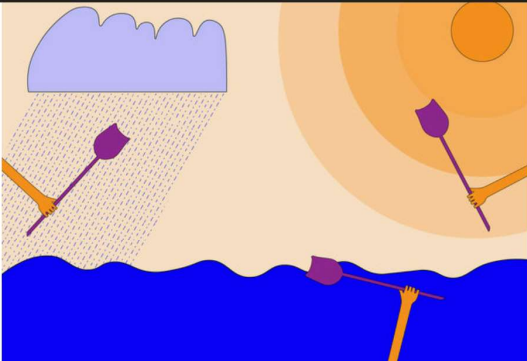
The Great Transformation

Water as Leverage – Wadden Sea Region

Gent Muide-Meulestede tomorrow

Atlas: Working on Water

Exhibition: Stadsvernieuwing is mensenwerk

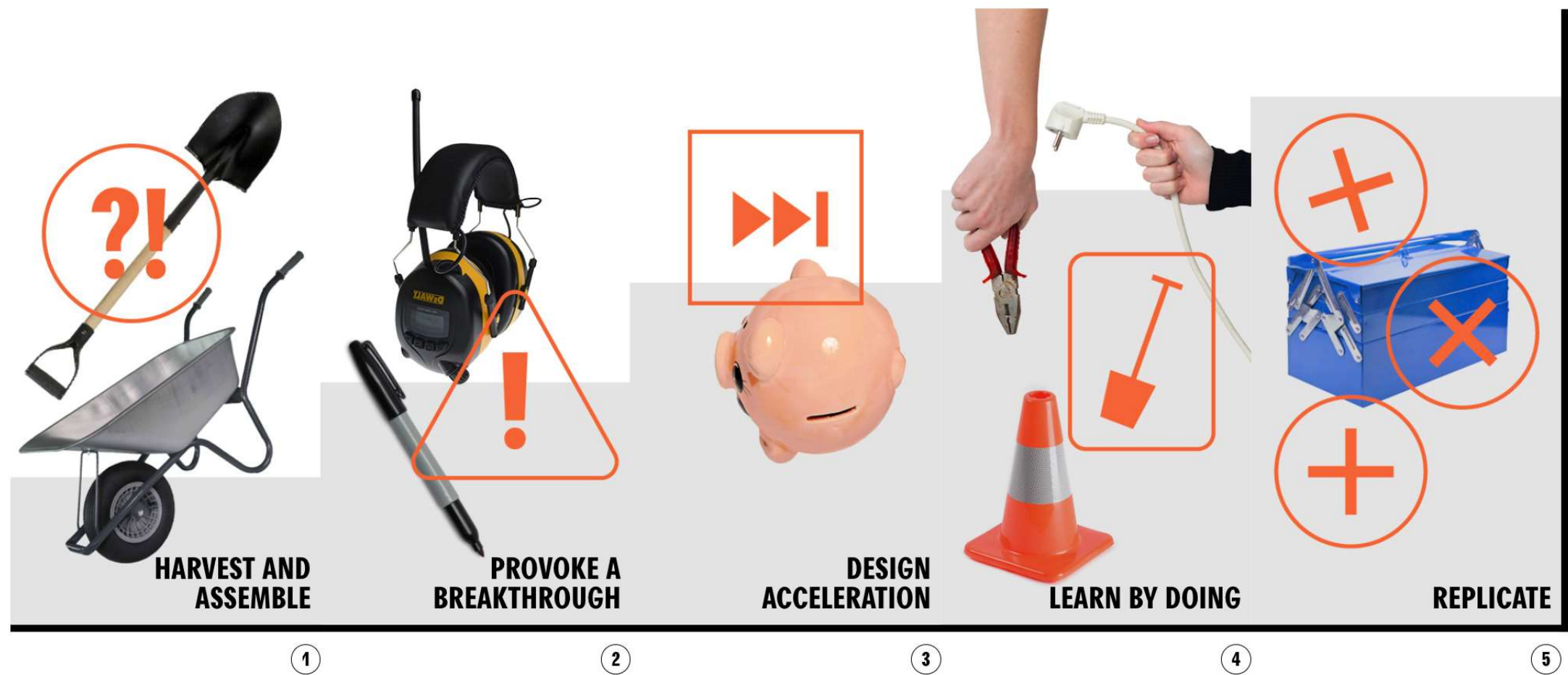
Breeding Places in Brussels

School Streets: more breathing space for Brussels schoolchildren

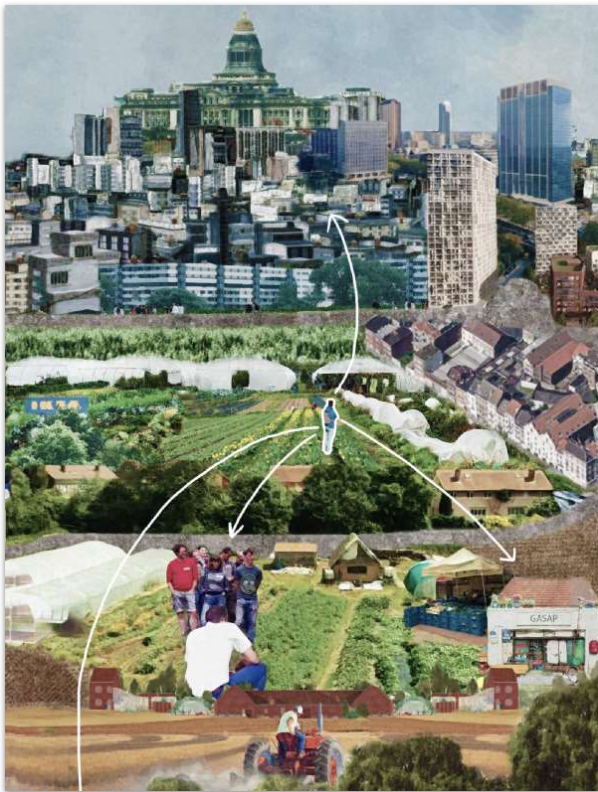
AN INNOVATION HOUSE AS NON-PROFIT ORGANIZATION

3 (PRACTICES-BASED) PERSPECTIVES

Urbanising in Place

International research project on agroecological urbanism, with Brussels as one of four test cases

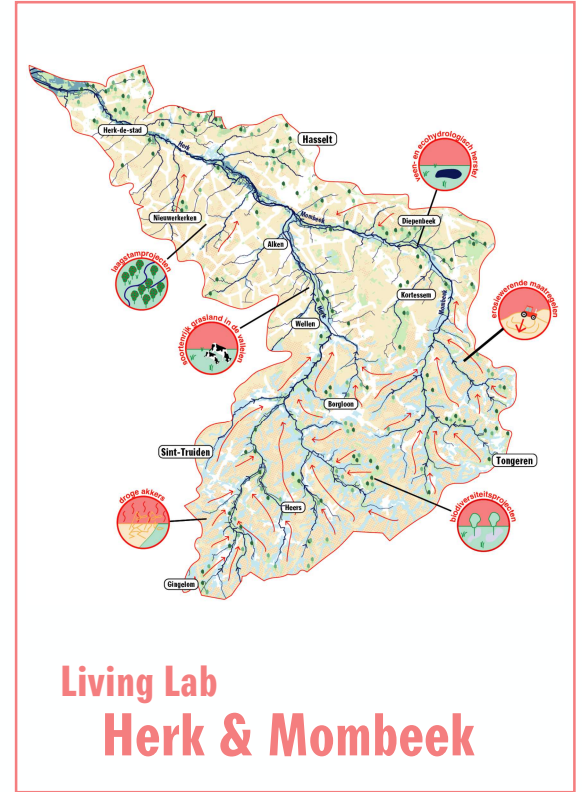
Open Ruimte Platform

Experimental implementation platform in Flanders, focused on open space issues

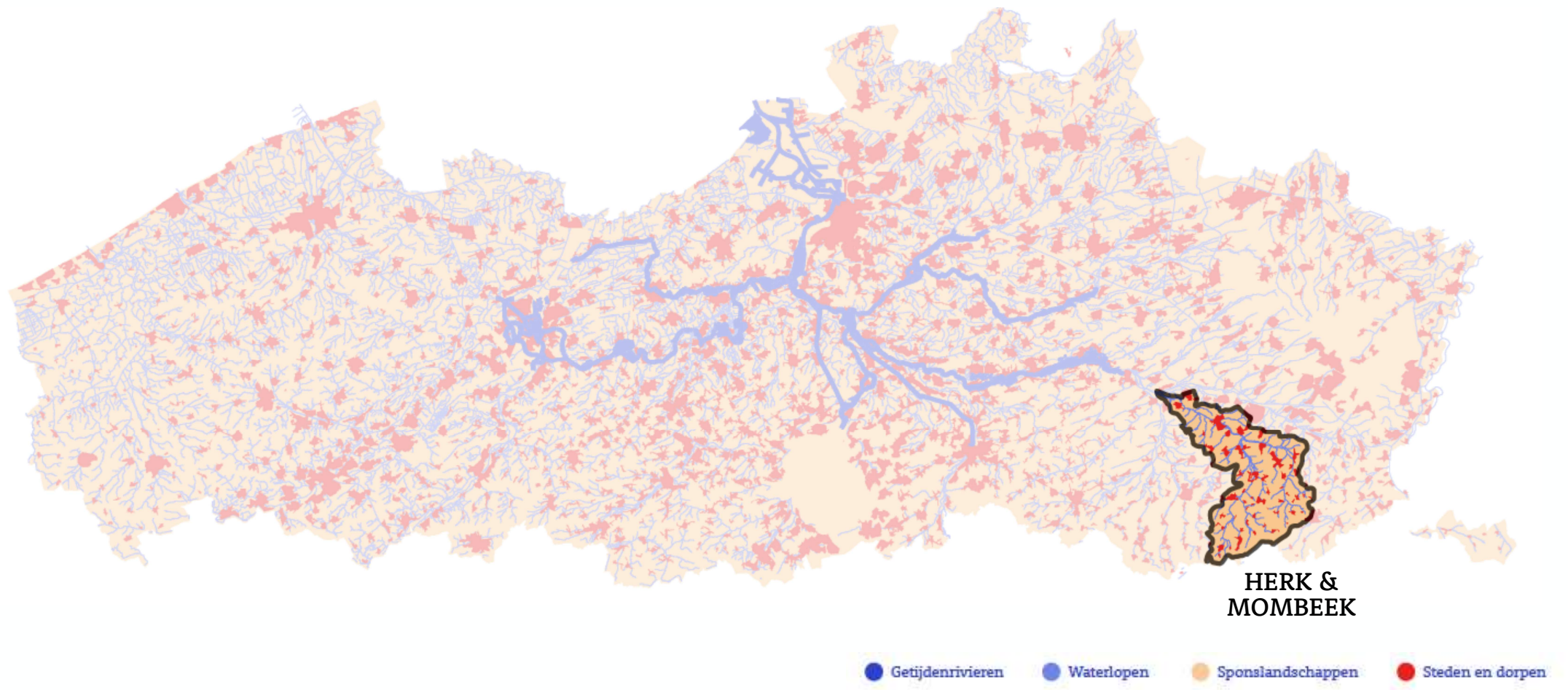

Herk & Mombeek

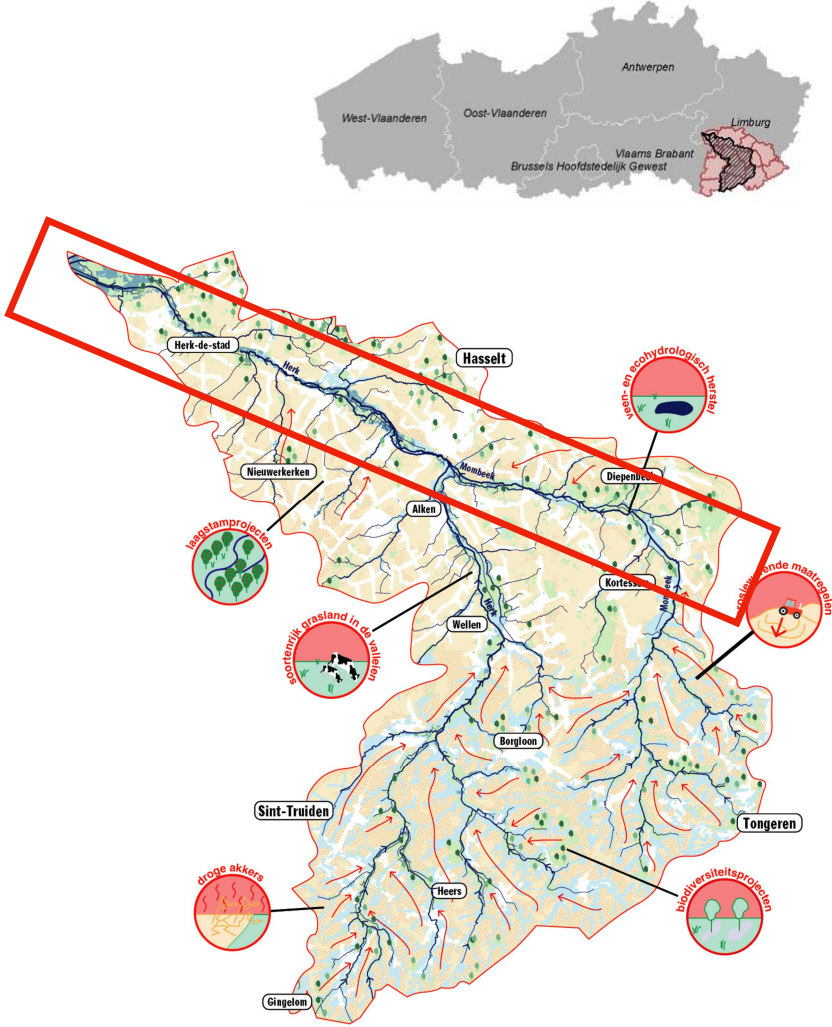
A living lab aimed at realizing upstream sponge measures to manage climate risks

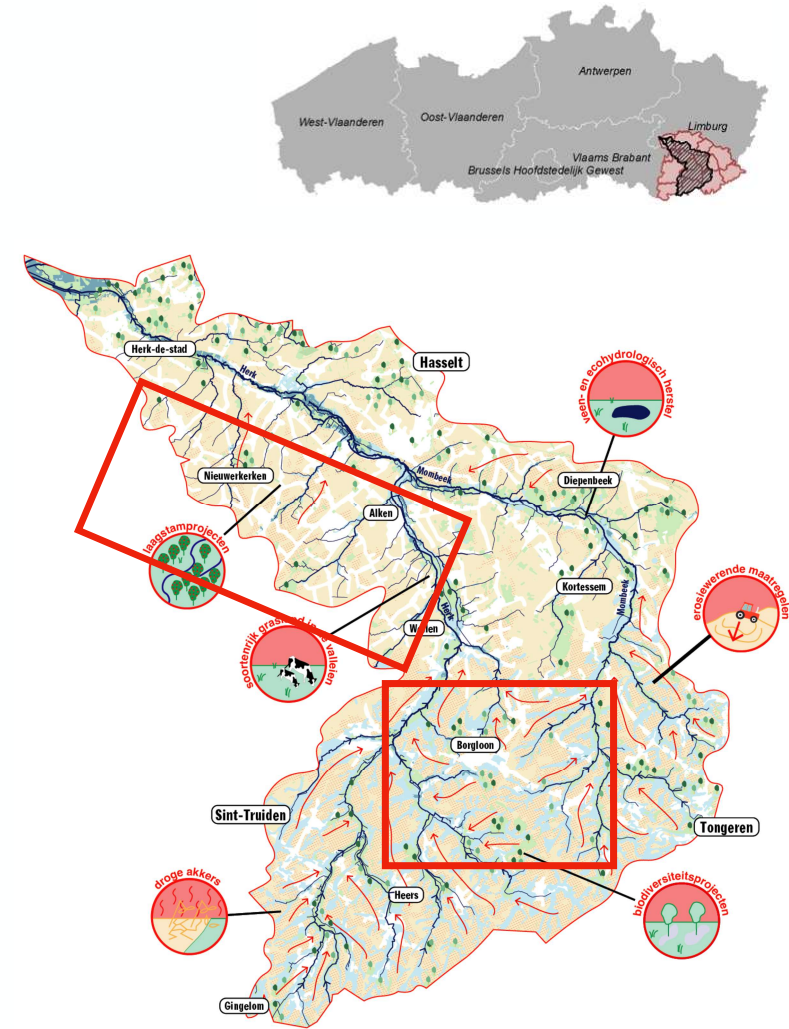
OUR LANDING SPOT FOR TONIGHT: THE VALLEY OF HERK & MOMBEEK

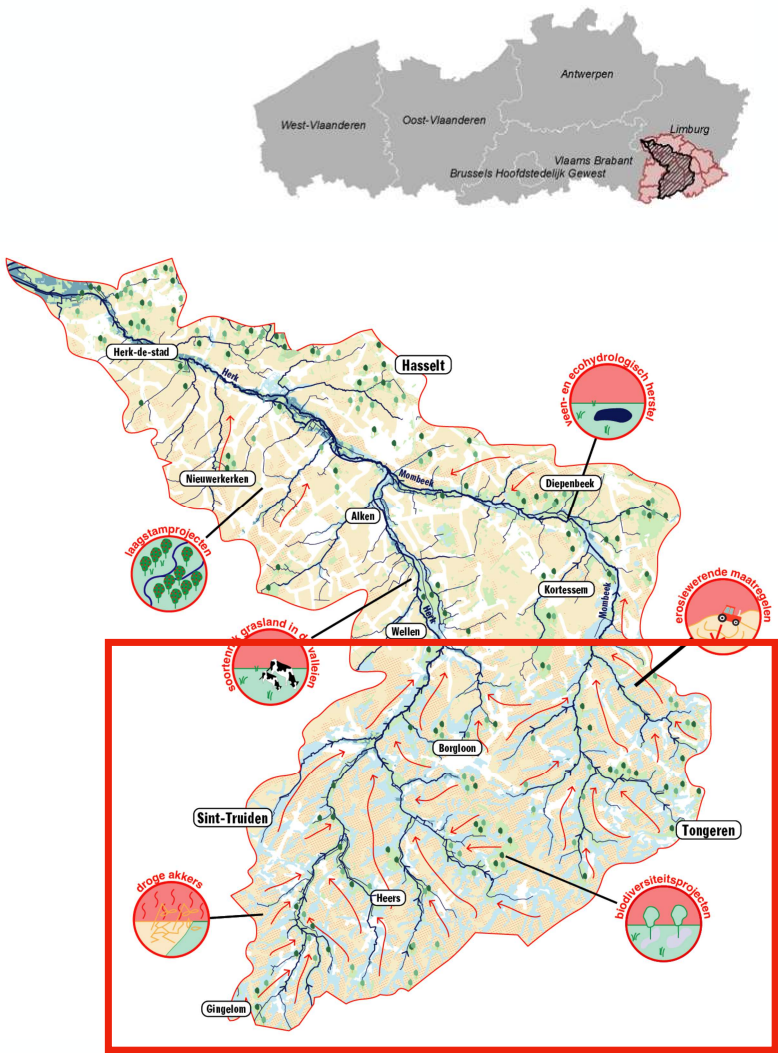
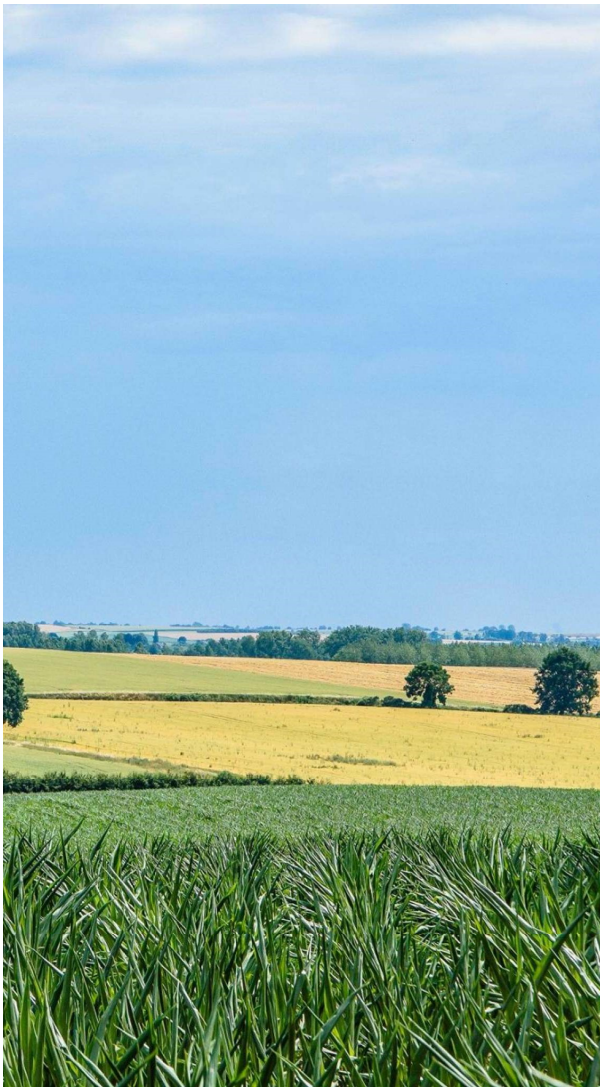
OUR LANDING SPOT FOR TONIGHT: THE VALLEY OF HERK & MOMBEEK

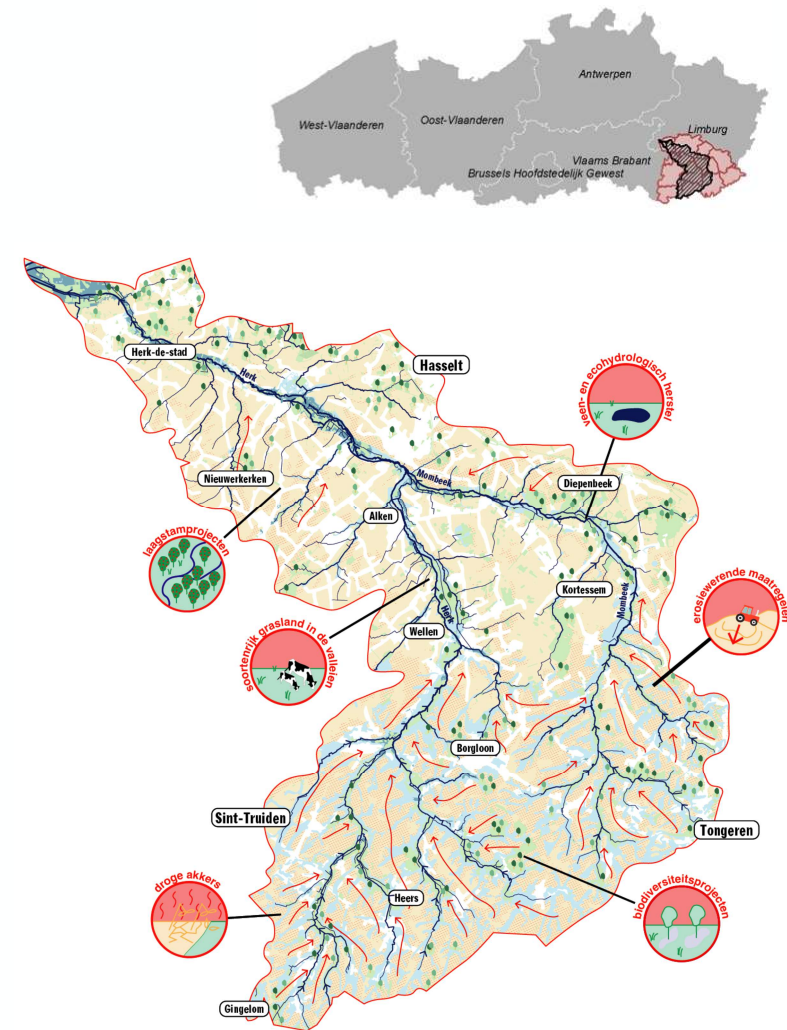
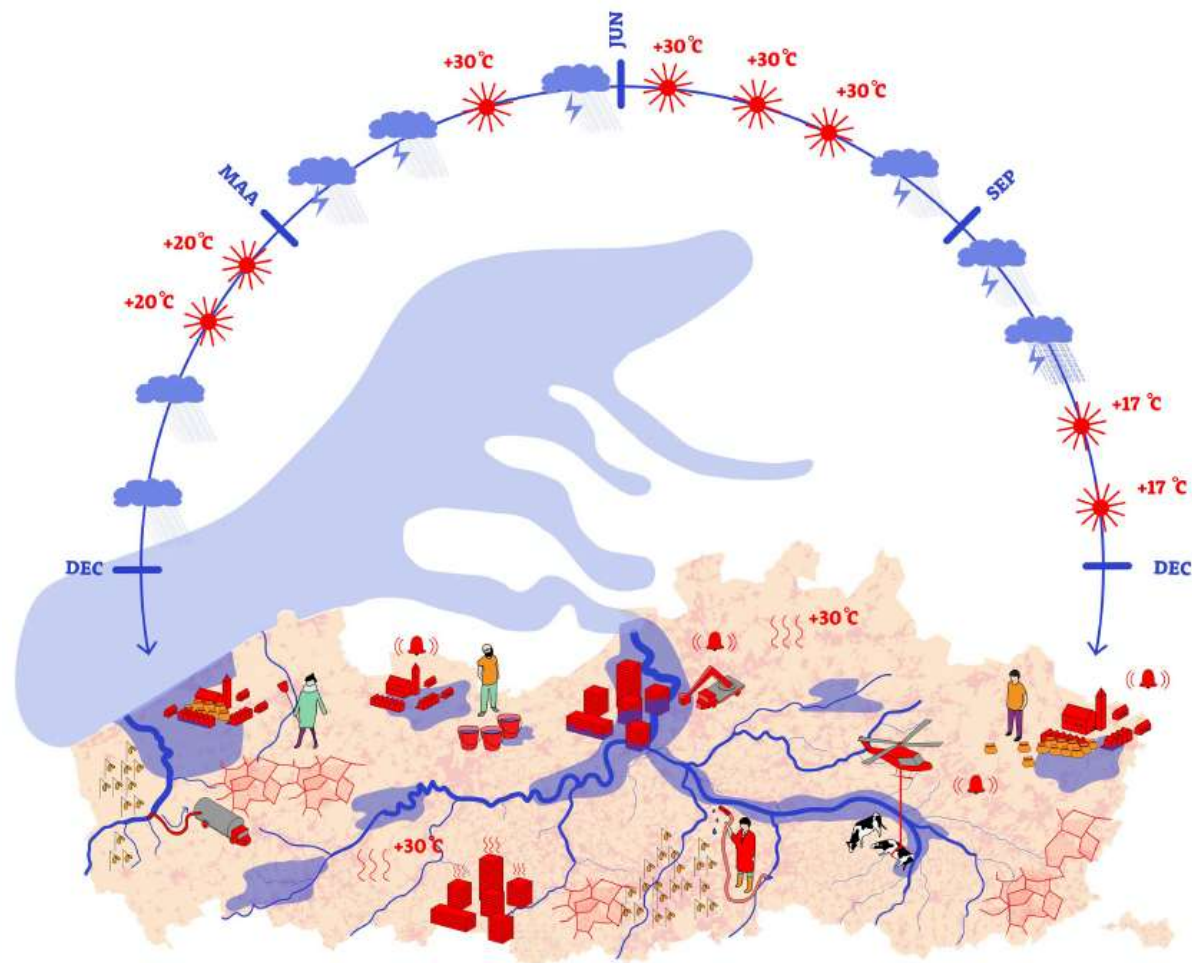
OUR LANDING SPOT FOR TONIGHT: THE VALLEY OF HERK & MOMBEEK

OUR LANDING SPOT FOR TONIGHT: THE VALLEY OF HERK & MOMBEEK

OUR LANDING SPOT FOR TONIGHT: THE VALLEY OF HERK & MOMBEEK

OUR LANDING SPOT FOR TONIGHT: THE VALLEY OF HERK & MOMBEEK

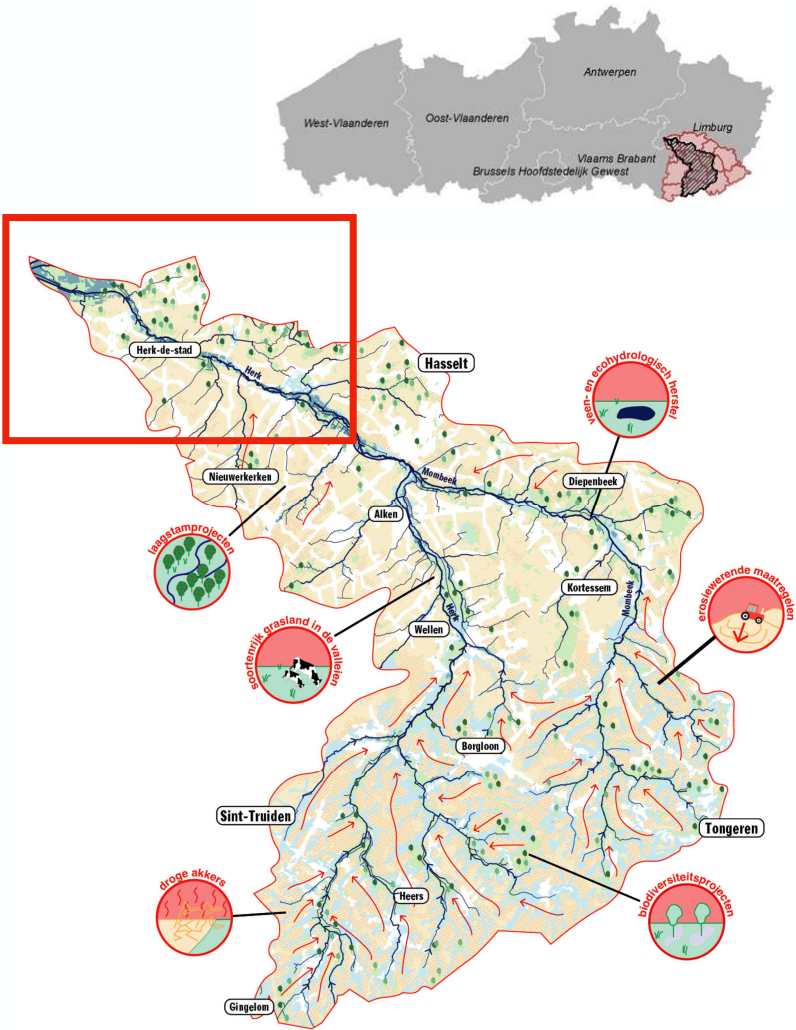

Halen, ‘water bomb’ in 2021

Reportage Klimaatbeleid

Natuurgebied Demerbroeken verwoest door regenval, door gebrekkig beleid: ‘Deze ravage is nog maar het begin’

Kevin Feytons (Natuurpunt): ‘Grote kans dat dit over vijf jaar weer gebeurt.’ Beeld © Eric de Mildt

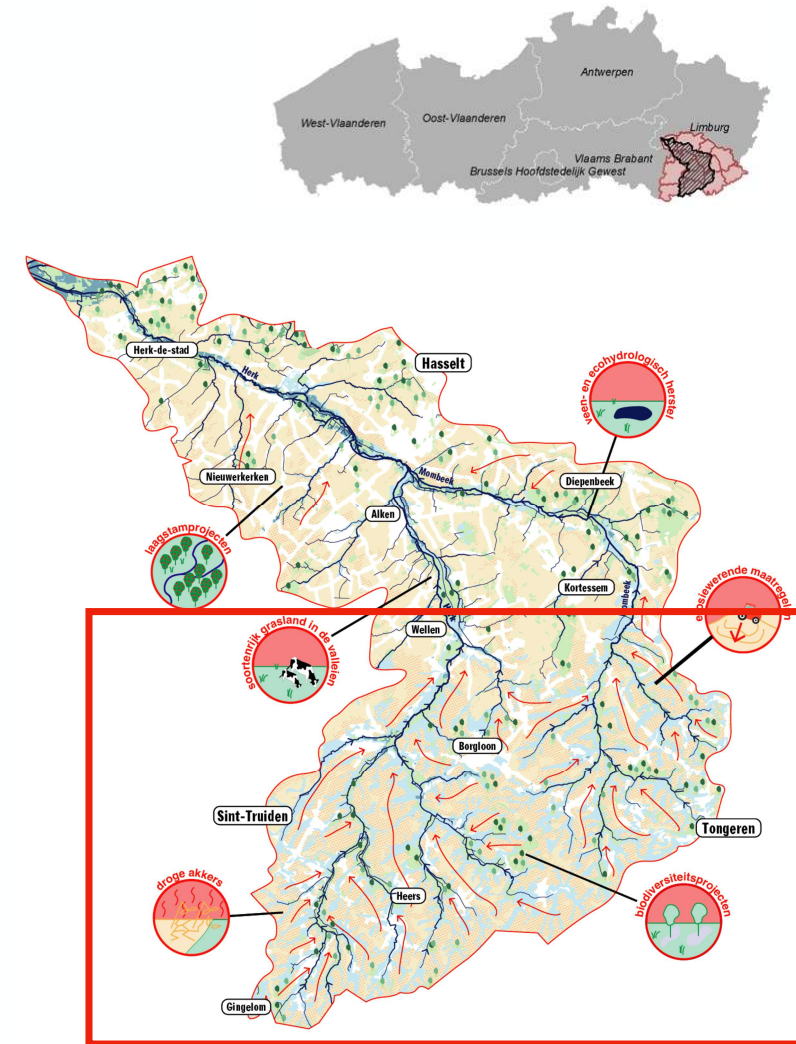
OUR LANDING SPOT FOR TONIGHT: THE VALLEY OF HERK & MOMBEEK

Water oppompen uit onbevaarbare waterlopen verboden in Limburg door aanhoudende droogte

Vanaf morgen mag er geen water meer uit onbevaarbare waterwegen gehaald worden in heel Limburg. Het gaat om een tijdelijke maatregel vanwege de aanhoudende droogte.

2017, 2018, 2019, 2022,...

OUR LANDING SPOT FOR TONIGHT: THE VALLEY OF HERK & MOMBEEK

Noa Sneyers

Hart van Haspengouw is nu officieel Landschapspark

Hart van Haspengouw mag zichzelf nu officieel een Landschapspark noemen. De van Hart van Haspengouw hebben het label overhandigd gekregen door Vlaams Zuhair Demir (N-VA). "Het park kan nu rekenen op stabiele inkomsten van bijna 50 per jaar waarmee ze het landschap nog mooier kunnen maken", zegt de minister

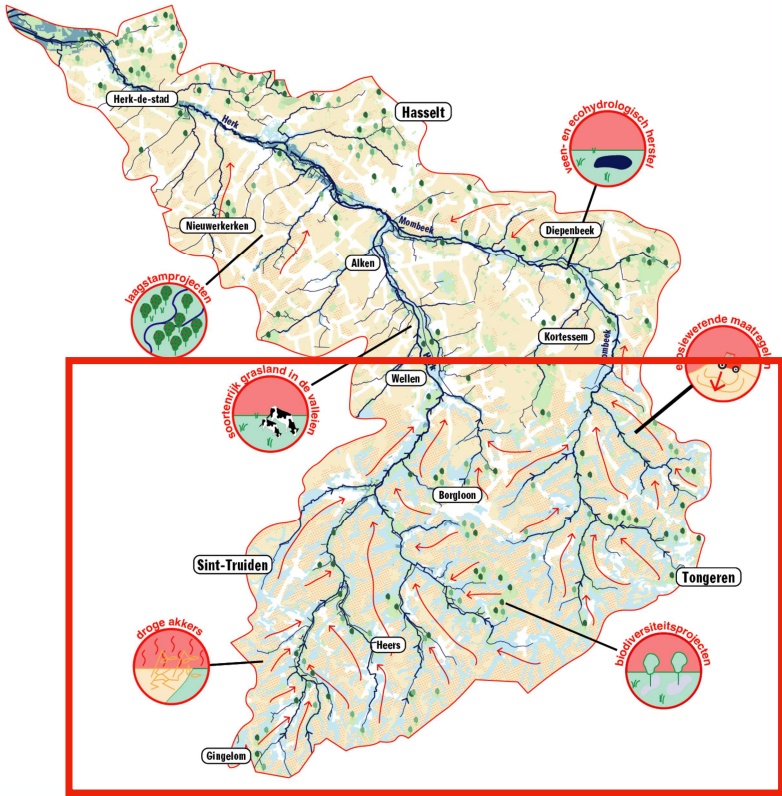
Fruitsector hoopt de crisis te bedwingen met pruimenteel

SINT-TRUIDEN/NIEUWERKERKEN

Donkere wolken vormen zich boven de fruitsector. De opeenstapeling van extreme natuurfenomenen met daar bovenop de Ruslandboycot, dwingt de telers te diversifiëren. Momenteel wordt uitgekeken naar nicheteelten zoals pruimen, abrikozen en blauwbessen. "Diversificatie is een belangrijke factor om de huidige crisis te verslaan", stelt Inge Moors, voorzitter van PC Fruit en gedeputeerde voor landbouw. "Wij trachten telers te begeleiden in de opstart, gedeeltelijke omschakeling of uitbreiding van hun bedrijf naar deze nicheteelten."

"De verkoop van peren- en appelbomen daalt jaar na jaar. Daarom zoeken wij alternatieven, waaronder de pruimenteel", zegt Peter Duflet.

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PROTOTYPE

PLATFORM

PARTICIPATION

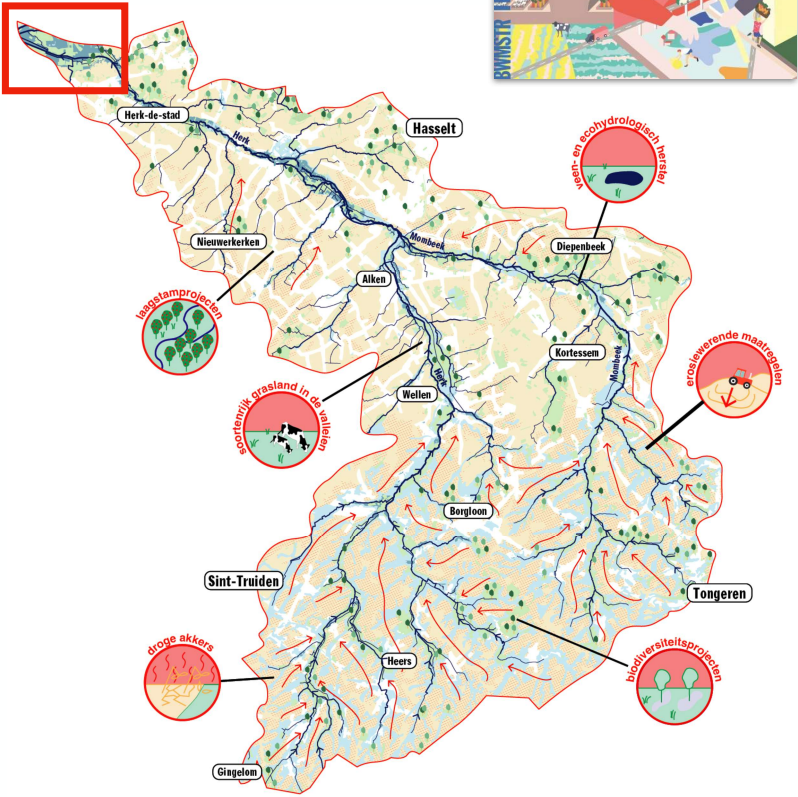
PROGRAMME

democracy fails

(if we make a caricature of what policy is)

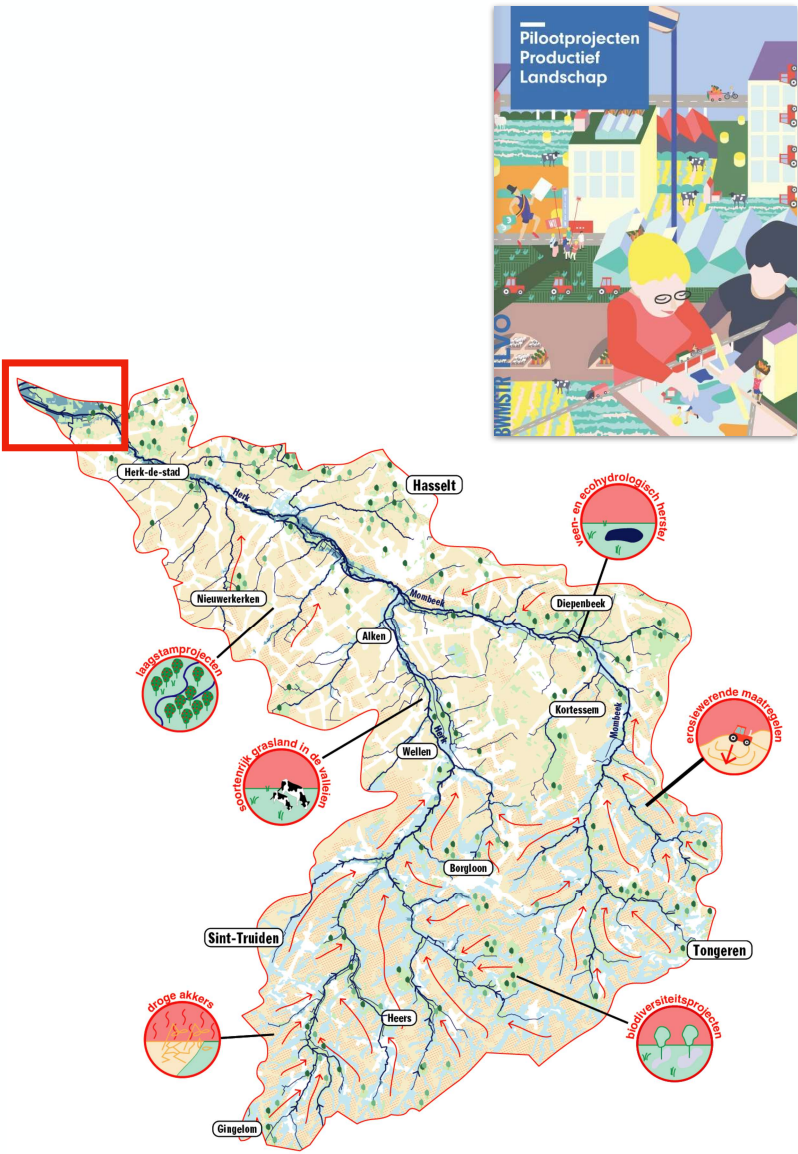

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

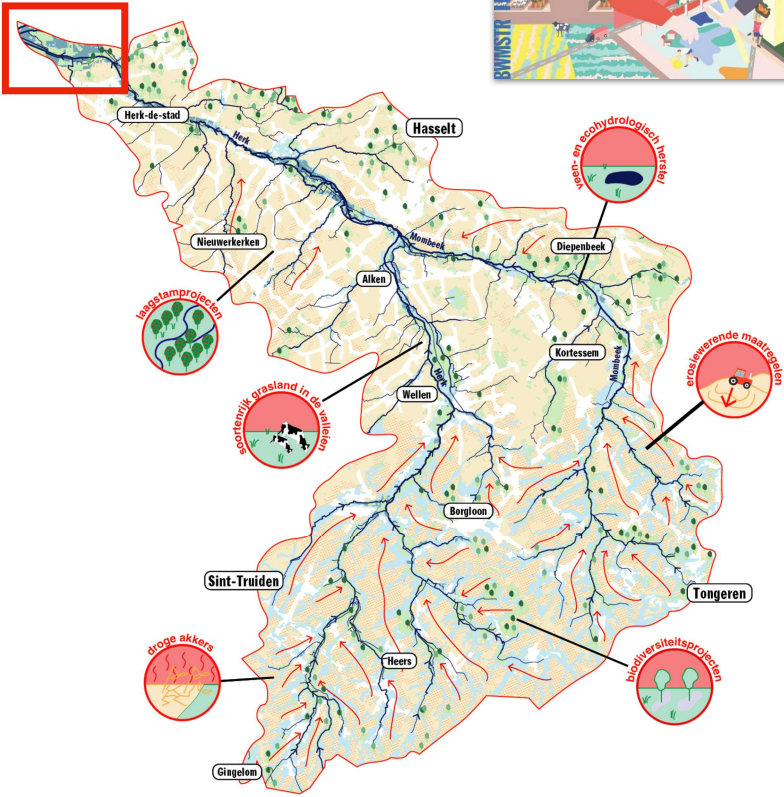

Patrick & Anja, Hoeve de Waterkant, Tim Van De Velde

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

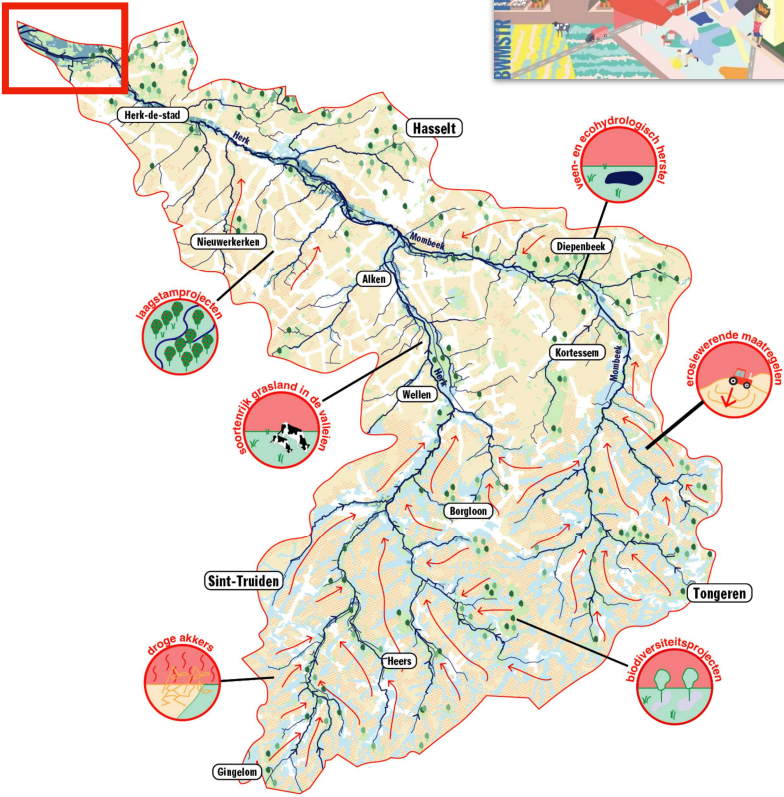
HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

Hoeve de Waterkant, Tim Van De Velde

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2005: Need for a controlled flood area

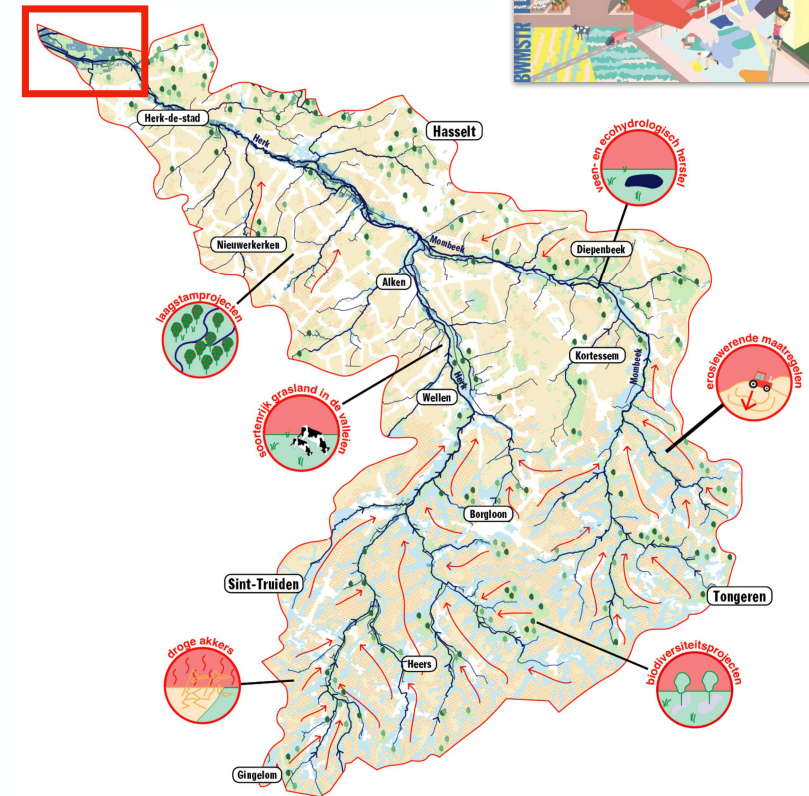

Hoeve de Waterkant, Tim Van De Velde

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2005: Need for a controlled flood area

2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

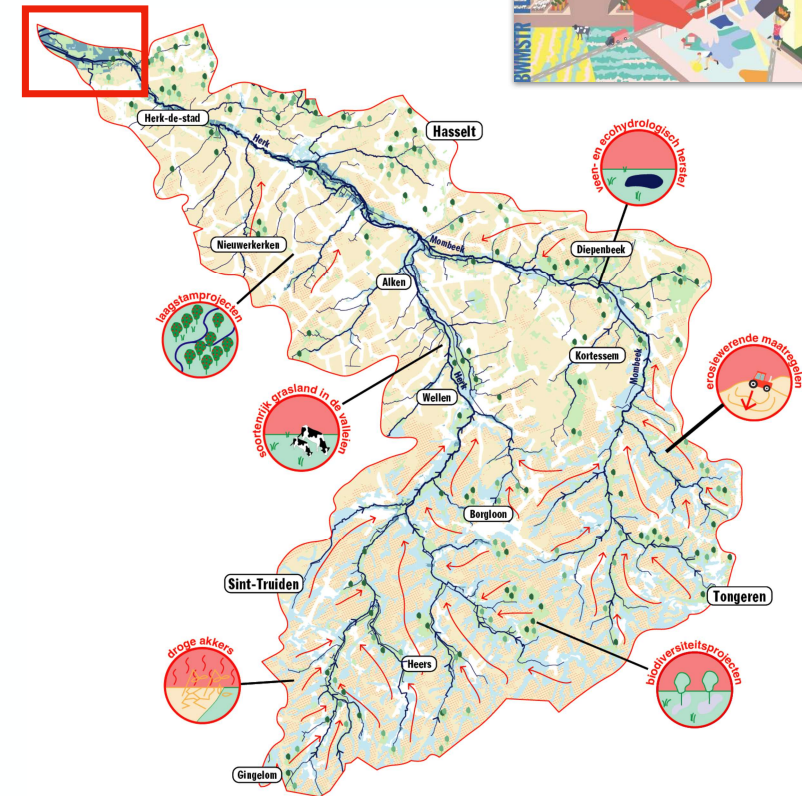
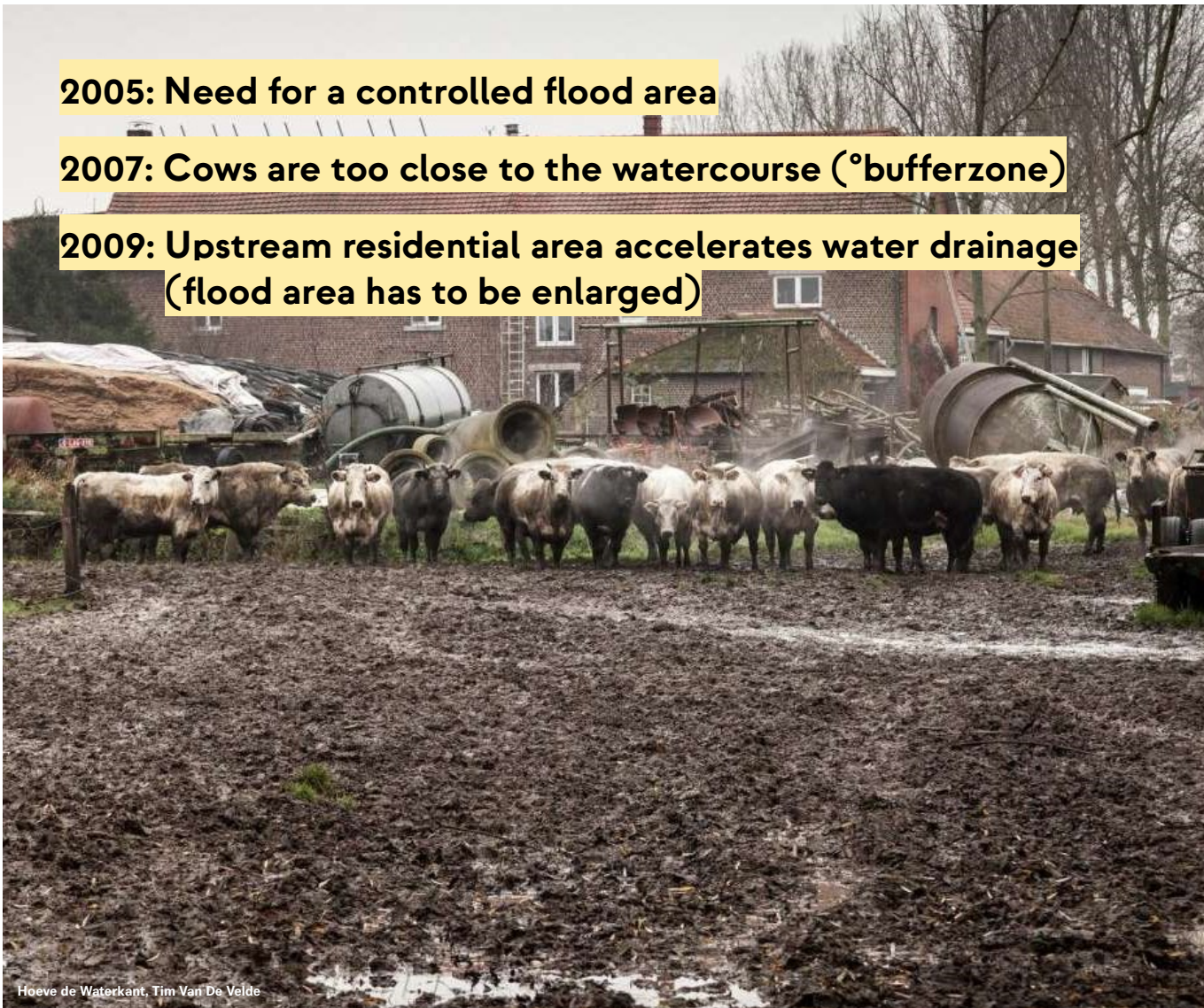

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2005: Need for a controlled flood area

2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

2009: Upstream residential area accelerates water drainage
(flood area has to be enlarged)

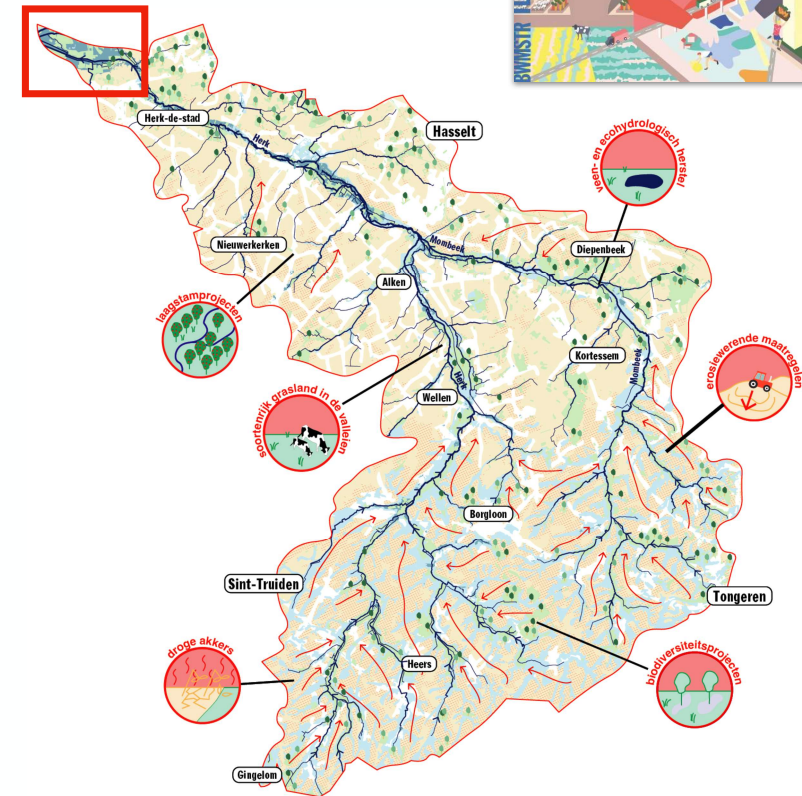
HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2005: Need for a controlled flood area

2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

2009: Upstream residential area accelerates water drainage
(flood area has to be enlarged)

2010: Discovery of rare frog

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

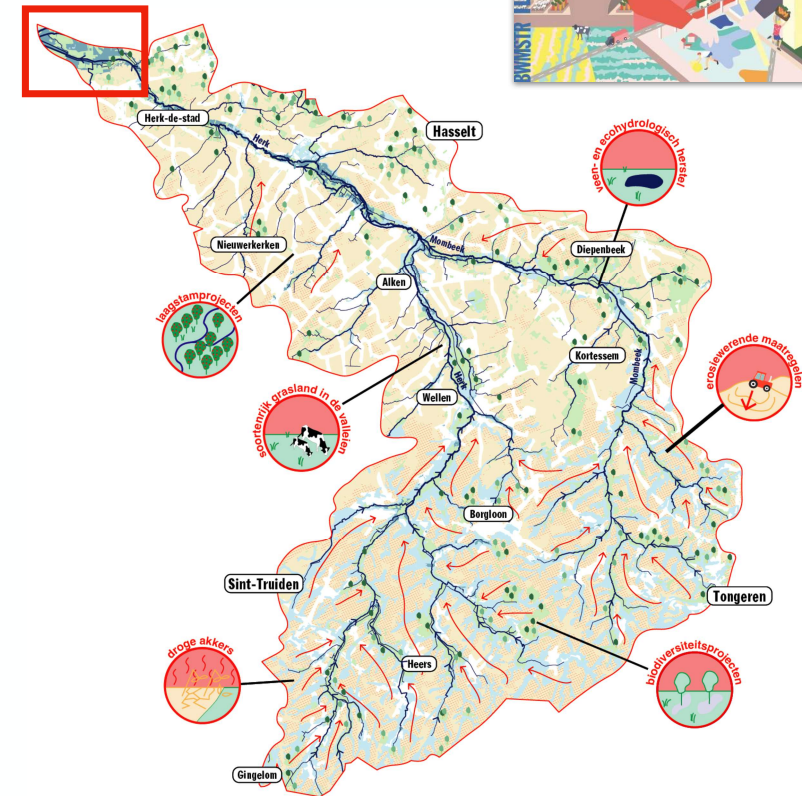
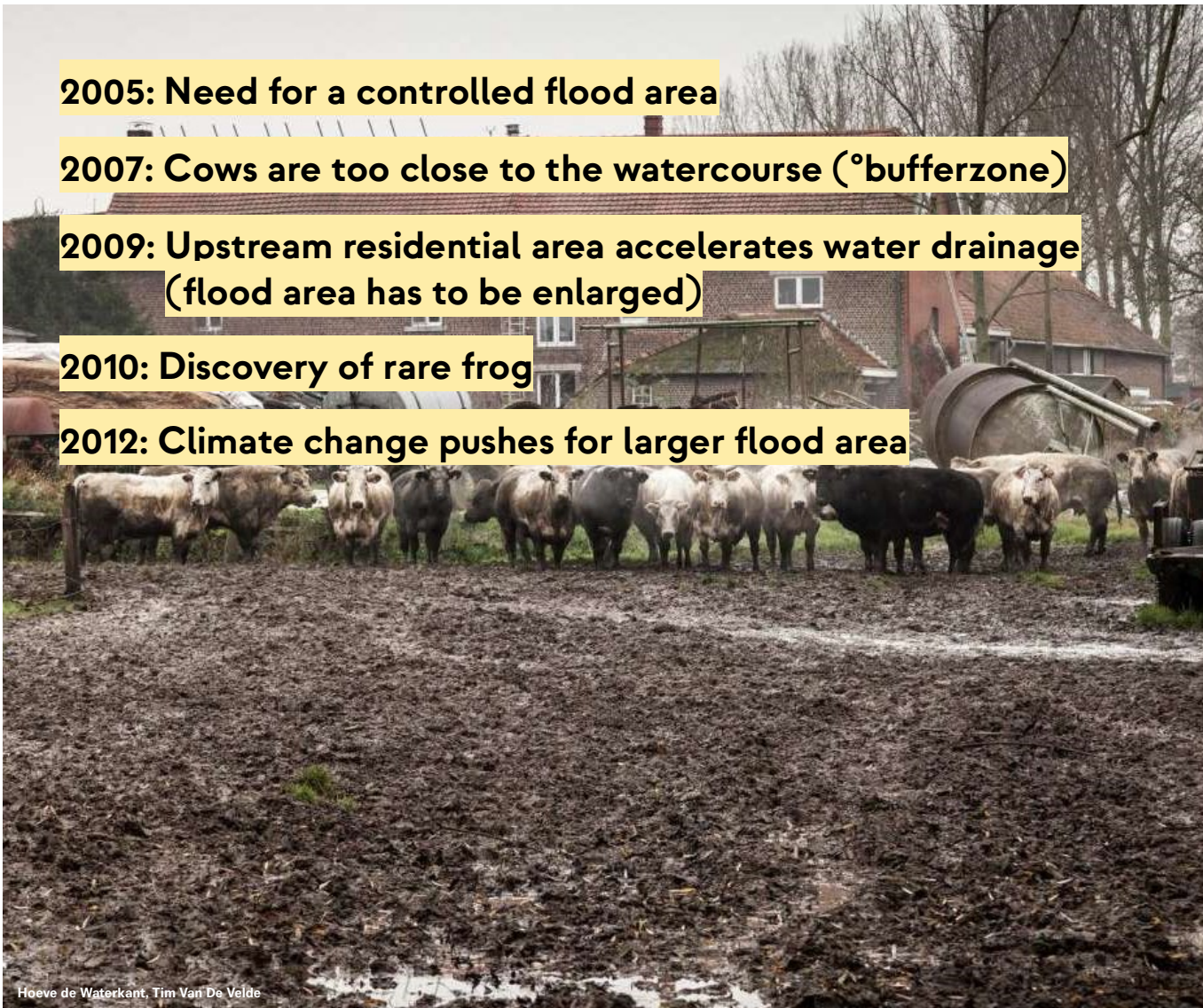
2005: Need for a controlled flood area

2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

2009: Upstream residential area accelerates water drainage
(flood area has to be enlarged)

2010: Discovery of rare frog

2012: Climate change pushes for larger flood area

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2005: Need for a controlled flood area

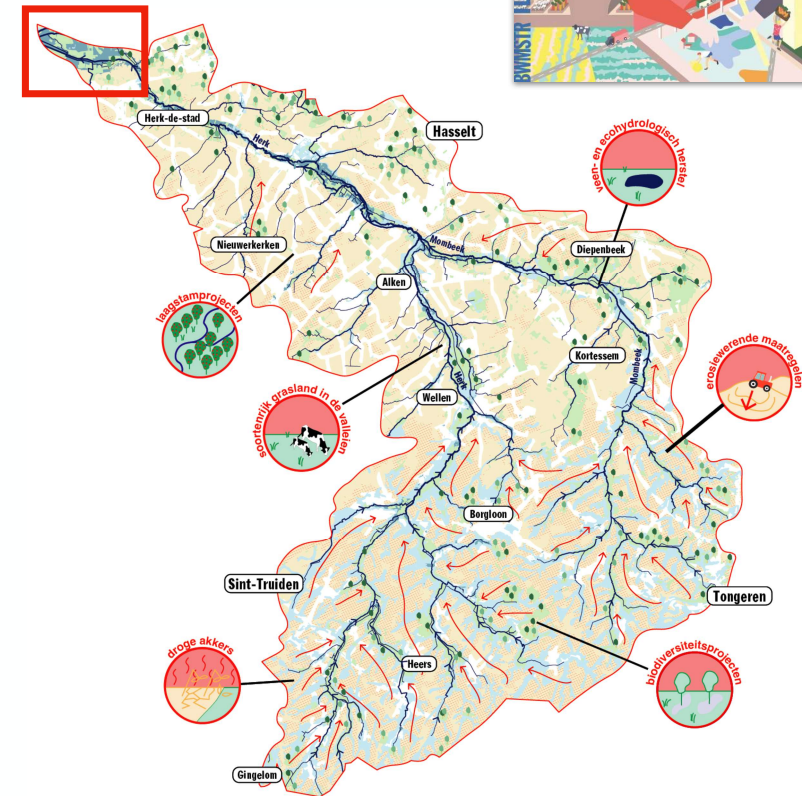
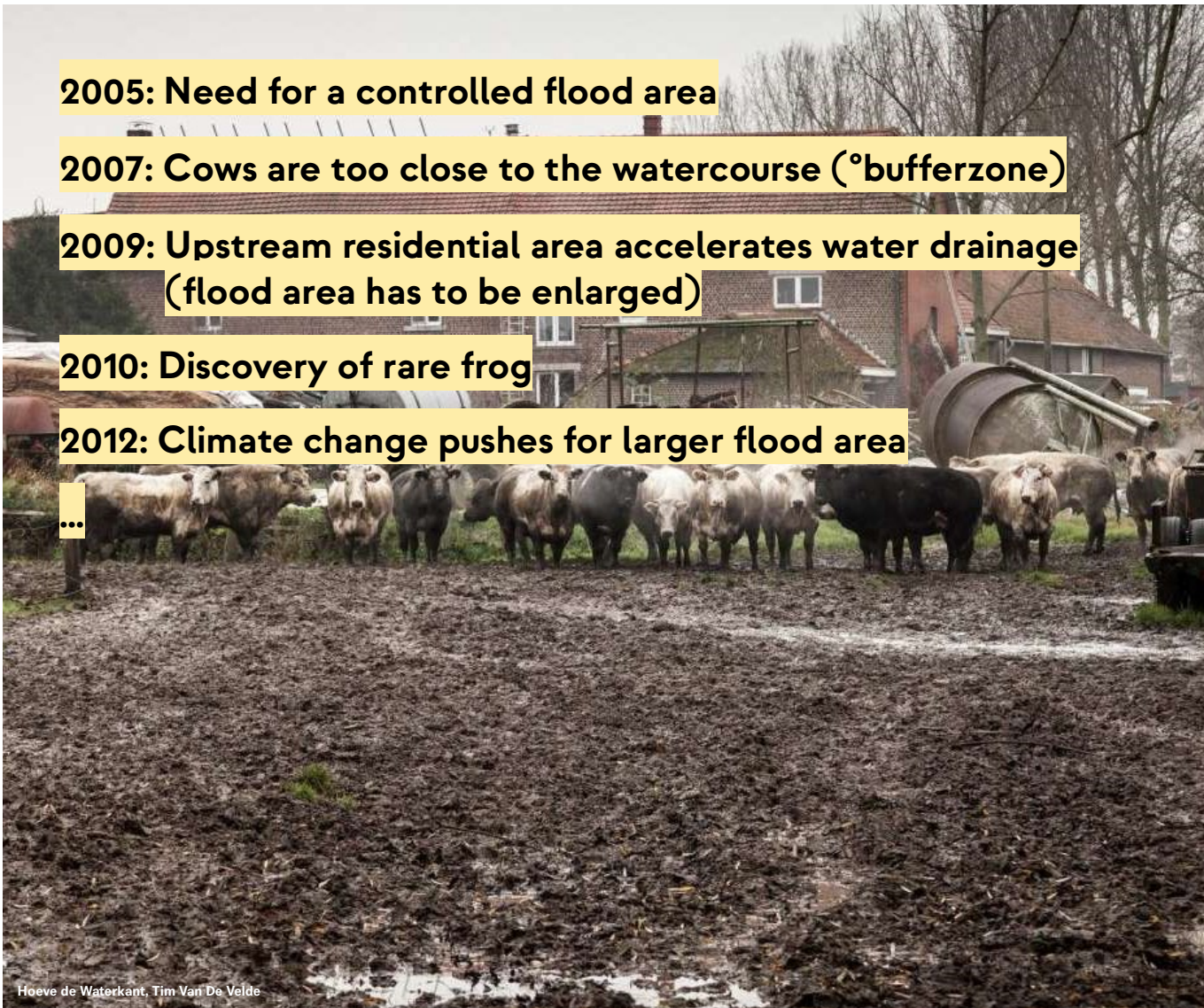
2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

2009: Upstream residential area accelerates water drainage
(flood area has to be enlarged)

2010: Discovery of rare frog

2012: Climate change pushes for larger flood area

...

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2005: Need for a controlled flood area

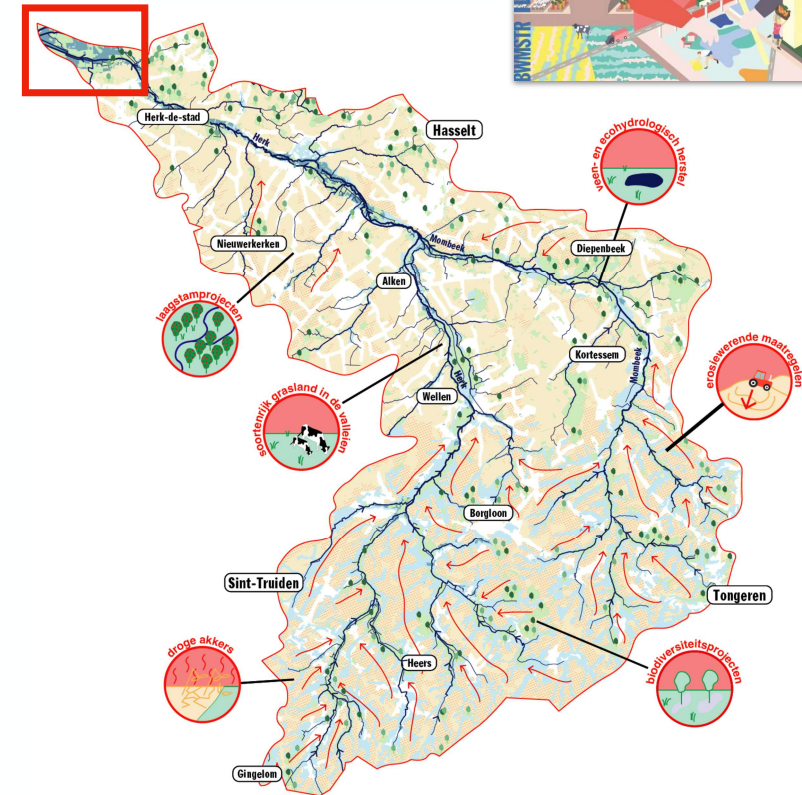
2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

2009: Upstream residents ... rates water drainage
(flood area has ...)

2010: Discovery ...
By regularly buffering water
on its lands, Hoeve De

2012: Climate c ...
Waterkant provides a social
service. It does not receive any
formal compensation for it, but
water damage does compromise
the viability of the company.

...

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2005: Need for a controlled flood area

2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

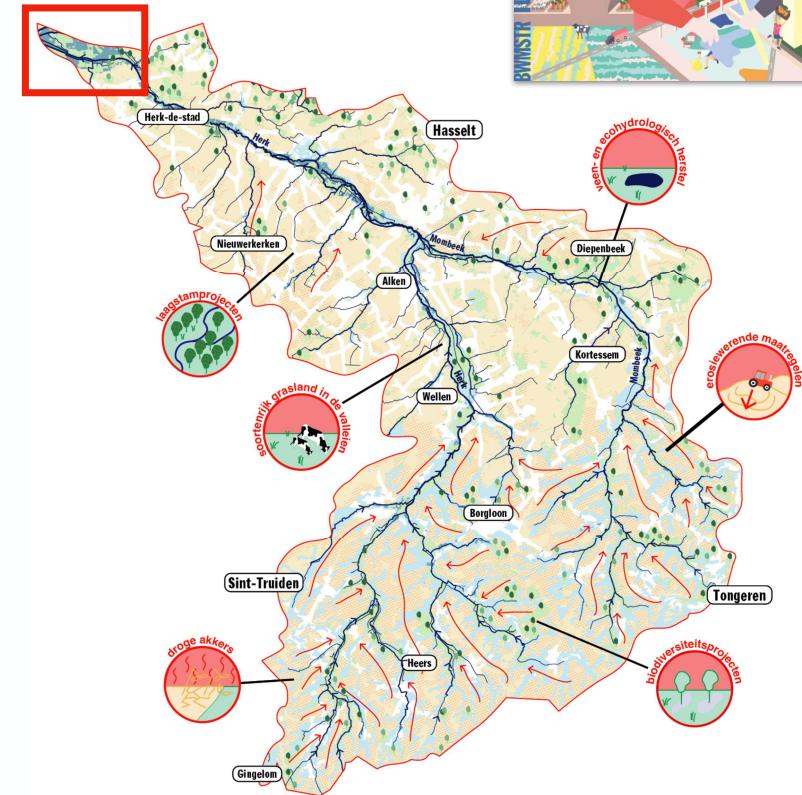
2009: Upstream residents ... rates water drainage
(flood area ha ...)

2010: Discovery of ...

2012: Climate change ... area

...

7 different expropriations
from 5 different government
services in as many years.

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2005: Need for a controlled flood area

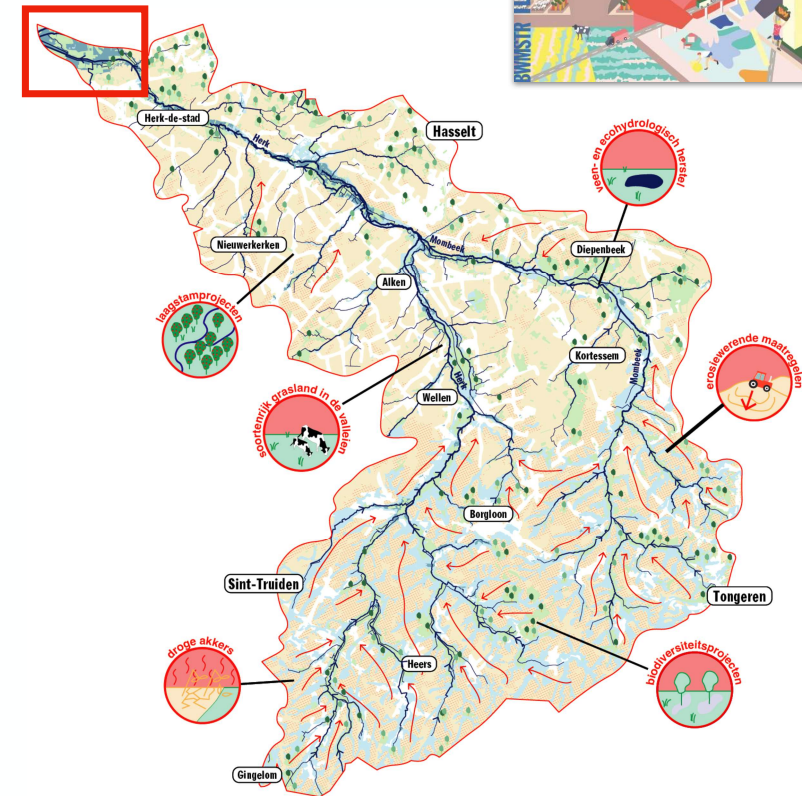
2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

2009: Upstream residential area accelerates water drainage
(flood area has to be enlarged)

2010: Discovery of rare frog

2012: Climate change pushes for larger flood area

...

Villaret-kaart (1745-1748)

Hoeve de Waterkant, Tim Van De Velde

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

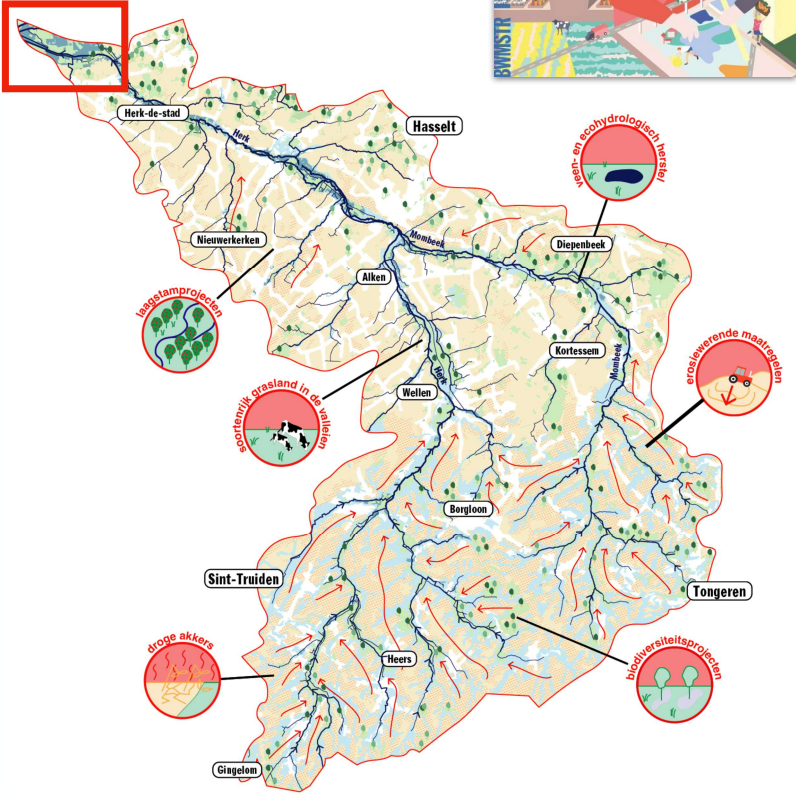
- 2005: Need for a controlled flood area
- 2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)
- 2009: Upstream residents ... rates water drainage (flood area ha ...)
- 2010: Discovery ...
- 2012: Climate c ... ea
- ...

“I will fail my ancestors”

Villaret-kaart (1745-1748)

Hoeve de Waterkant, Tim Van De Velde

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2005: Need for a controlled flood area

2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

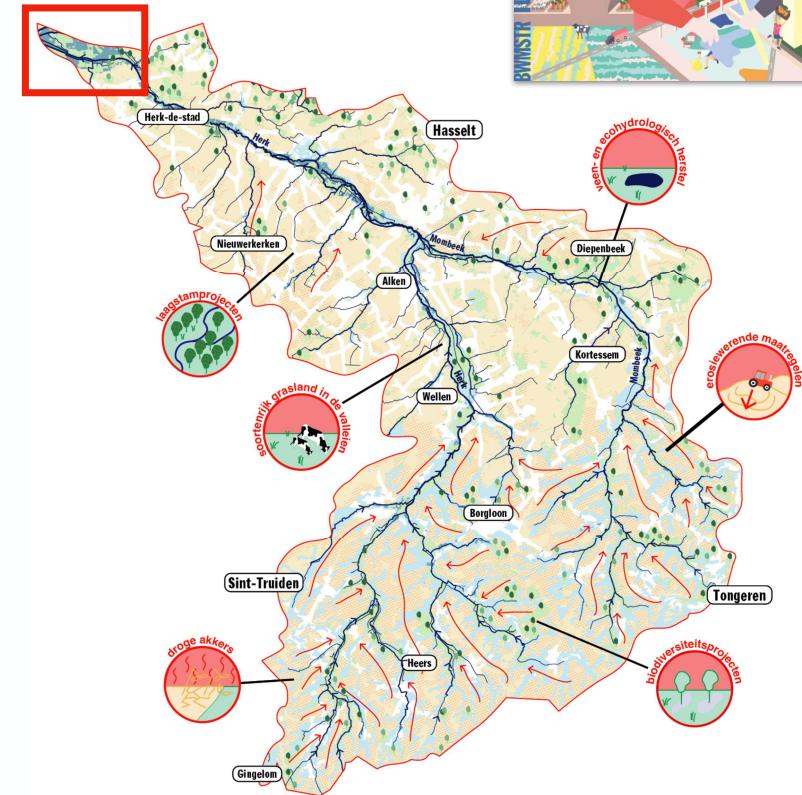
2009: Upstream residents obstructs water drainage
(flood area has to be enlarged)

2010: Discovery of a new watercourse

2012: Climate change makes the area more vulnerable

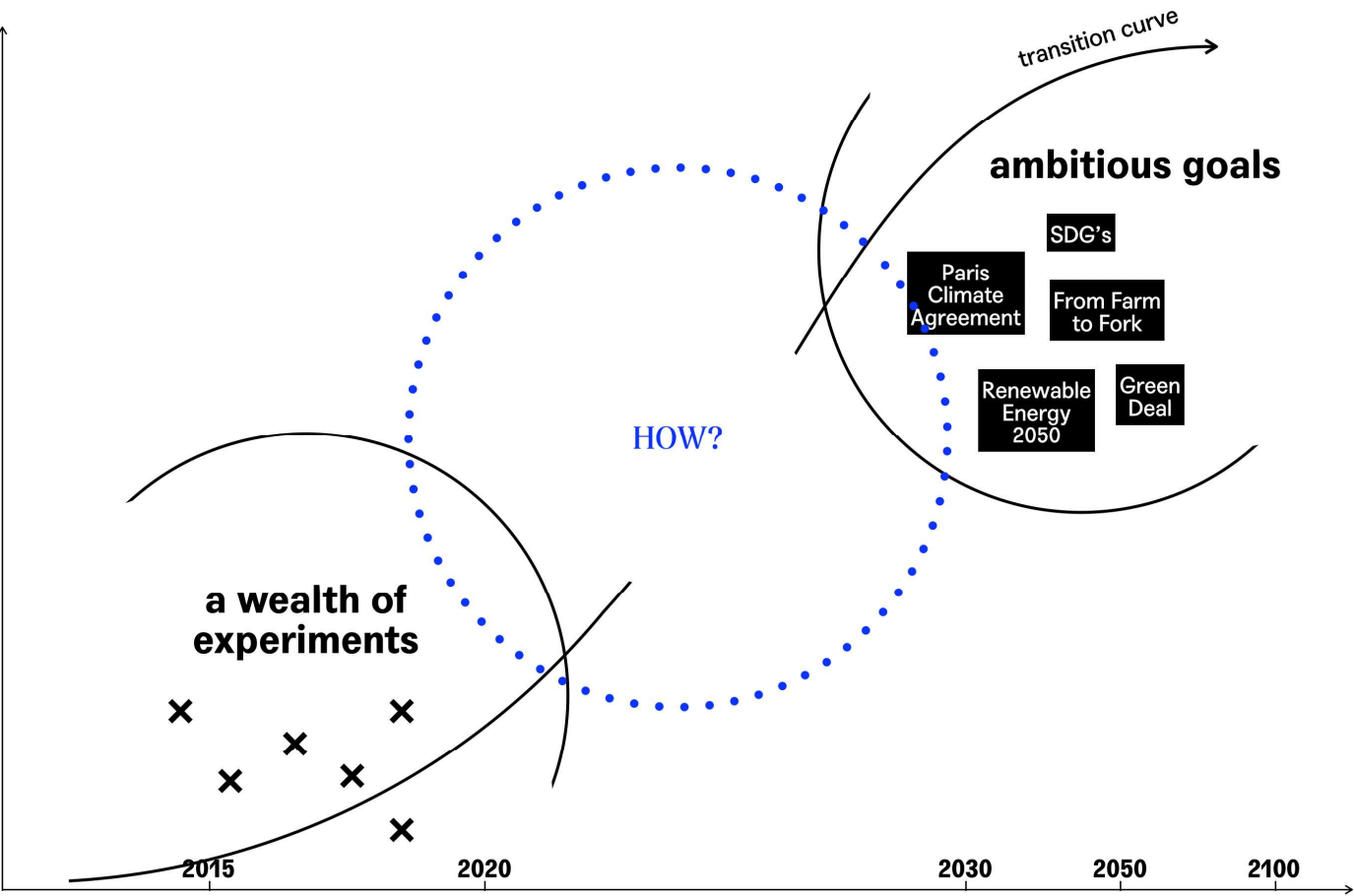
...

when he asked the government which way to go, he was sent from one of the five to the other, there were no real answers and no real support mechanisms (financially, spatially, educationally,...)

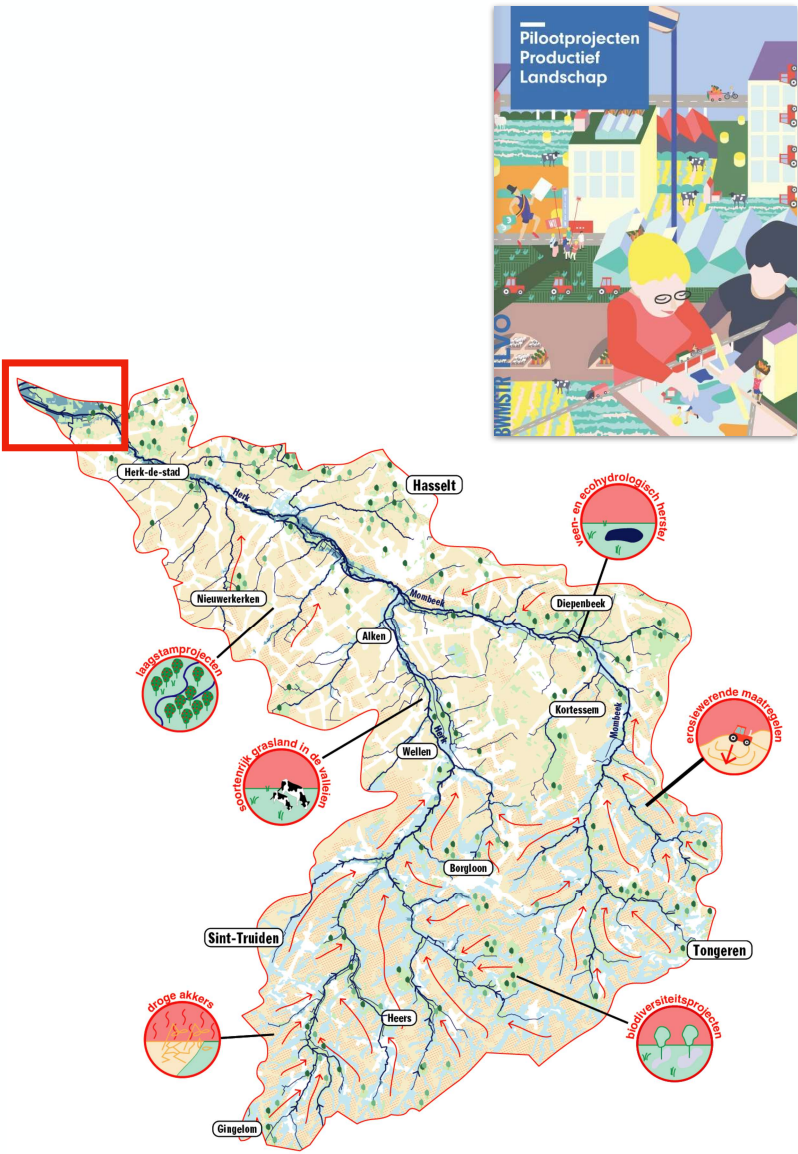
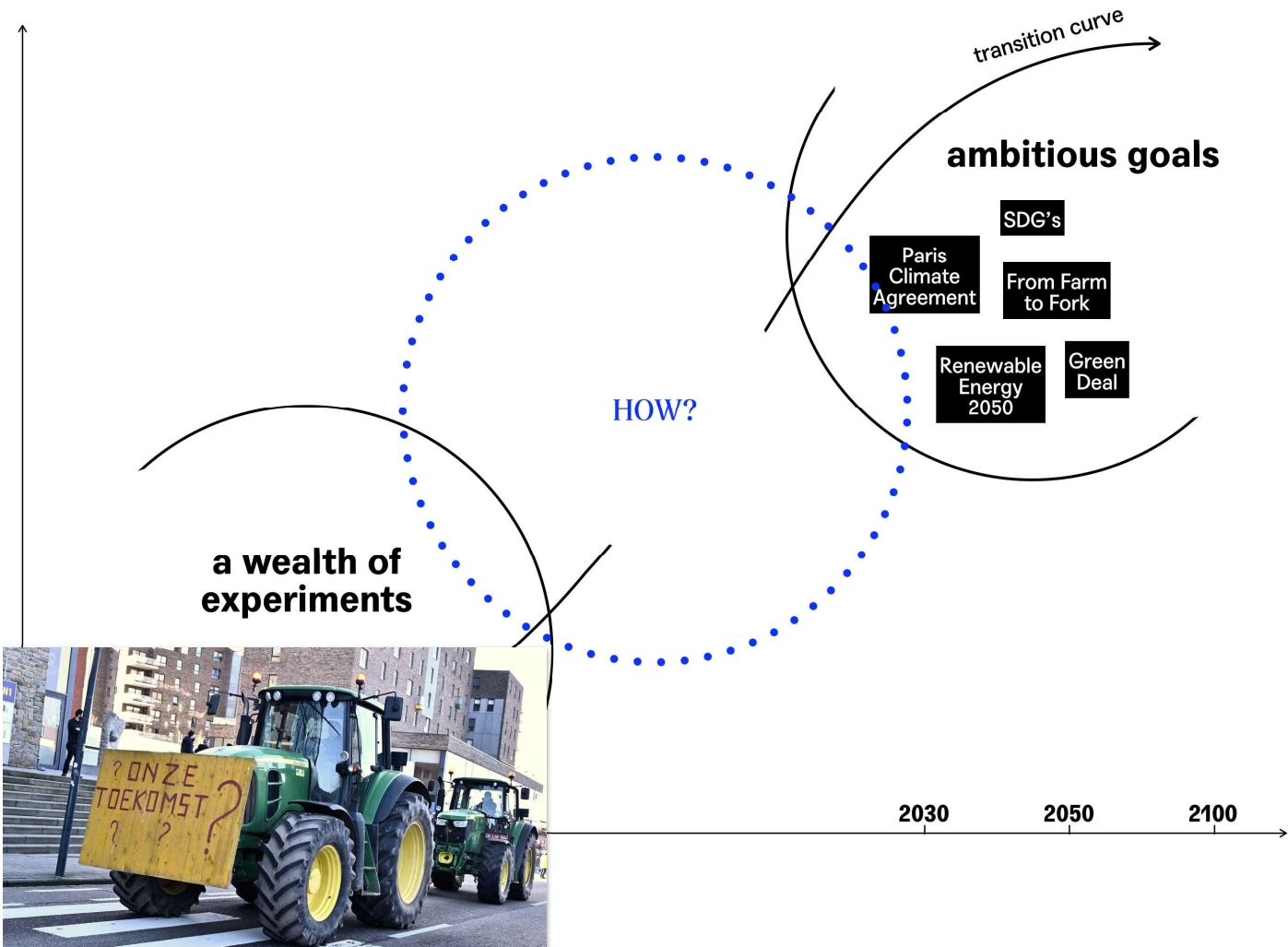

Villaret-kaart (1745-1748)

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

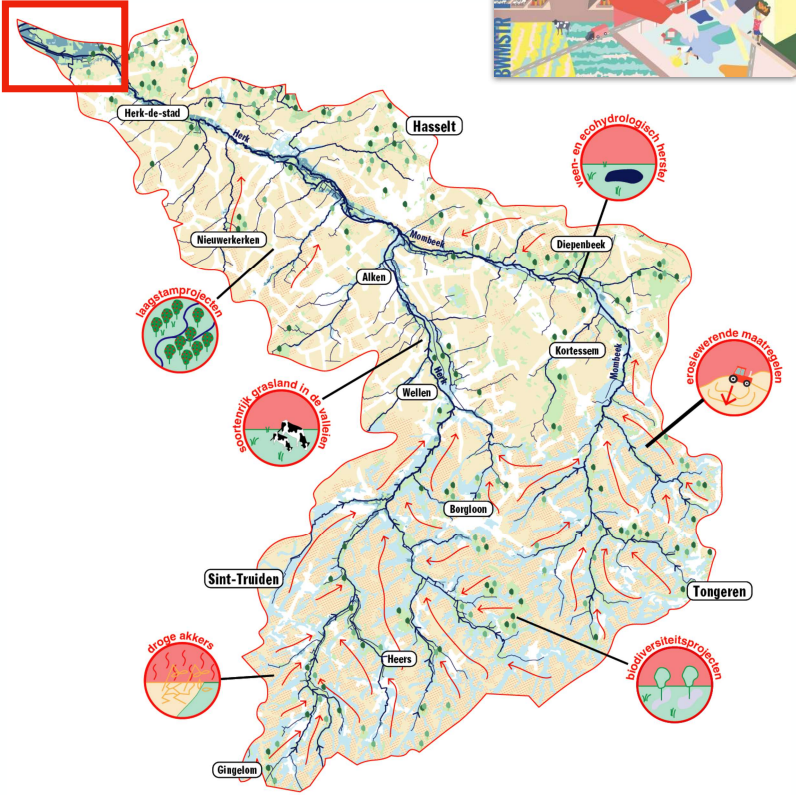
HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

Vlaanderen worstelt om water proper te krijgen

02 januari 2018 18:09

De algemene kwaliteit van de Vlaamse kanalen, beken en rivieren verbetert nog amper.
©Siebe Swart/Hollandse Hoogte

HOW?

a wealth of experiments

2030 2050 2100

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

2 Begeleid landbouwers structureel bij hun overgang naar een maatschappelijk gewenste bedrijfsvoering

Toememende verstedelijking, de nood aan meer natuur- en recreatiegebieden, meer ruimte voor water, meer ruimte voor bedrijvigheid, meer tuinen en paardenweiden en tal van andere mechanismen vergroten de druk op de ruimte voor landbouw. Daarnaast drukken heel wat instrumenten en regels vandaag hun stempel op de landbouw in Vlaanderen. Naast administratieve lasten zijn er heel wat beperkingen op wat een landbouwer op het terrein kan doen. Tal van private en publieke spelers beïnvloeden en bepalen zo de marges voor de huidige landbouwbedrijfsvoering.

Hier en daar zorgen die processen voor een openvolging van beslissingen en veranderingen die de landbouwbedrijfsvoering in haar huidige vorm jaar na jaar meer kan hypothetiseren. Het kan ertoe leiden dat een bedrijf doorheen de jaren almaar minder levensvatbaar wordt en bijgevolg ook minder verkoopbaar als landbouwbedrijf. We weten dat dagelijks gemiddeld drie landbouwbedrijven stoppen en dat het aantal landbouwers in Vlaanderen gestaag daalt. Om te kunnen blijven voorzien in onze voedselbehoefte is er een nieuwe generatie landbouwers nodig, die aangemoedigd wordt om te 'boeren' en er de nodige ruimte voor krijgt. Maar bestaande mechanismen dreigen dat momenteel eerder te bemoeilijken dan te stimuleren.

Die mechanismen, regels en beslissingen met impact op landbouw ontstaan alijd vanuit een maatschappelijk wensbeeld, zoals een veilige waterhuishouding, een aantrekkelijkere leefomgeving, een landschap met natuurwaarde en andere. Onderlinge afstemming tussen verschillende beleidsdomeinen is belangrijk, maar toch worden vandaag kansen gemist om landbouw tegelijkertijd te stimuleren en te ondersteunen naar een maatschappelijk gewenste transitie. Bovendien kan de lange duur en onzekerheid van bepaalde beslissingen de gewenste vernieuwing van de bedrijfsvoering onbedoeld blokkeren. In 2014 kregen bijvoorbeeld heel wat bedrijven een oranje of rode stempel in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), een manier om de

natuurwaarden in Europees beschermde Natura 2000-gebieden te versterken door stikstofdepositie te verminderen. Die stempel creëert onzekerheid, waardoor de meeste betrokken bedrijven niet meer investeren of innoveren, zolang de onzekerheid bestaat. Nochtans is vanuit een maatschappelijke bril net op die locaties een ander soort landbouwbedrijf wenselijk en is precies daar innovatie dus broodnodig. Zo ontstaat een paradoxale situatie. Een onafhankelijke en volgehouden begeleiding van de transitie kan daaraan tegemoetkomen. Een ontworpen insteek kan zorgen voor een blijvende meerwaarde.

Om te kunnen blijven voorzien in onze voedselbehoefte is er een nieuwe generatie landbouwers nodig, die aangemoedigd wordt om te 'boeren' en er de nodige ruimte voor krijgt. Maar bestaande mechanismen dreigen dat eerder te bemoeilijken dan te stimuleren.

Een project als Hoeve De Waterkant is een voorbeeld van hoe bedrijfsvoering getrokken kan raken door een openvolging van allerlei publieke en private processen en beslissingen. De hoeve zit van oudsher in watergevoelig gebied en had altijd al te maken met periodieke overstromingen. Door een combinatie van ingrepen, toenemende klimaatverandering en verdere verandering van de open ruimte gebeurt dat steeds vaker en steeds extremer. Naast de plaatsing van een overstort en een waterbekken met een niet-afgewerkt buitenbekken kreeg de landbouwer te maken met een herbestemming van land: schappelijk waardevol landbouwgebied naar v.s.v.-natuurgebied, een ontregeling voor de uitbreiding van een nabijgelegen bedrijfzone, en een oranje PAS-stempel en een nakende nieuwe uitbreiding van het naburige natuurgebied. De opeenvolging van de beslissingen en de toenemende waterproblemen bemoeilijken de huidige bedrijfsvoering steeds meer: de marges worden kleiner en een heroriëntatie lijkt onafwendbaar en bovendien maatschappelijk wenselijk. Voor de

De som van private en publieke processen verhoogt de druk op landbouwruimte en landbouwbedrijfsvoering. Er worden vandaag kansen gemist om landbouwers ten volle te ondersteunen bij hun overgang naar een maatschappelijk gewenste, duurzame en economisch rendabele bedrijfsvoering.

landbouwer, een klassiek geschoolde veehouder met een passie voor het Belgisch wit-blauw ras, le n'te grondige heroriëntatie helemaal niet vanzelfsprekend. Vandaag zit dat project gevangen tussen het individuele en het maatschappelijke belang. Er is geen kans op volledige onteigening om elders met een propere lei te herbeginnen en er is amper flankerend beleid, met uitzondering van de PAS-regelgeving. Een betere coördinatie en afstemming van de opeenvolgende beslissingen had kansen kunnen creëren om een grondig, gemeenschappelijk gebiedsproces op te zetten en te komen tot een maatschappelijk gewenste invulling van het landbouwbedrijf.

Breng cumulatieve effecten in beeld en ontwikkel mechanismen waarmee landbouwers een taie kans krijgen om voort te boeren op een plek waar hun landbouwactiviteit wel maatschappelijk gewenst is of waarmee hun transitie kan worden begeleid. Voorzie in onafhankelijke en ontwerpende begeleiding, zodat gebiedsgericht, systemisch en effectief flankerend werk kan worden gemaakt van de noodzakelijke en gewenste transitie.

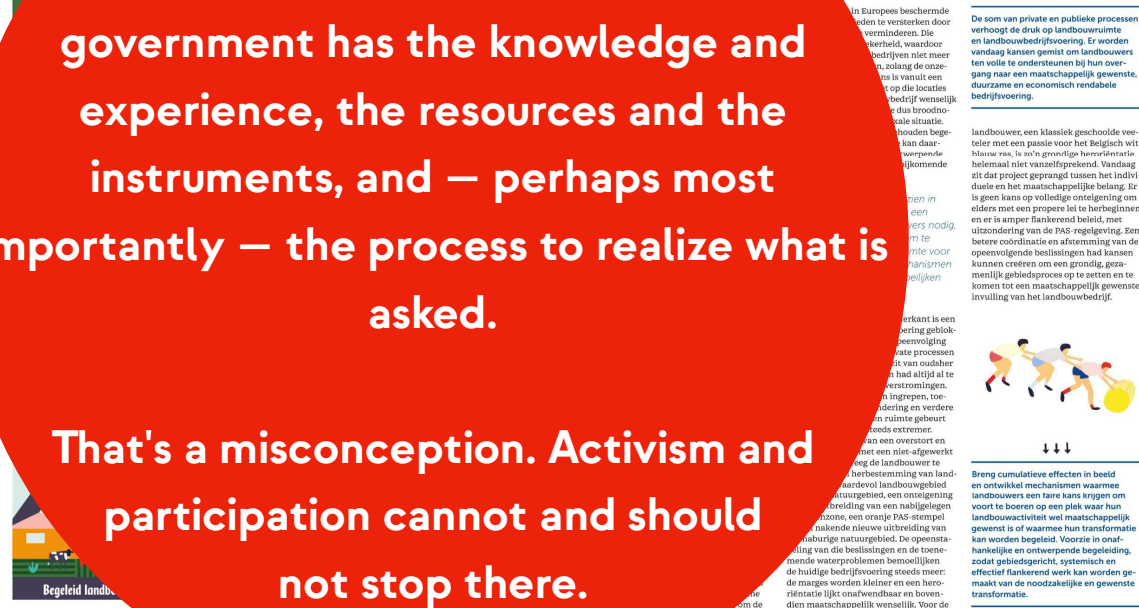

HOEVE DE WATERKANT / WATERFRONT FARM

When activism writes manifestos, it assumes that the government has the knowledge and experience, the resources and the instruments, and — perhaps most importantly — the process to realize what is asked.

That's a misconception. Activism and participation cannot and should not stop there.

MISUNDERSTANDINGS BECOME CONVERSATION STARTERS

WWW.AGROECOLOGICALURBANISM.ORG

Building an Agroecological Urbanism

Conversation Stoppers

Conversation Starters

Building Blocks

Agroecological Cities

In Conversation

Agroecological farmers are not busy with urbanisation or are mostly confronted by the problems it causes. Cities do not see the farmers and the transformative potential of agroecology.

How can we move beyond the conversation stoppers that block the mobilisation around shared matters of concern?

Agroecological Community

~~Let us farm and spare us all the extras.~~

In a search for financial autonomy, farmers have extended their own business model with extra activities: bed

Urbanist Community

~~Agroecological food production is too expensive for the urban poor.~~

Urban food poverty is caught in a vicious circle. Cheap global food produces

Agroecological Community

~~The city is just a market.~~

Today we are very used to the image of the city as a group of consumers who, apart from literally consuming food, have nothing to offer to farmers. This image is not consistent with a number of historical

MISUNDERSTANDINGS BECOME CONVERSATION STARTERS

WWW.AGROECOLOGICALURBANISM.ORG

Building an Agroecological Urbanism

Conversation Stoppers

Conversation Starters

Building Blocks

Agroecological Cities

In Conversation

Building a common agenda around an agroecological urbanism is necessary and promising.

Where can we start the conversation between agroecological farmers and cities?

**Urban infrastructure can
kickstart farming
careers!**

BoerenBruxselPaysans

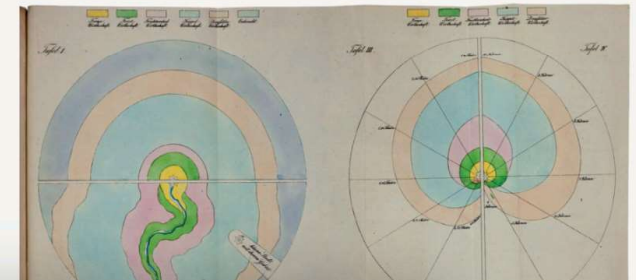
**Working and living on
protected farmland**

Agricultural Colonies Argentina

**Proximity matters and
comes at a price**

Von Thünen was right

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PROTOTYPE

PLATFORM

PARTICIPATION

PROGRAMME

- We assume too fast that government has the knowledge and experience, the resources and the instruments, and – perhaps most importantly – the process of collaboration to realize what is demanded

PROTOTYPE

PLATFORM

PARTICIPATION

PROGRAMME

- ▶ We assume too fast that government has the knowledge and experience, the resources and the instruments, and – perhaps most importantly – the process of collaboration to realize what is demanded
- ▶ The need is not always new policy. Whether you look at the mobility problem, the transition to a fossil-free living environment or the water challenge in agricultural areas: each of these challenges is characterized by interdependencies between disciplines, levels, sectors and actors, and therefore requires integrated approaches and new collaborations

PROTOTYPE

PLATFORM

PARTICIPATION

PROGRAMME

- ▶ We assume too fast that government has the knowledge and experience, the resources and the instruments, and – perhaps most importantly – the process of collaboration to realize what is demanded
- ▶ The need is not always new policy. Whether you look at the mobility problem, the transition to a fossil-free living environment or the water challenge in agricultural areas: each of these challenges is characterized by interdependencies between disciplines, levels, sectors and actors, and therefore requires integrated approaches and new collaborations
- ▶ Government underestimates experience on the ground and the mobilizing force public-private collaboration can have, if supported

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PROTOTYPE

PLATFORM

PARTICIPATION

PROGRAMME

the overlap of
sectoral targets
is an opportunity

**The next big thing
will be a lot of small things.**

POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Four Funerals, but where is the Wedding?

Het Brabantse stedenennetwerk en de provincie Noord-Brabant wil tot de top vijf van Europese regio's behoren. En dit in een periode van demografische en economische stilstand waarin eveneens een aantal fundamentele in het domein van de ruimtelijke ordening gesneuveld zijn, zoals het gemeentelijk grondbeleid, de intensieve landbouw, het Rijnlands model en het grote overkoepelende plan. Deze vier 'funerals' kaderen de uitdaging voor BrabantStad; ze nopen tot een zoektocht naar nieuwe principes die zich onttrekken aan de vastgeroeste ontwikkelingslogica. Het gangbare ontwikkel- en verdienmodel staat immers niet alleen haaks op de huidige conditie van stilstand, maar ook op de internationale ambitie van de regio. Met andere woorden: 'We have four funerals, but where is the wedding?'

Het aanbieden van ruimte is lange tijd de motor geweest voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling van Noord-Brabant. Centraal gelegen tussen Randstad, de as Brussel-Antwerpen en het Ruhrgebied, heeft deze regio een woon- en werkaanbod dat in

Four Funerals, but where is the Wedding?

BrabantStad, the network of cities in the Province of North Brabant, aspires to be one of the five most successful regions in Europe. And this in a period of demographic and economic stagnation, which also includes the disintegration of a number of basic principles in the field of spatial planning, such as municipal land policy, intensive agriculture, the Rhineland model and the extensive master plan. These four 'funerals' together frame the challenge for BrabantStad, requiring a search for new principles that go beyond the entrenched development logic. Contemporary development and revenue models are not only at odds with the current stagnation, but also with the region's international ambitions. In other words: 'We have four funerals, but where is the wedding?'

The availability of space has long powered the spatial and economic development of North Brabant. Centrally located between the Randstad, the axis Brussels-Antwerp, and the Ruhr Area, this region has a capacity that is unparalleled in the Netherlands. The result is

Nederland zijn gelijke niet kent. Dit heeft geresulteerd in het bekende ruimtelijke model: de mozaiek- of tapijtstructuur. In het tapijt schuilt de cultuur van het Brabantse landschap, van zijn bewoners, ondernemingen en organisaties. Deze cultuur is niet het probleem, maar juist het grootste potentieel voor de toekomst van BrabantStad.

In plaats van de ruimtelijke ontwikkeling volledig te concentreren in de binnensteden, moeten de opgaven en kansen van Noord-Brabant dus op een andere manier gemobiliseerd worden: over de stadsgrenzen heen, zodat ze gekoppeld kunnen worden aan opgaven in het buitengebied. Er is één systeem dat dwars door de tapijtstructuur heen snijdt en binnenstedelijke opgaven met die in het buitengebied verbindt: het watersysteem, dat het veiligstellen van de zoetwateraanvoer als belangrijkste opgave heeft.

a characteristic spatial development model: the mosaic or carpet structure. The carpet represents the culture of the Brabant countryside, its residents, businesses, and organizations. Rather than a problem, this culture is the greatest asset to the future of BrabantStad.

Instead of fully concentrating spatial development in inner cities, the challenges and opportunities of North Brabant therefore have to be mobilized another way: across city limits, linking them to challenges in the surrounding areas. There is one system that cuts through the carpet structure and connects urban challenges with those in the environs: the water system, which has one main challenge, namely securing the supply of fresh water.

Reactivating Space

Spatial planning in North Brabant has always been aimed at strengthening and improving the urban environment, the water system, and the agricultural area as three separate worlds. As a result, spatial and economic cohesion are lacking: links between town and country are weakened, and the cities foot most of the

Het Brabantse stedenennetwerk
The city network of Brabant

POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Weven aan
het stedelijk
tapijt

Reweaving
the Urban
Carpet

Reactiveren van ruimte

Ruimtelijke ordening in Noord-Brabant is altijd gericht geweest op de versterking en verbetering van de stedelijke omgeving, het watersysteem en het agrarisch gebied als drie gescheiden werelden. Hierdoor ontbreekt zowel een ruimtelijke als economische samenhang: het contact tussen stad en land is verzwakt, en de steden betalen het meeste voor de kwaliteit en veiligheid van het watersysteem. Het lijkt verstandiger nu in te zetten op de verbinding en de nabijheid van deze werelden, dan op een verdere, gescheiden versterking van stad, natuur en landbouw.

Het uitbouwen en verbeteren van het watersysteem is dus een continue investering waar andere dynamieken, belangen en opgaven aan gekoppeld moeten worden. Ontwikkelingen die zich uitsluitend op hun eigen geïsoleerde terrein manifesteren, zijn immers gedoemd tot de marge. De wateropgave wordt zo ingezet dat er een aantrekkelijker stadslandschap ontstaat, dat ook de gezondheidsaspecten verbetert, recreatieve stad-land relaties uitbouwt. Als bijproduct wordt een bijdrage geleverd aan het op gang brengen van de grondwaterstroom,

bill for maintaining the quality and safety of the water system. At present, it seems prudent to invest in the connection and proximity of these worlds, rather than in a further separate strengthening of city, nature, and agriculture.

The development and improvement of the water system therefore requires a continuous investment, to which other dynamics, interests and tasks must be connected. Developments that only focus on their own isolated domain are surely doomed to become marginal. The water challenge is met by creating attractive city landscapes that will also improve health aspects, develop recreational urban-rural linkages and, as a by-product, contribute to boosting the groundwater flow causing a decrease in dehydration and providing agriculture with opportunities for sustainable production.

'Restitching' the carpet is a spatial model that is based on the initiation of a chain of cooperating and mutually reinforcing forces. It also offers a new economic logic, an alternative funding model: investments and developments are oriented toward their simultaneous deployment for the realization of challenges and ambitions on an ecological and socio-economic level. It takes into account that the

waardoor de verdroging afneemt en de landbouw mogelijkheden krijgt om duurzamer te produceren.

Het 'restitchen' van het tapijt is een ruimtelijk model dat gebaseerd is op het initiëren van een kettingreactie van samenwerkende en elkaar versterkende krachten. Het biedt tevens een nieuwe economische logica, een alternatief financieringsmodel: investeringen en ontwikkelingen worden zodanig gericht dat ze tegelijk worden ingezet om de uitdagingen en ambities op ecologisch én sociaaleconomisch vlak te realiseren. Het houdt rekening met de terugtrekkende beweging van de centrale overheid en zet in op de initiatieven van andere maatschappelijke actoren. De belangrijkste hefboom voor de ontwikkeling van een duurzame en welvarende Brabantse metropool is dus de tapijtconditie en het reactiveren van haar ruimte.

Zes tapijtprogramma's

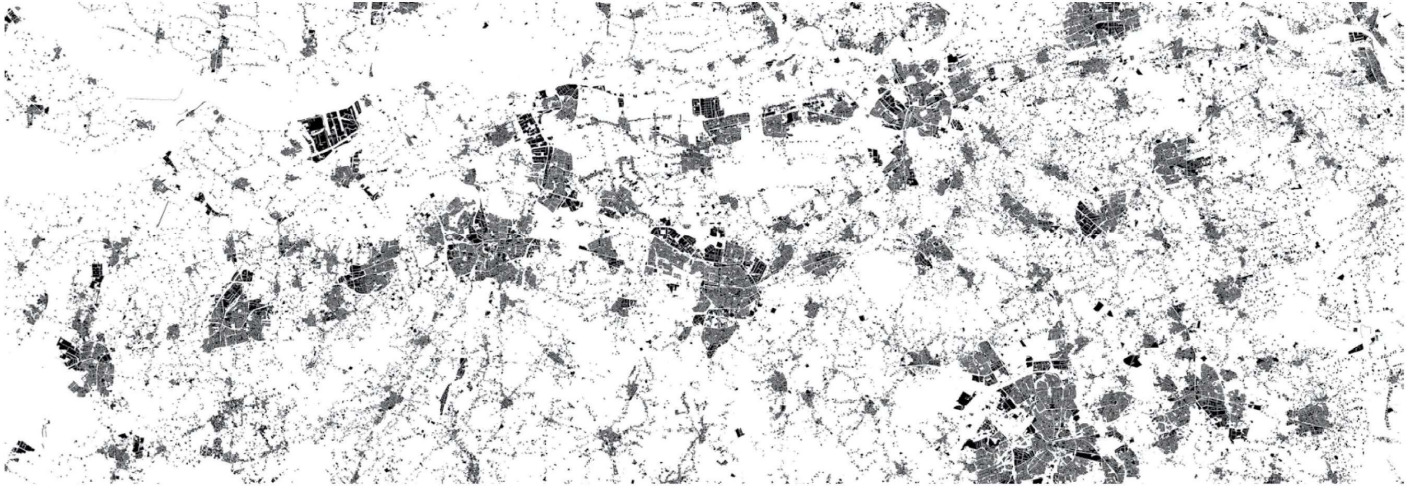
Om de kwaliteiten en het potentieel van het Brabantse ondernemers- en woonlandschap te versterken, moet er ingezet worden op de herontwikkeling van het tapijt: nieuwe

central government is stepping back, banking on the initiatives of other social actors. The key instrument for the development of a sustainable and prosperous Brabant metropolis is the carpet condition and the reactivation of its space.

Six Carpet Programs

To strengthen the qualities and the potential of Brabant's entrepreneurial and residential landscape, the carpet has to be redeveloped, with a new economic structure in regard to quality living, scenic recreation, and innovative enterprise connected to the water task. This so-called local intertwining, the 'restitching' of the carpet, provides new links and/or better carpet content. Six test areas demonstrate these new spatial connections: six so-called 'machines' that portray what programs North Brabant can develop in the future and where these programs might be relevant.

Bebouwing in Noord-Brabant
Built-up area in North Brabant

Narratief

p. 40

p. 41

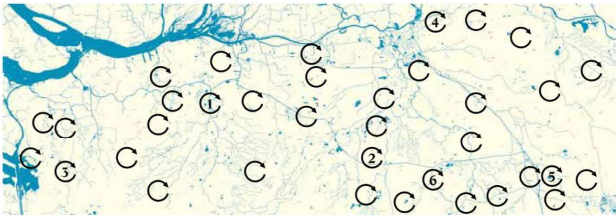
Narrative

POSITIVE INTERDEPENDENCIES

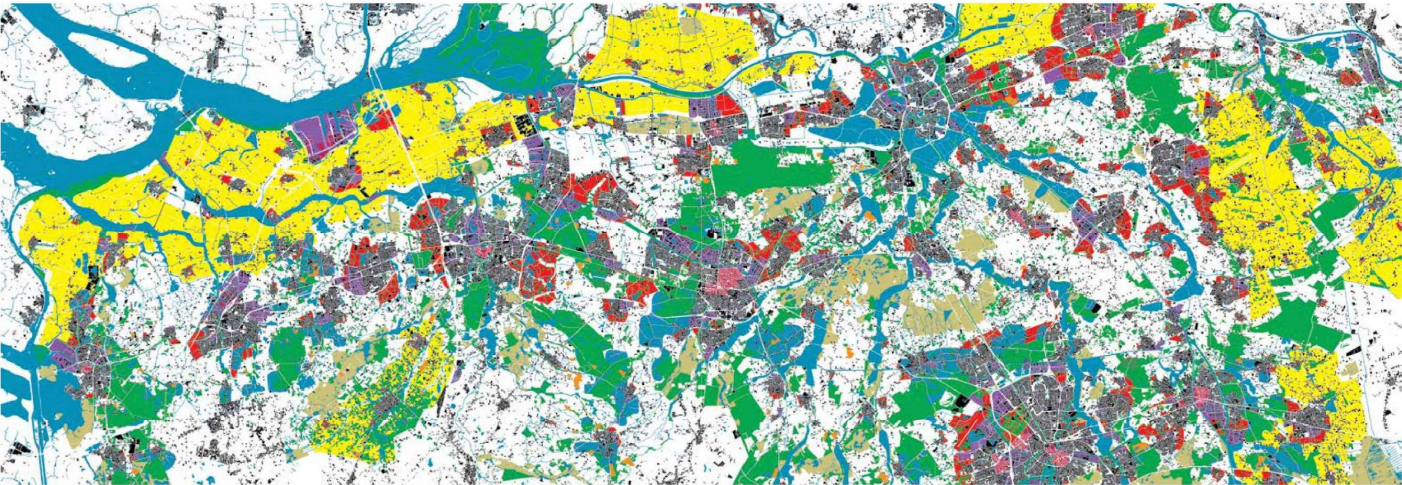
economische dragers rond kwalitatief wonen, landschappelijk recreëren en innovatief ondernemen moeten verbonden worden aan de wateropgave. Dit zogenaamde lokale verweven, het 'restitchen' van het tapijt, levert nieuwe koppelingen en/of betere invullingen van het tapijt op. Zes testgebieden demonstreren deze nieuwe ruimtelijke koppelingen: zes zogenaamde 'machines' die verbeelden met welke programma's Noord-Brabant in de toekomst aan de slag kan gaan en waar in het territorium deze programma's relevant zouden kunnen zijn. Zes machines die het Brabantse tapijtlandschap weer in beweging moeten krijgen, zonder te vervallen in de logica van de vier 'funerals'. Met als doel een accumulatief ontwikkelingsbeleid in plaats van één groot regionaal plan.

The six machines are supposed to reactivate the Brabant carpet landscape without sliding back into the logic of the four 'funerals.' Ultimately, the aim is to create an accumulative development policy, instead of a single extensive regional plan.

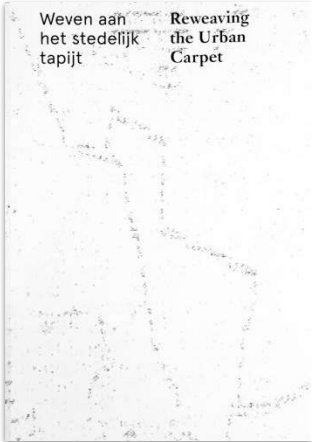

De tapijtconditie: opgaven en kansen
The carpet condition: challenges and opportunities

Een accumulatief ontwikkelingsbeleid
in plaats van één groot regionaal plan
An accumulative development policy
instead of one regional plan

POSITIVE INTERDEPENDENCIES

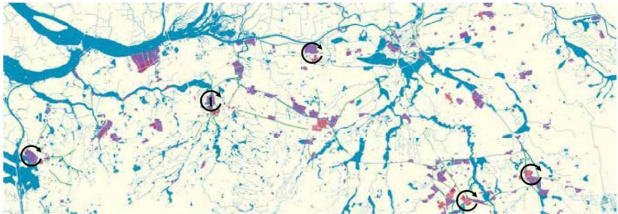

Machine 1

Als we verouderde industriegebieden herontwikkelen rond collectieve watersystemen, gaan we de stedelijke hittestress tegen en maken we een gezonde, stedelijke omgeving voor nieuwe economieën.

Machine 1

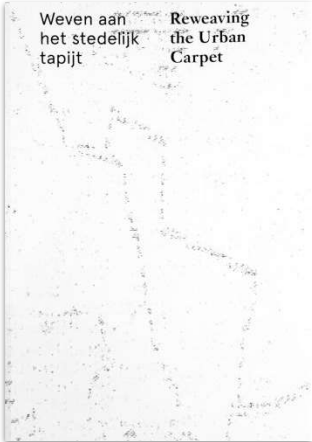
Redeveloping outdated industrial areas around public water systems will combat urban heat stress and create a healthy urban environment for emerging economies.

- Watersysteem
Water system
- Industriegebieden
Industrial areas
- Stad-Land verbinding
Urban-rural linkage
- Waterbergingsgebieden
Water storage reservoirs
- Stedelijke hitte-eilanden
Urban heat islands

1. Veel van de Noord-Brabantse bedrijventerreinen zijn verouderd of onderbenut.
2. De industrie pompt jaarlijks een grote hoeveelheid van het grondwater op en betaalt daarvoor belasting.
3. Geld dat gebruikt kan worden voor de bouw van een collectief systeem voor waterberging en -zuivering.
4. Een helofytenfilter met een breed, stedelijk profiel die eveneens dient als luchtcorridor tegen hittestress.
5. Door deze landschappelijke ingreep ontstaat er bovendien een aantrekkelijke en stedelijke werkomgeving.
6. Het gezuiverde water kan ingezet worden tegen verdroging of terug in het kanalenstelsel gebracht worden.
7. Of het kan gerecupereerd worden voor industriële doelen.

POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Weven aan
het stedelijk
tapijt

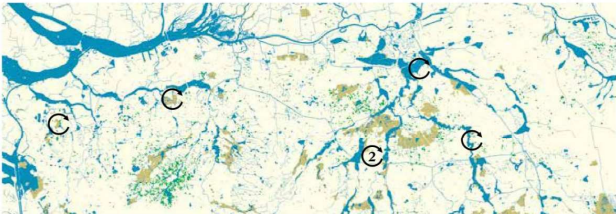
Reweaving
the Urban
Carpet

Machine 2

Als we de omschakeling naar duurzamere teelten ondersteunen, verhogen we zowel de rentabiliteit van landbouwbedrijven als de kwaliteit van het landschap, én organiseren we de langzame infiltratie van water in de bodem om zo de verdroging van natuurgebieden tegen te gaan.

Machine 2

Supporting the transition to a more sustainable crop production will increase both the profitability of farms and the quality of the landscape as well as instigate the slow infiltration of water into the soil in order to counteract the aridification of natural landscapes.

Watersysteem
Water system

Boomwekerijen
Tree nurseries

Verdroogde gebieden
Dehydrated areas

Waterbergingsgebieden
Water storage reservoirs

1. We stimuleren de gerichte omschakeling naar duurzamere teelten met een hoger rendement.
 2. Een duurzame landbouw pompt ook minder grondwater op.
 3. Dit kan door te investeren in een collectief irrigatiesysteem.
 4. Een irrigatiesysteem dat het voedselrijke kanaalwater van Noord-Brabant aftapt.
 5. Ook de aanvoer van overtollige mest draagt bij aan een productieve boomteeltsector.
 6. De sierteelt en boomwekerijen filteren het voedselrijke kanaalwater voor het in de bodem dringt.
 7. Zo voeden we de ondergrondse waterstromen en gaan de verdroging van natuurgebieden tegen.
1. We stimulate the specific switch to more sustainable crops with higher returns.
 2. Sustainable agriculture also uses less ground water.
 3. This can be achieved by investing in a collective irrigation system.
 4. An irrigation system that makes use of the eutrophic canal water of North Brabant.
 5. The supply of surplus manure also contributes to a productive arboriculture sector.
 6. Floriculture and tree nurseries filter the eutrophic canal water before it is absorbed into the soil.
 7. That way we counter the dehydration of our nature reserves by feeding the aquifers and the underground water flows.

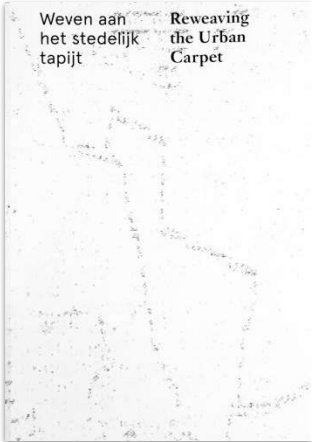
Narratief

p. 46

p. 47

Narrative

POSITIVE INTERDEPENDENCIES

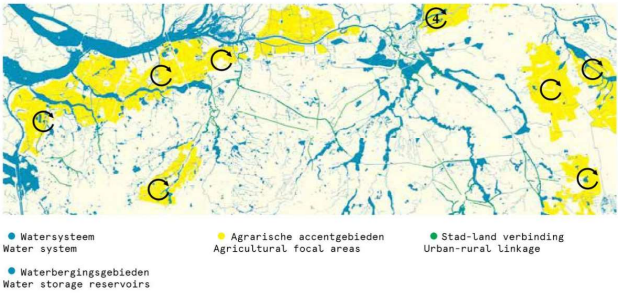

Machine 4

Als we de schaalvergroting van intensieve veehouderijen aangrijpen voor de reorganisatie van teelten en de landschappelijke integratie van collectieve voorzieningen, zoals waterzuivering, krijgt grootschalige landbouw in Noord-Brabant een duurzaam karakter.

Machine 4

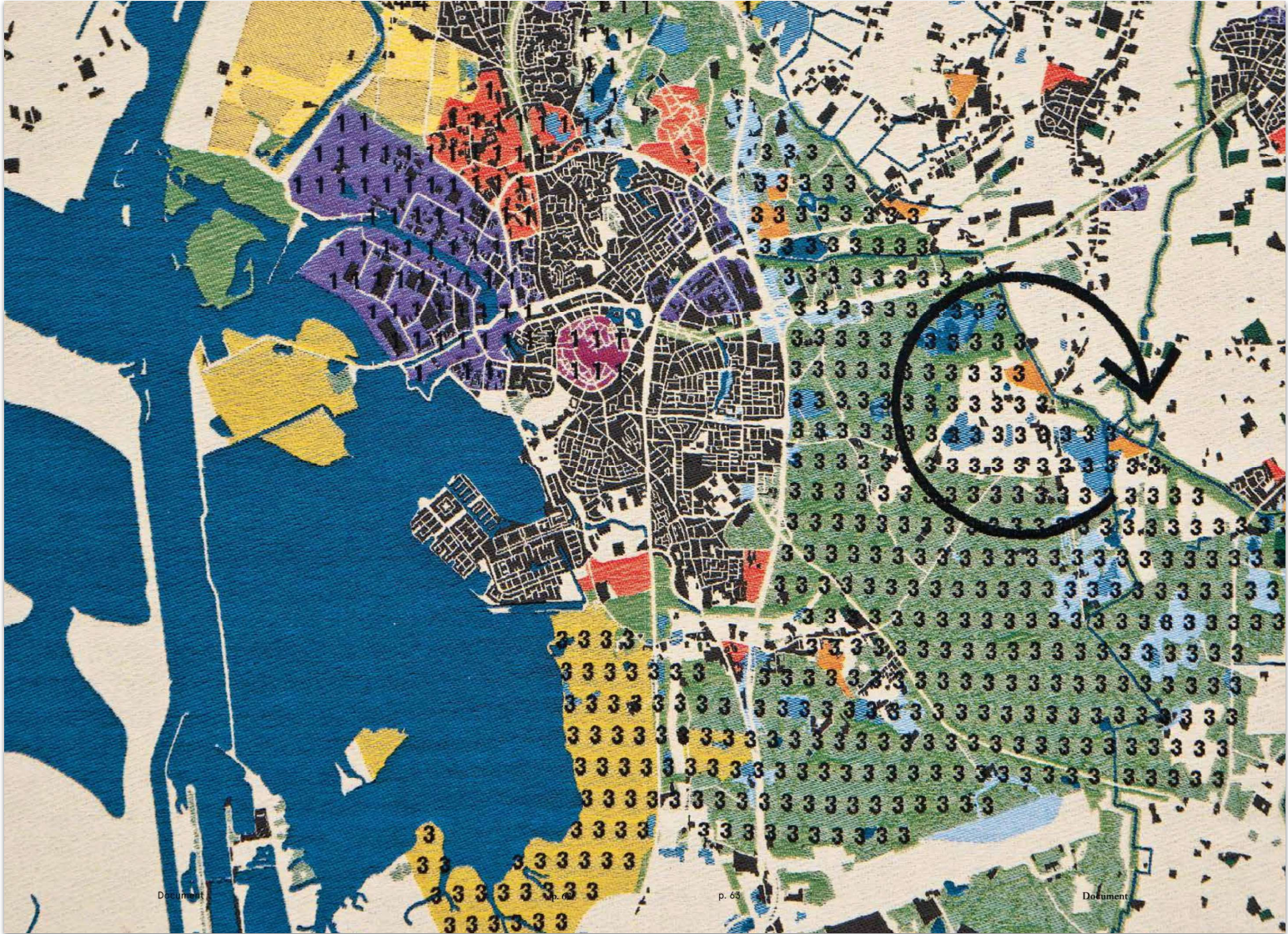
Seizing the opportunities created by the expansion of intensive cattle farming, we can reorganize crop production and integrate landscape-bound public services such as water purification to make agriculture in North Brabant sustainable.

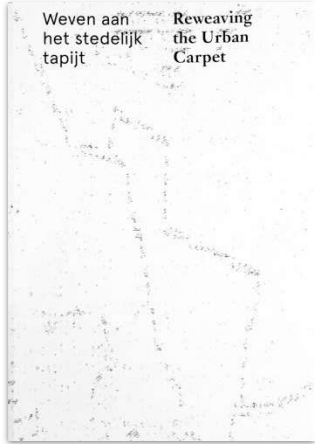
1. Veel landbouwbedrijven in de stroomgebieden van het Brabantse waternetwerk zetten in op schaalvergroting.
2. Collectieve waterzuivering zorgt dat een deel van het agrarisch afvalwater weer kan worden ingezet voor irrigatie.
3. De samenwerking tussen verschillende bedrijven maakt van waterzuivering op grote schaal een haalbare kaart.
4. Collectieve mestverwerking, duurzame energieproductie en een betere mobiliteit worden eveneens rendabel.
5. De benodigde schaal laat toe dat de akkergronden dienen als overlastbuffer voor de intensieve veeteelt.
6. Deze organisatie rond collectieve voorzieningen maakt zo ook ruimte voor recreatief medegebruik.

1. Many farms in the catchment areas of the Brabant water network are focused on an increase in scale.
2. Collective water treatment ensures that a part of the agricultural waste water can be used for irrigation.
3. Through the collaboration between various farms large-scale water purification becomes feasible.
4. Collective manure processing, renewable energy, and better mobility also become viable options.
5. The necessary scale permits arable land to be used as a nuisance buffer for intensive cattle breeding.
6. This organization around collective amenities also offers possibilities for recreational use.

POSITIVE INTERDEPENDENCIES

POSITIVE INTERDEPENDENCIES

POSITIVE INTERDEPENDENCIES

“MOZAÏEK
DOMMELVALLEI WERKT
SAMEN AAN STAD,
NATUUR EN
PRODUCTIELAND VOOR
EEN BETTER BRABANT”

[NIEUWS](#) | [PROJECTEN](#) | [OVER MOZAÏEK DOMMELVALLEI](#) | [DOCUMENTEN](#) | [CONTACT](#)

WATER ALS CENTRALE VERBINDER BINNEN MOZAÏEK DOMMELVALLEI

Mozaïek Dommelvallei is een initiatief van vrijwillige professionals, waterschappen en de Dommelvallei-gemeenten. Het is ontstaan doordat er nieuwe ruimtelijke vraagstukken spelen in Brabant, op het gebied van stad, natuur en productieland. Deze opgaven vragen om regionale samenwerking, met het Brabantse watersysteem als centrale verbinder voor een nieuw raamwerk. Mozaïek Dommelvallei wil bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties stimuleren om initiatieven en projectvoorstellen op dit gebied in te brengen. Een bottom-up ontwikkeling voor een hernieuwd en toekomstbestendig Brabant.

KLIMAATROBUUST BEEKDAL - SINT-OEDENRODE - MEIERIJSTAD
Waterschap De Dommel heeft de plicht ervoor te zorgen dat de bebouwde kom van gemeenten beschermd worden tegen overstromingen. Voor de kern van Sint-Oedenrode betekent dit dat

WATERMOLEN TER STEEN - SINT-MICHELSGESTEL
Watermolen Ter Steen in Middelrode is de enige watermolen in de streek. De watermolen kent een eeuwenoude geschiedenis die begint in 1344. De watermolen heeft 500 jaar dienst gedaan. Sinds de verwoesting in oktober

BOXTEL BINNEN DE BRUGGEN - BOXTEL
Boxtel Binnen de Bruggen (BBdB) is een integrale visie en programma van projecten ter versterking...
[Lees meer >](#)

WATERMOLENLANDSCHAPPEL - HET GROENE WOOD
Watermolens, klimaat-, energie- en landbouwtransities en de Dommel... Ze grijpen onder de paraplu van Mozaïek Dommelvallei naadloos in elkaar. Zo waren molens lange tijd een spil in de (waterkracht)conomie van...

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

“ We versterken de eigenheid van Kortrijk. ”

In welk soort stad willen we wonen, werken en leven?

De Kortrijkse regio is kampioen van het *verspreide wonen*. Rond Kortrijk ligt een lappendeken van verkavelingswijken. Moet Kortrijk concurreren met dit soort van woonideaal dat vandaag steeds meer onder vuur ligt? Een woonmodel dat schaarse ruimte verslindt, energie vreet en stilstand organiseert?

Of moet Kortrijk steeds verder verdichten en evolueren naar het model van een grootstad zoals Antwerpen, Brussel of Gent, waar duizenden mensen op een heel beperkte oppervlakte leven en waar het soms letterlijk over de koppen lopen is?

Die keuze tussen twee extremen is een valse keuze. Kortrijk moet niet proberen te zijn wat het niet is. Kortrijk kan iets aanbieden dat daartussen ligt en een heel eigen kwaliteit heeft. Wat is die eigenheid van Kortrijk? Welke zijn de sterktes van onze stad?

In aanloop naar de Stadsdebatten hebben we drie kwaliteiten van Kortrijk gedefinieerd en in kaart gebracht. Die drie kwaliteiten kunnen we nog verder versterken.

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Kortrijk 2025
De stad die we
kunnen willen

Naar een stedenbouw van het alledaagse

“ Alledaagse concrete projecten bepalen mee de toekomst van Kortrijk. ”

Tijdens de Stadsdebatten hebben we een aantal intrinsieke kwaliteiten van Kortrijk gedefinieerd: de *ondernemende stad*, de *verbonden stad* en de *groen-blauwe stad*. Op basis van die kwaliteiten hebben we een aantal sterke keuzes gemaakt en die vertaald in een aantal ruimtelijke principes. Vervolgens hebben we vastgesteld waar we die principes het best kunnen toepassen (stadsmagneten). Maar de ruimtelijke principes staan niet op zichzelf. Ze krijgen pas betekenis wanneer we ze bundelen en met elkaar combineren tot *geïntegreerde strategische projecten*. Zulke strategische projecten nemen telkens meerdere ruimtelijke principes tegelijk als uitgangspunt.

Tijdens de Stadsdebatten formuleerden we voorstellen voor vijf mogelijke strategische ingrepen. Het zijn:

- 1. Fietspoort
- 2. Productief park
- 3. Landschapsbouw
- 4. Campustoren
- 5. Groene aders

Het zijn de eerste vijf van meerdere mogelijke strategieën die een antwoord kunnen bieden op de alledaagse noden van de Kortrijkzanen. Het zijn al bij al bescheiden en haalbare ingrepen die evenwel een enorme impact hebben op de toekomst van onze stad. Ook bescheiden projecten kunnen het kader vormen voor een ambitieuze stadsontwikkeling.

1.
2.

3.

4.
5.

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Kortrijk 2025
De stad die we
kunnen willen

Naar een stedenbouw van het alledaagse

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Kortrijk 2025
De stad die we
kunnen willen

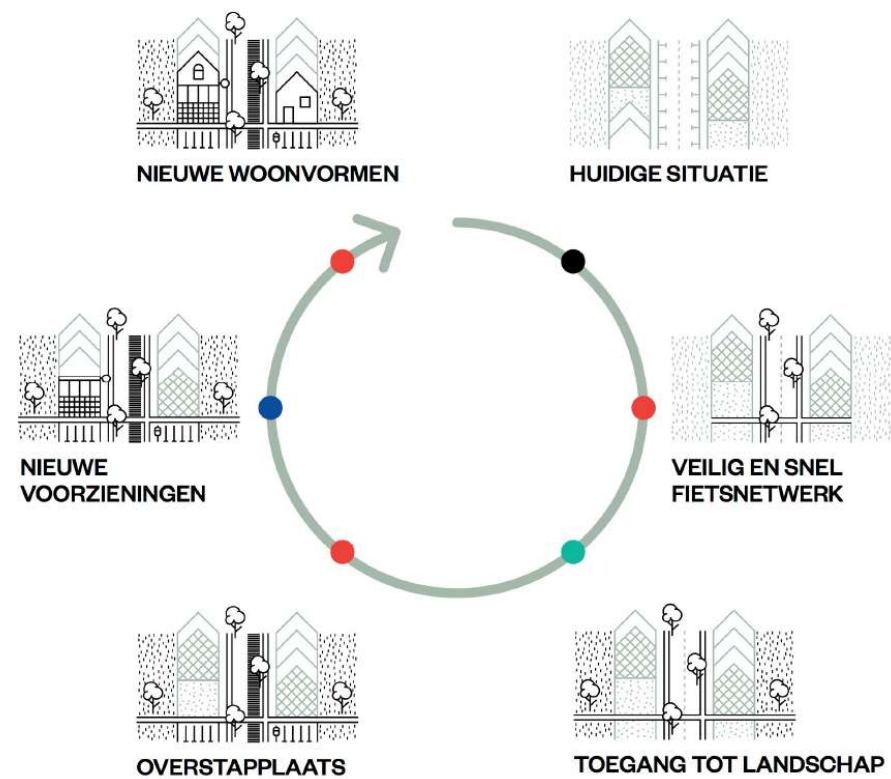
Naar een stedenbouw van het alledaagse

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Fietspoort

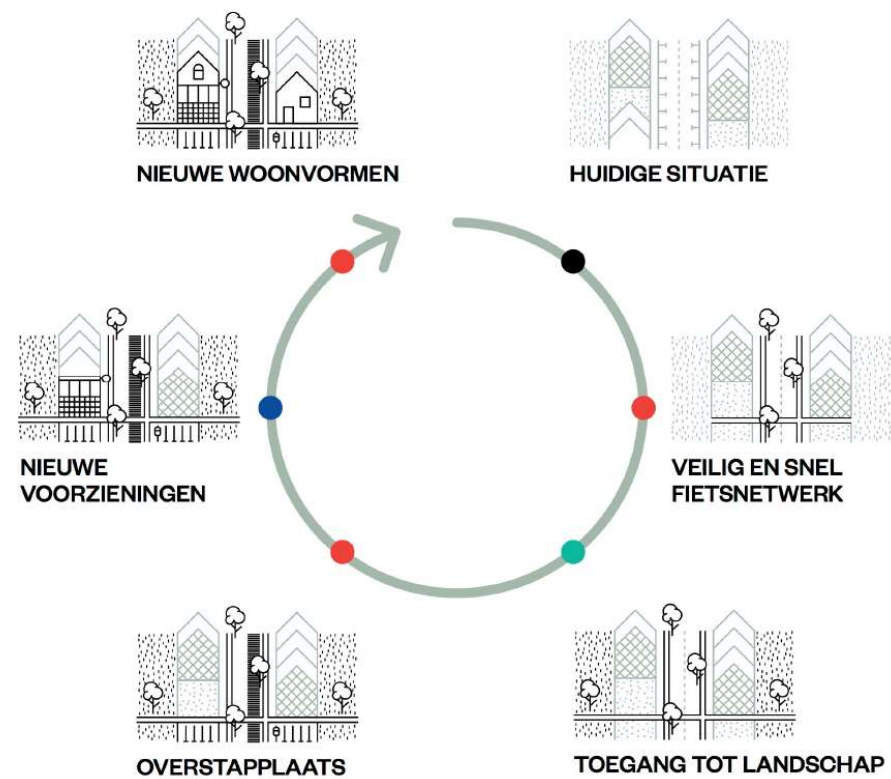

- Ondernemende stad
- Verbonden stad
- Groen-blauwe stad

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Fietspoort

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Kortrijk 2025
De stad die we
kunnen willen

Naar een stedenbouw van het alledaagse

Productief park

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Kortrijk 2025
De stad die we
kunnen willen

Naar een stedenbouw van het alledaagse

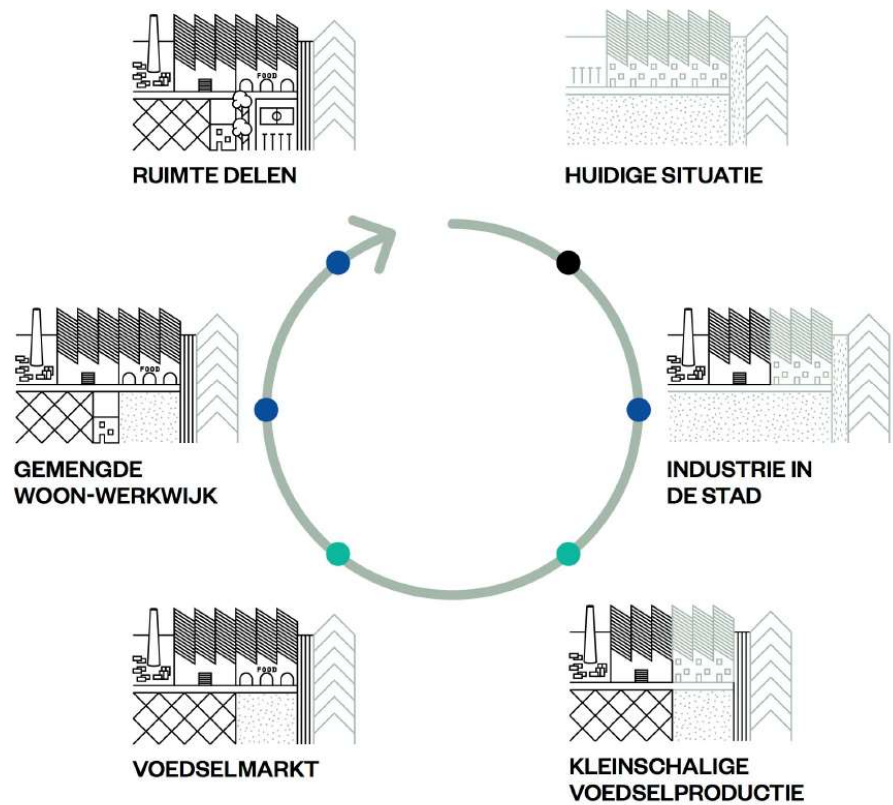
Productief park

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Productief park

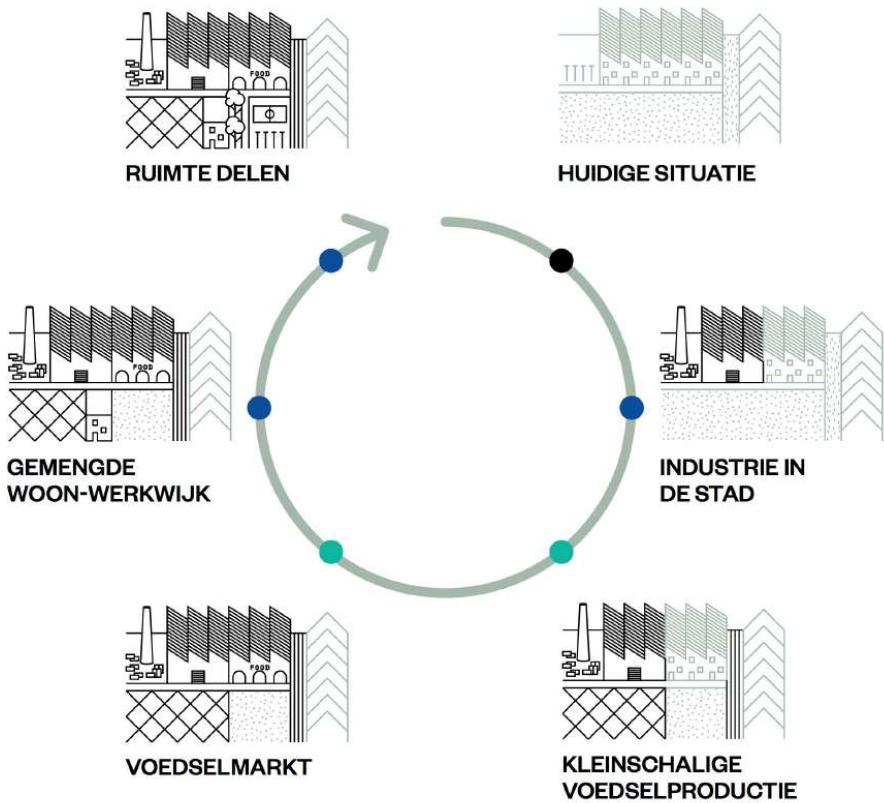

- Ondernemende stad
- Verbonden stad
- Groen-blauwe stad

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Productief park

- Ondernemende stad
- Verbonden stad
- Groen-blauwe stad

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Kortrijk 2025
De stad die we
kunnen willen

Naar een stedenbouw van het alledaagse

Landschapsbouw

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Kortrijk 2025
De stad die we
kunnen willen

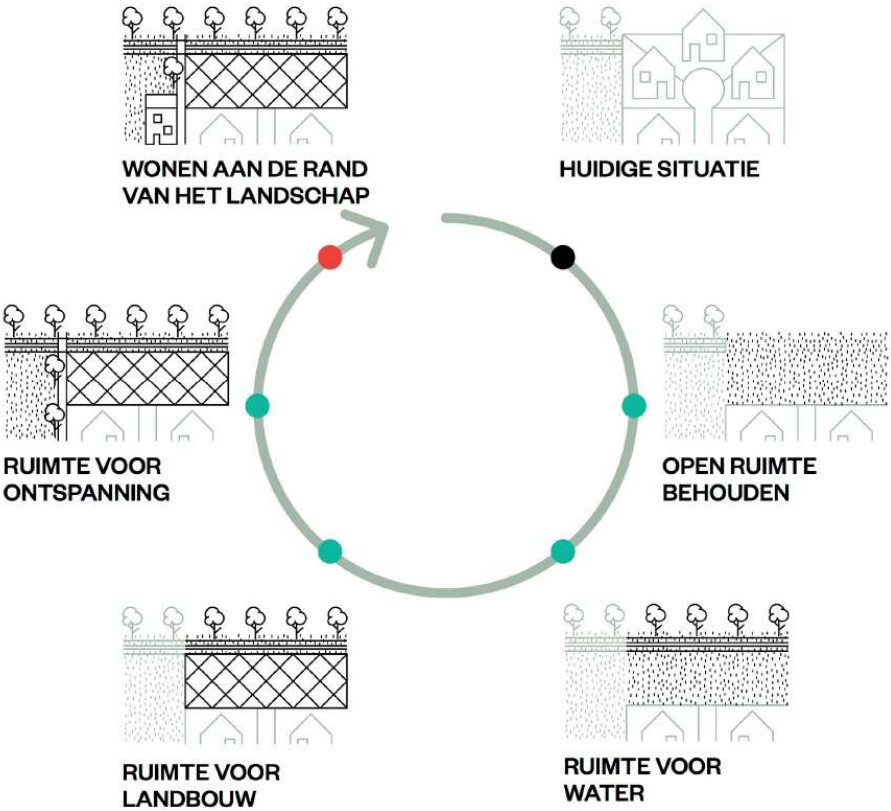
Naar een stedenbouw van het alledaagse

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Landschapsbouw

- Ondernemende stad
- Verbonden stad
- Groen-blauwe stad

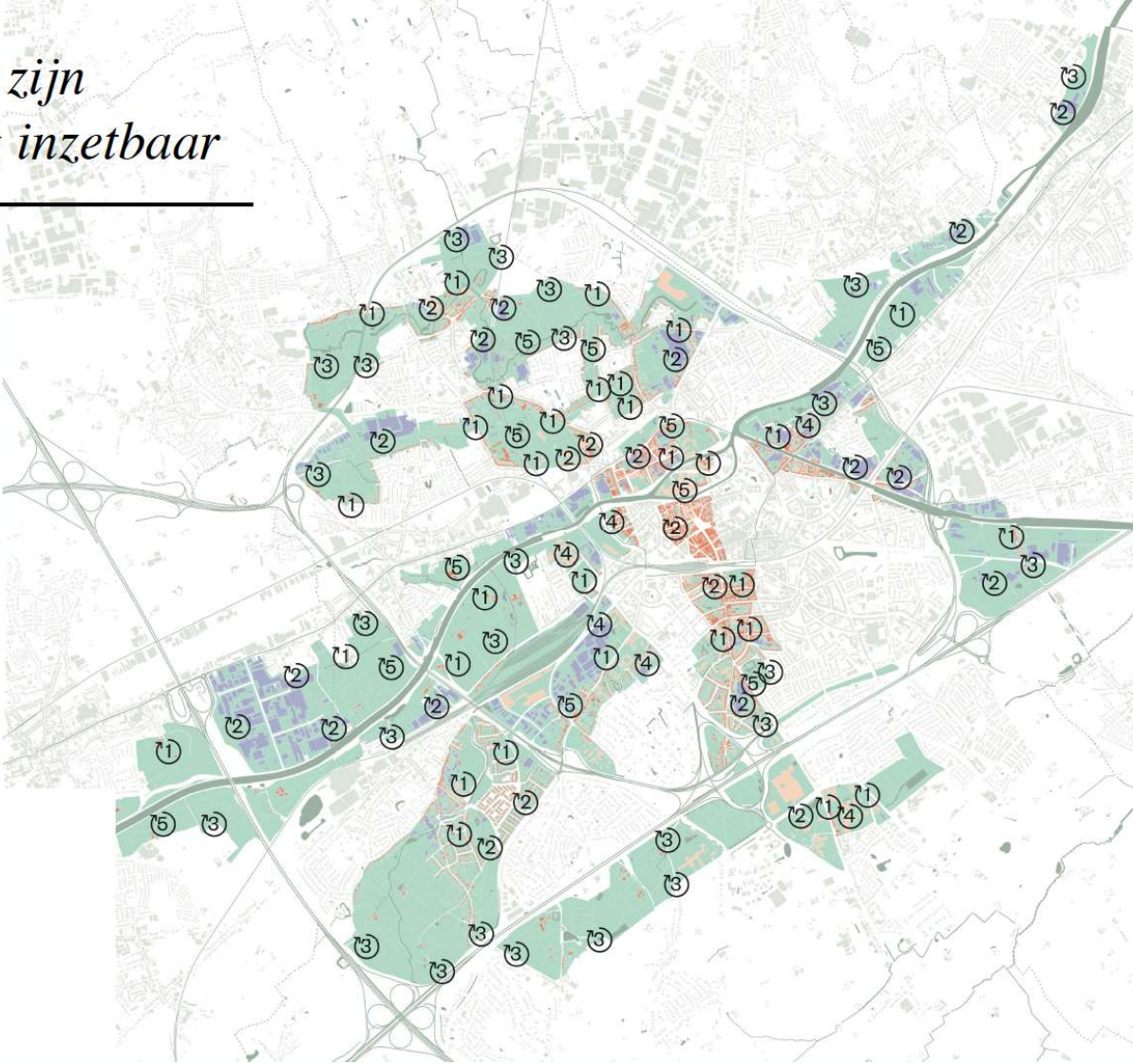
COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Kortrijk 2025
De stad die we
kunnen willen

Naar een stedenbouw van het alledaagse

*Strategieën zijn
meervoudig inzetbaar*

- ① Fietspoort
- ② Productief park
- ③ Landschapsbouw
- ④ Campustoren
- ⑤ Groene aders
- Bedrijvigheid
- Diensten
- Woningen
- Stadsmagneet
- Spoorweg
- Weginfrastructuur
- Water
- Bebauwing

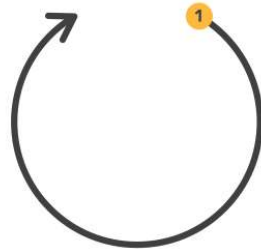
COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

TOEKOMSTAGENDA 2018

VERBINDENDE
RUIMTELIJKE
CONCEPTEN
PROVINCIE
ZUID-HOLLAND

DE WERKPLAATS:
VAN CONCEPTEN NAAR
PROCESSEN

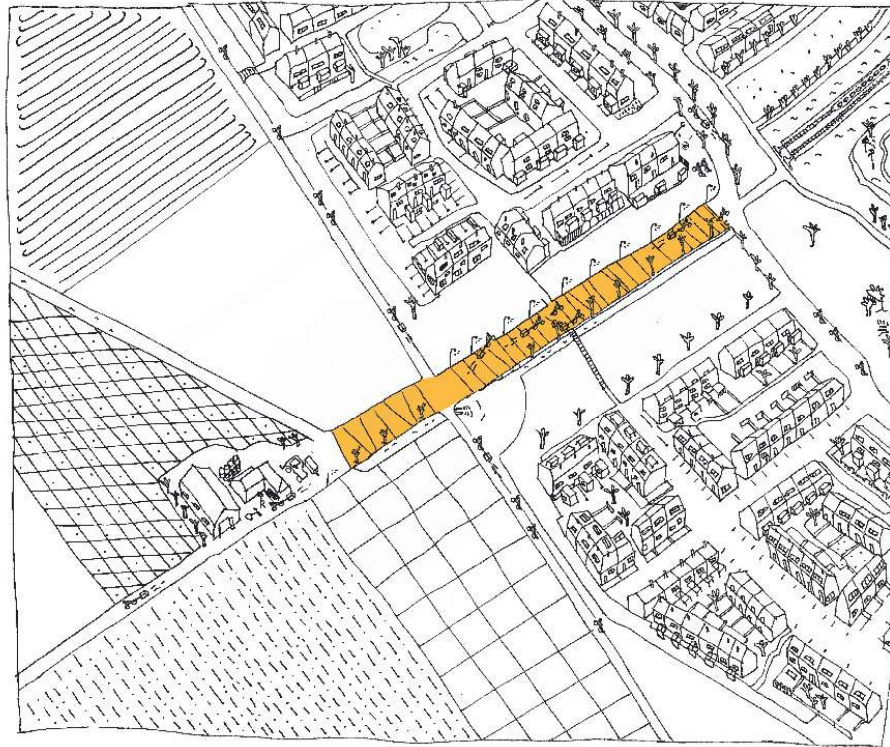
Architecture Workroom Brussels

PUBLIEKE RUIMTE

● Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: leefomgeving

VOEDSELPOORT

De overgang tussen stad en land activeren we door op specifieke locaties een voedselpoort te installeren. Een publieke ruimte in de overgang tussen stad en land.

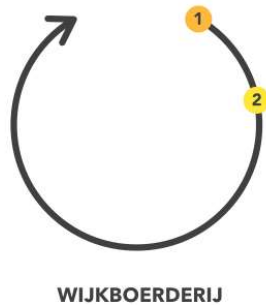
COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

TOEKOMSTAGENDA 2018

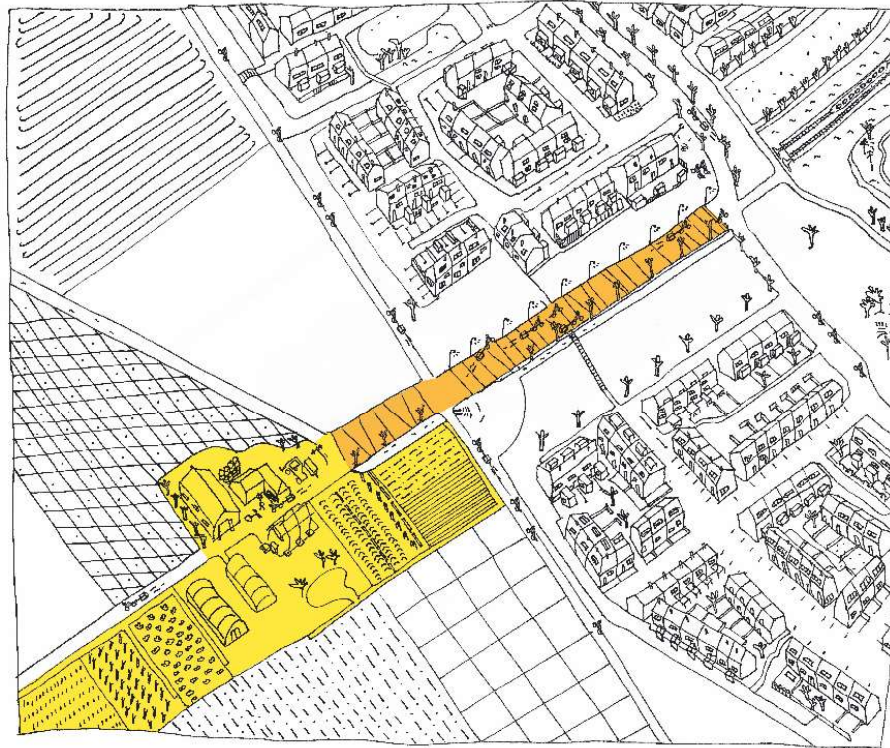
VERBINDENDE
RUIMTELIJKE
CONCEPTEN
PROVINCIE
ZUID-HOLLAND

DE WERKPLAATS:
VAN CONCEPTEN NAAR
PROCESSEN

Architecture Workroom Brussels

VOEDSELPOORT

- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: leefomgeving
- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: voeding

Een wijkboerderij biedt ruimte voor de uitwisseling van producten en kennis tussen lokale landbouw en de wijk. Deze nieuwe boerderij typologie is een ontmoetingsruimte voor de buurt en opereert als gedeelde infrastructuur voor landbouwers. Zo kunnen start-up boerderijen gefaciliteerd worden in de omgeving.

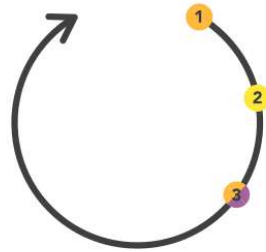
COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

TOEKOMSTAGENDA 2018

VERBINDENDE
RUIMTELIJKE
CONCEPTEN
PROVINCIE
ZUID-HOLLAND

DE WERKPLAATS:
VAN CONCEPTEN NAAR
PROCESSEN

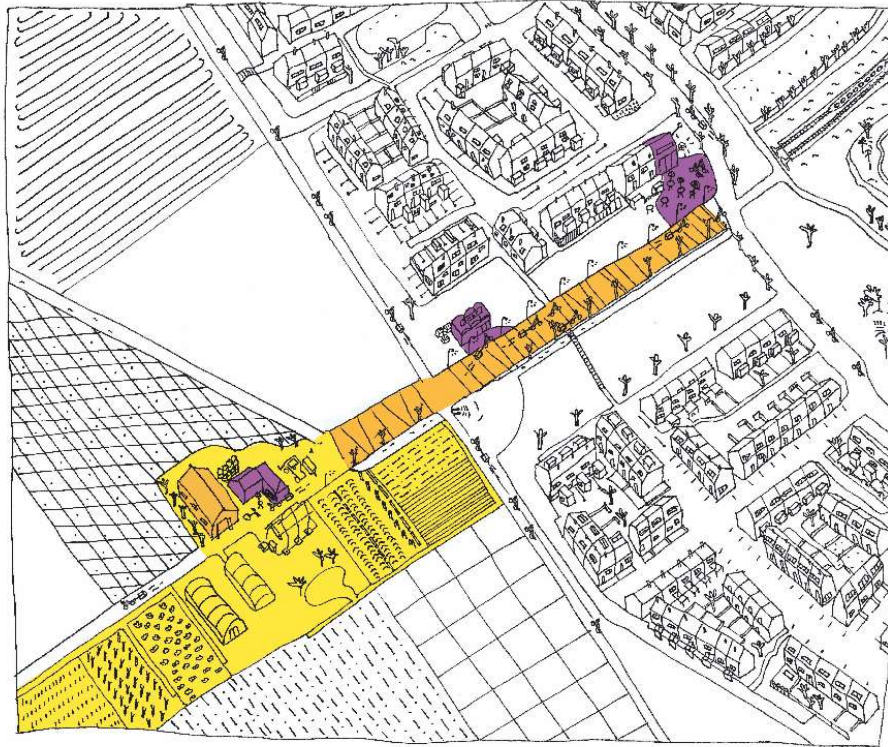
Architecture Workroom Brussels

VOEDINGSACTIVITEIT

- Naar een nieuwe economie: the next level
- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: leefomgeving
- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: voeding

VOEDSELPOORT

Door de activering van deze plek wordt het mogelijk om ook extra economische activiteiten te ontwikkelen. Zo kunnen voedselverwerkende, recreatieve of educationele activiteiten plaatsvinden rondom de voedselpoort.

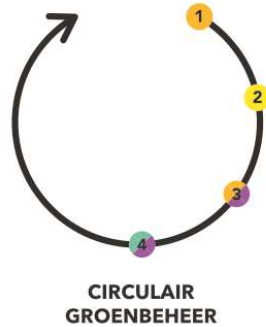
COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

TOEKOMSTAGENDA 2018

VERBINDENDE
RUIMTELIJKE
CONCEPTEN
PROVINCIE
ZUID-HOLLAND

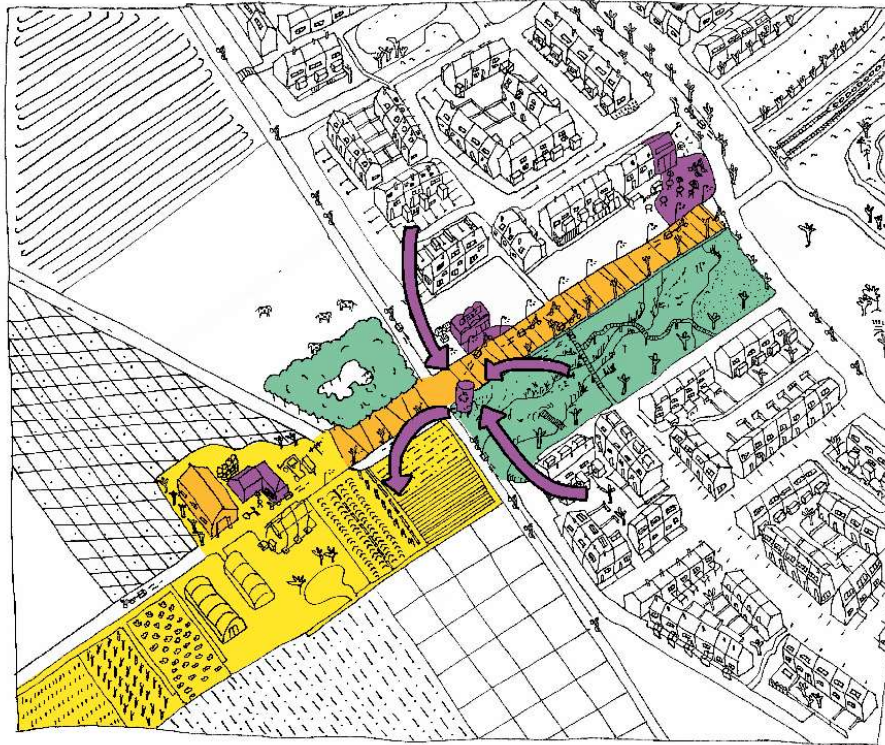
DE WERKPLAATS:
VAN CONCEPTEN NAAR
PROCESSEN

Architecture Workroom Brussels

- Naar een klimaatbestendige delta
- Naar een nieuwe economie; the next level
- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: leefomgeving
- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: voeding

VOEDSELPOORT

De veelheid aan groenruimte, kenmerkend voor veel homogene woonwijken, kan in beheer gebracht worden van de buurt of landbouwers. Ook kunnen reststromen van het beheer van dit landschap verzameld worden aan de voedselpoort en ingezet worden voor de lokale boerderijen.

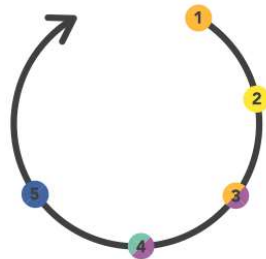
COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

TOEKOMSTAGENDA 2018

VERBINDENDE
RUIMTELIJKE
CONCEPTEN
PROVINCIE
ZUID-HOLLAND

DE WERKPLAATS:
VAN CONCEPTEN NAAR
PROCESSEN

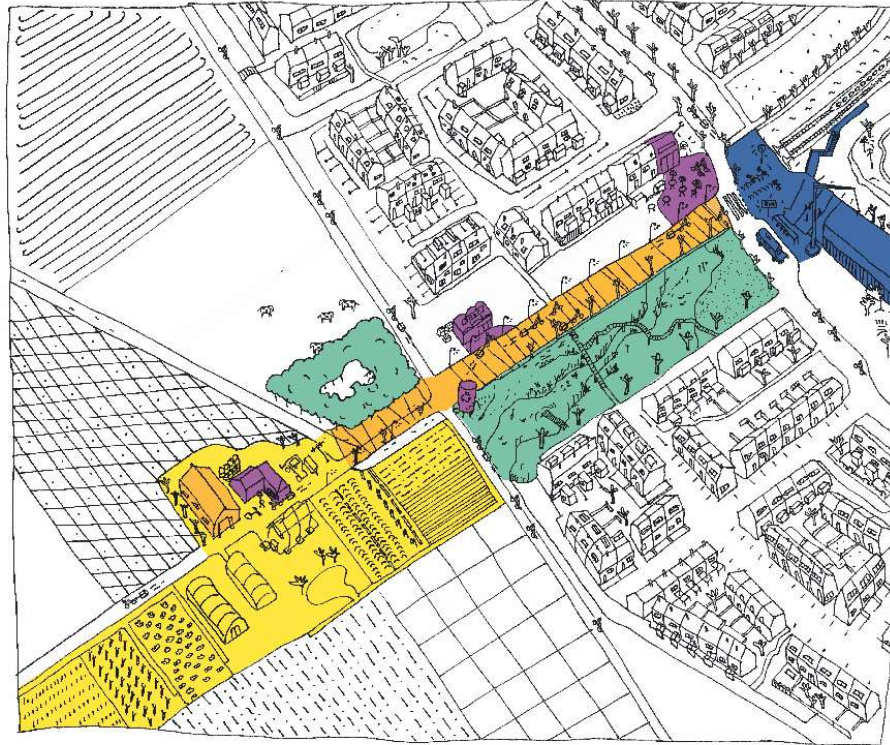
Architecture Workroom Brussels

DEELMOBILITEIT

- Best bereikbare provincie
- Naar een klimaatbestendige delta
- Naar een nieuwe economie: the next level
- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: leefomgeving
- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: voeding

VOEDSELPOORT

De voedselpoort kan een locatie worden waar bestaand of nieuw OV gekoppeld wordt met deelmobiliteit. Een ruimte waar fietsen en elektrische auto's gefaciliteerd worden voor de buurt en recreanten. Zo wordt de voedselpoort ook ontsloten met achtergelegen stedelijk gebied.

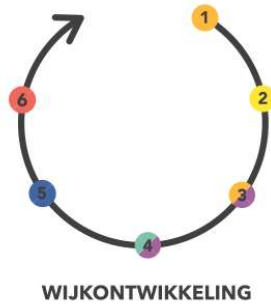
COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

TOEKOMSTAGENDA 2018

VERBINDENDE
RUIMTELIJKE
CONCEPTEN
PROVINCIE
ZUID-HOLLAND

DE WERKPLAATS:
VAN CONCEPTEN NAAR
PROCESSEN

Architecture Workroom Brussels

- Naar een levendige meerkernige metropool
- Best bereikbare provincie
- Naar een klimaatbestendige delta
- Naar een nieuwe economie: the next level
- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: leefomgeving
- Gezonde en aantrekkelijke leefomgeving: voeding

VOEDSELPOORT

Zo kan de voedselpoort ook aanleiding geven tot het renoveren en transformeren van de buurt. Het wordt een locatie waar verdichting kwaliteitsvol en gericht kan gebeuren.

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

TOEKOMSTAGENDA 2018

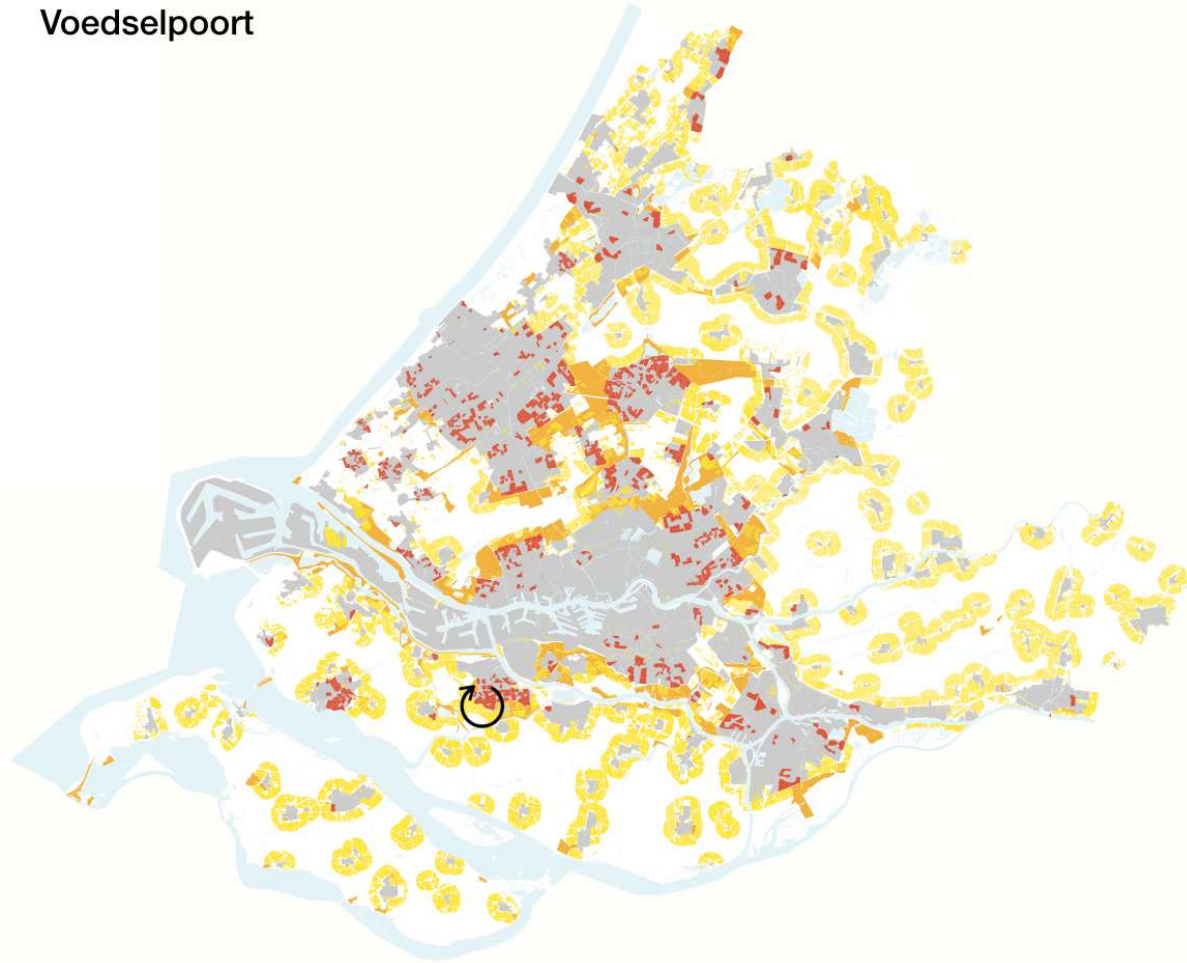
**VERBINDENDE
RUIMTELIJKE
CONCEPTEN**
PROVINCIE
ZUID-HOLLAND

DE WERKPLAATS:
VAN CONCEPTEN NAAR
PROCESSEN

Architecture Workroom Brussels

Voedselpoort

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

TOEKOMSTAGENDA 2018

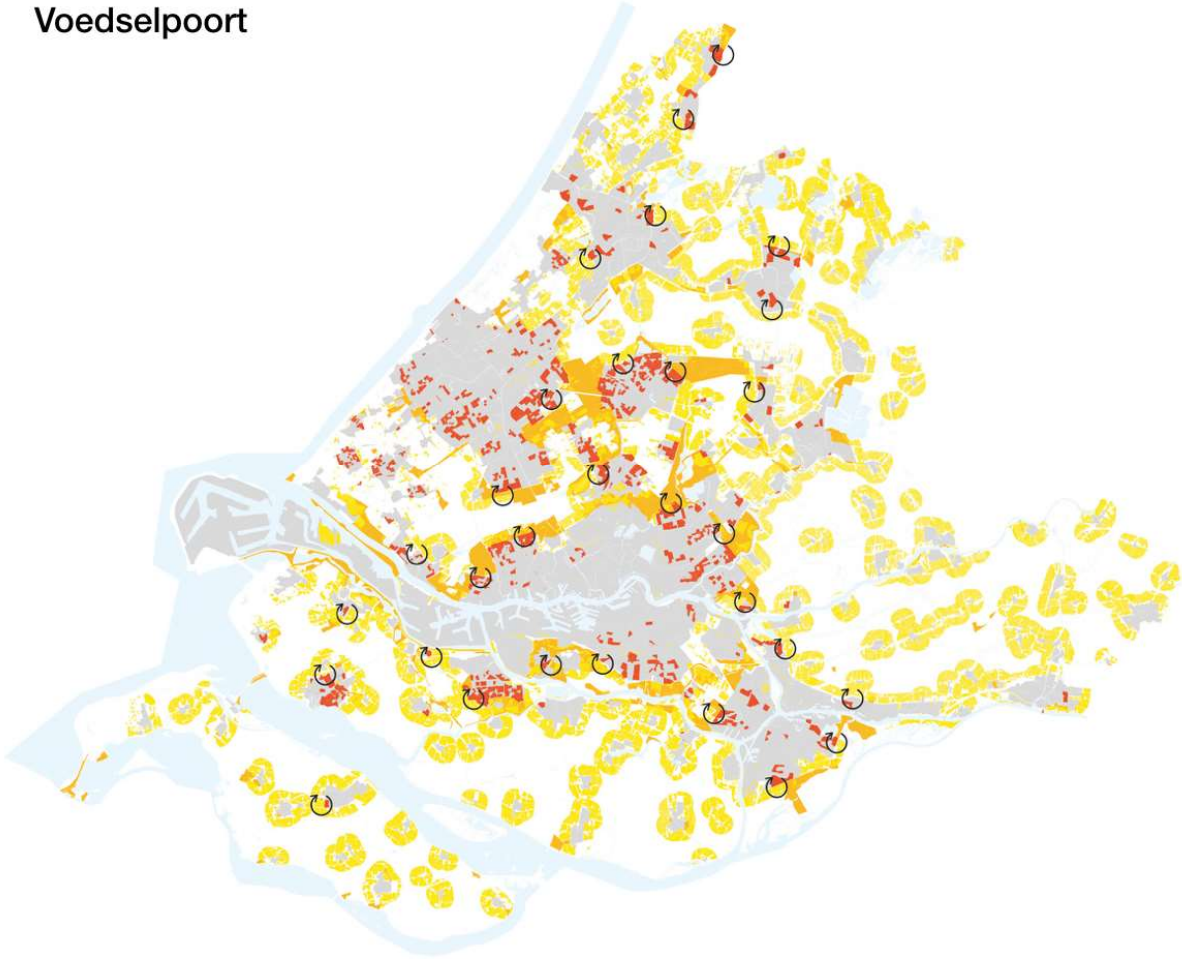
**VERBINDENDE
RUIMTELIJKE
CONCEPTEN**
PROVINCIE
ZUID-HOLLAND

DE WERKPLAATS:
VAN CONCEPTEN NAAR
PROCESSEN

Architecture Workroom Brussels

Voedselpoort

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

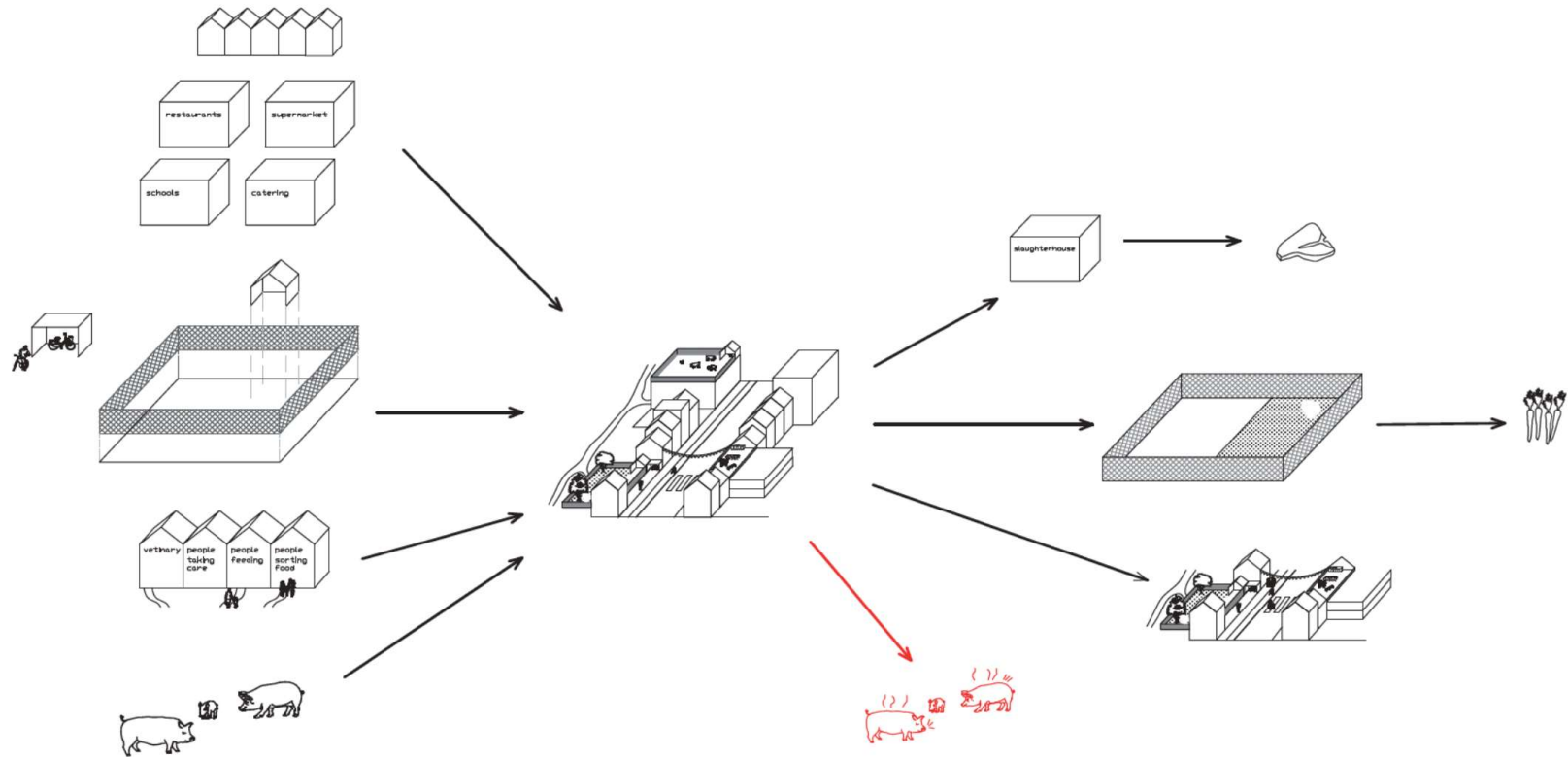

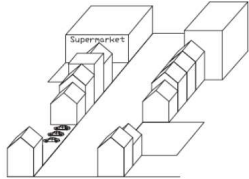
fig. 5 Pig community: in- and outputs

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Ribbon pigs

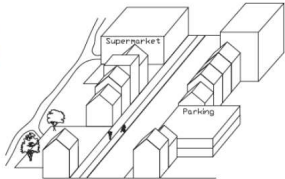
1. Existing situation

We chose an area where we find multiple food sources, enough people to support the initiative and an empty plot.

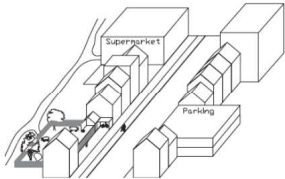
2. Connecting bike paths

We are constructing bike paths to connect the food sources with each other, with the terrain and with the people. This automatically results in an improvement of the cycling infrastructure.

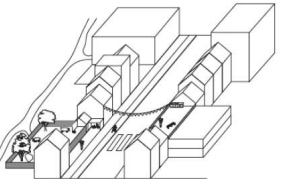
3. Inserting the pigs

We implement the pigs on the empty plot, together with the associated infrastructure that we need to raise the pigs. Here the pigs find a place for the next six months.

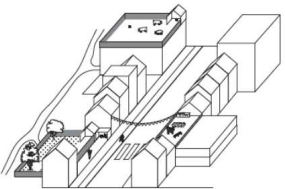
4. Pig community

The pigs create a sense of community among the people. More local initiatives will rise and eventually a new community, the pig community, will develop.

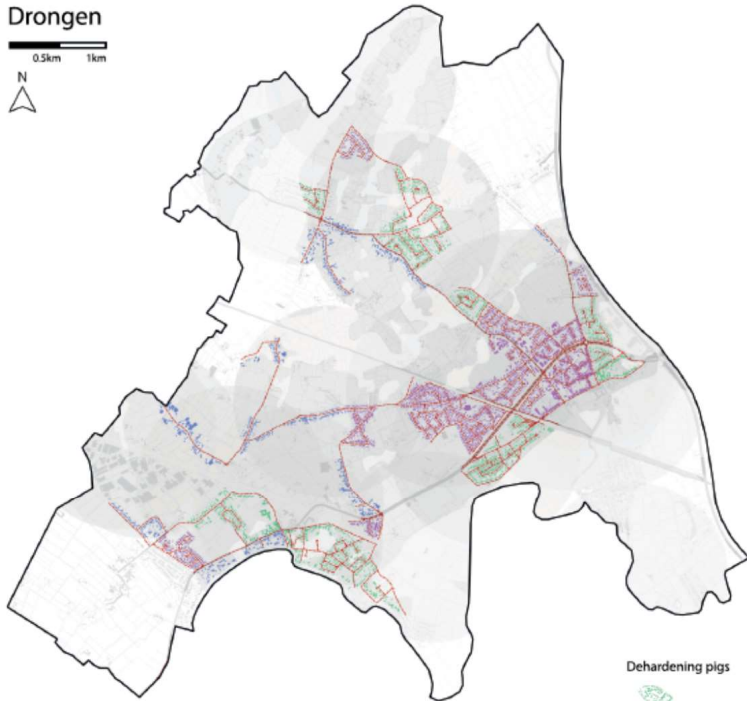
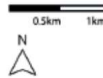

5. Alternating pigs with vegetables

After six months, we move the pigs to another place, e.g. on a roof, and use the resulting fertile soil for growing vegetables. As a result, we obtain a rotating system that can continue to grow.

Drongen

Dehardening pigs

Ribbon pigs

Villa pigs

New bikenetwork

*Pig Communities [Lucas Desmet, Le Huying, Jolien Van Twembeke]
Bijzonder Vraagstuk Agroecological Urbanism van Michiel Dehaene, Hans Vandermaelen, Bram Vandemoortel, Chiara Cicchianni, 2019*

COMMONPLACE POSITIVE INTERDEPENDENCIES

Building an Agroecological Urbanism

Conversation Stoppers

Conversation Starters

Building Blocks

Agroecological Cities

In Conversation

Productive Housing Estate

The Productive Housing Estate looks at complementary relationships between housing and food growing spaces. It is set to overcome the latent conflict between the capacity to exercise the right to grow and the right to shelter within an urbanised context.

Farming the Fragmented Land

Farming the Fragmented Land looks at practices that valorize residual patches of land within the complex

Land & Market Access Incubator

The Land & Market Access Incubator develops institutional support for agroecology and coordinates this with an appropriate programme for farmers to access land, skills, infrastructure and markets at the same time.

Agroecological Park

The (peri-urban) Agroecological Park combines

Landed Community Kitchen

Landed Community Kitchens coordinate large-scale food sourcing, food cooking, and availability of food to large numbers of people. They bridge the gap between agroecological movements and community food initiatives.

Political Pedagogies

The political pedagogies of the agroecological movement are rural in origin and may be reconfigured in ways better fit to address the challenges posed by current processes of urbanisation and the

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

- Sectoral interests and investments have their own logic (and this does not necessarily need to be structurally changed), but they can be connected in series and thus form an integrated project.

PROTOTYPE

PLATFORM

PARTICIPATION

PROGRAMME

- Sectoral interests and investments have their own logic (and this does not necessarily need to be structurally changed), but they can be connected in series and thus form an integrated project.
- The overlap of specific sectoral issues creates commonplace types of challenges that recur in different places. This creates a specific territorial differentiation. The policy based on this has a clear focus and is therefore selective.

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

the process is
part of the
design

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

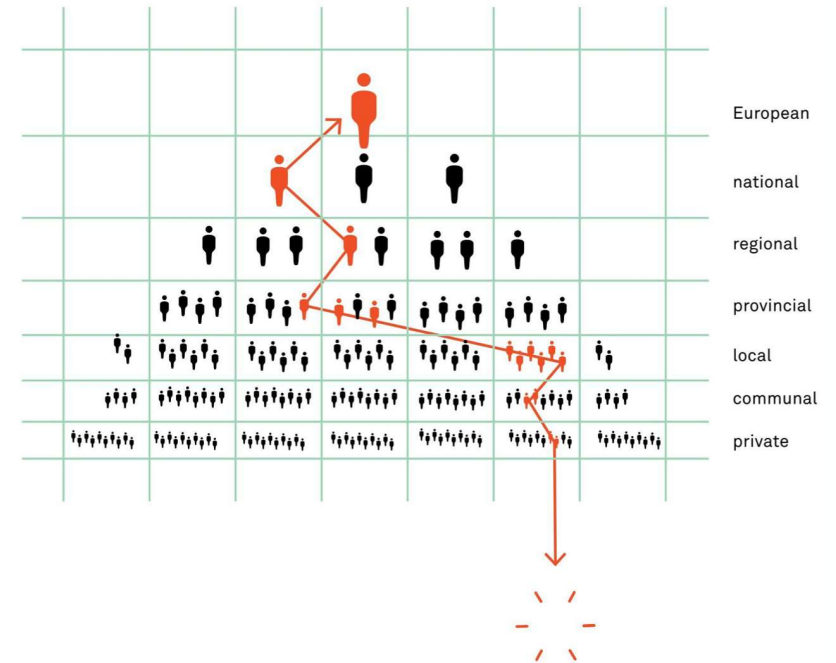

Vlaanderen worstelt om water proper te krijgen

02 januari 2018 18:09

De algemene kwaliteit van de Vlaamse kanalen, beken en rivieren verbetert nog amper.
©Siebe Swart/Hollandse Hoogte

“The principle of subsidiarity, which indicates that responsibilities are clearly shared between different levels and that each authority is capable of carrying out tasks alone, is inadequate in the face of the complexity of the issues we encounter today”

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

2005: Need for a controlled flood area

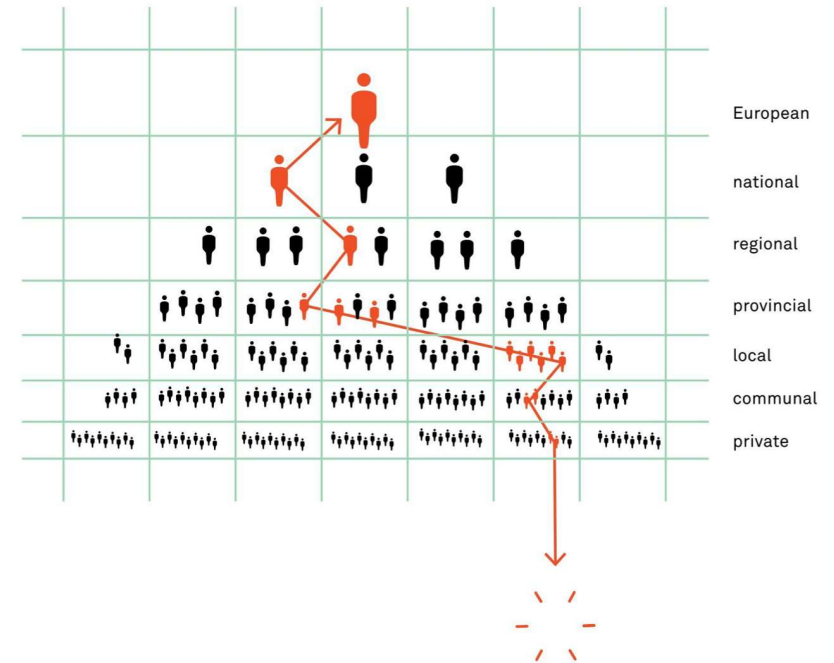
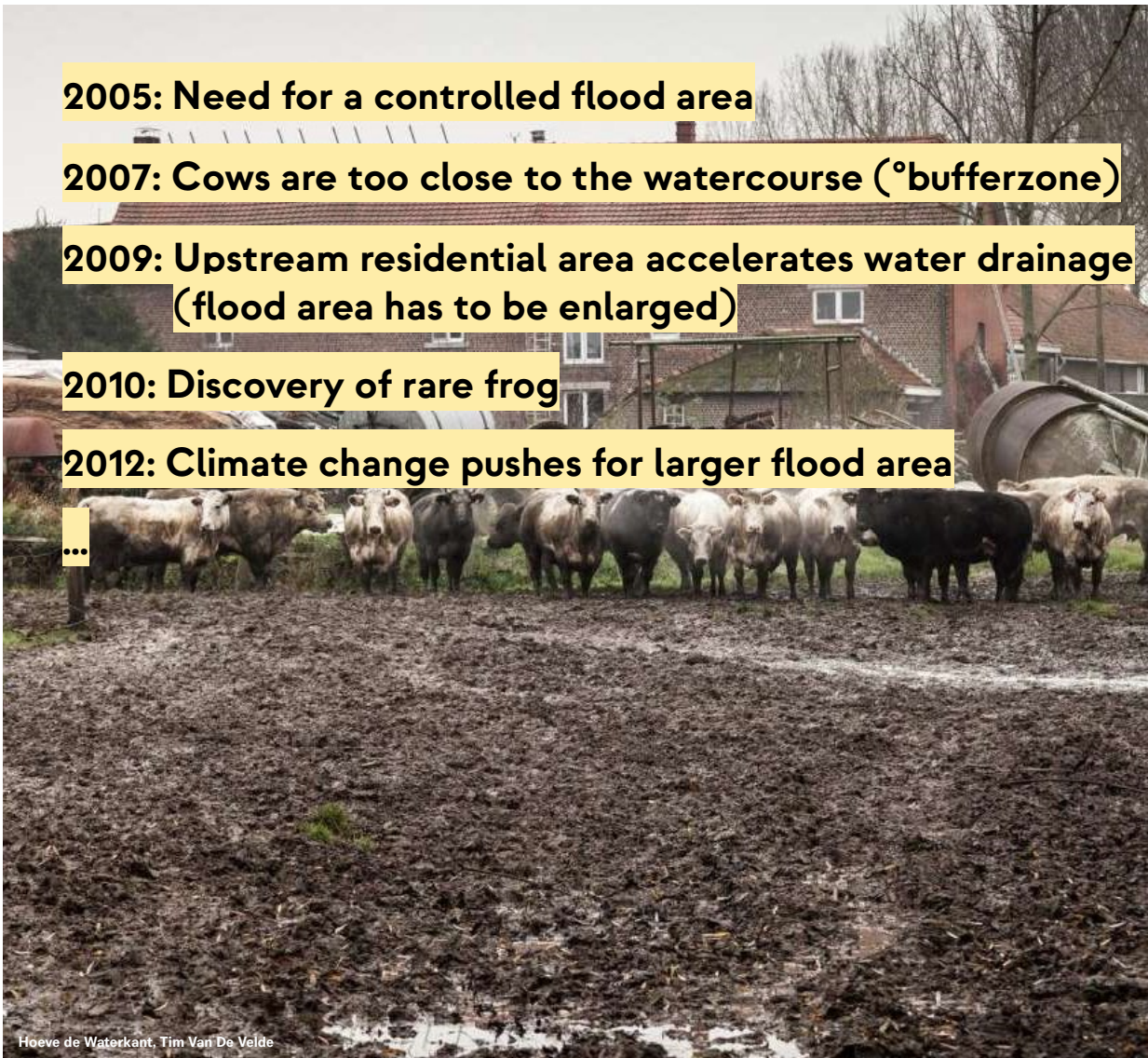
2007: Cows are too close to the watercourse (°bufferzone)

**2009: Upstream residential area accelerates water drainage
(flood area has to be enlarged)**

2010: Discovery of rare frog

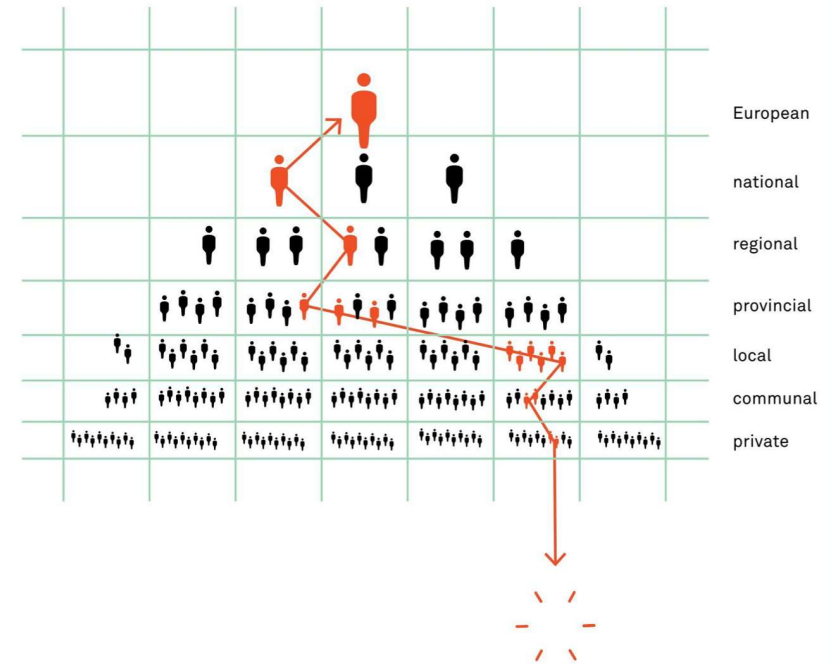
2012: Climate change pushes for larger flood area

...

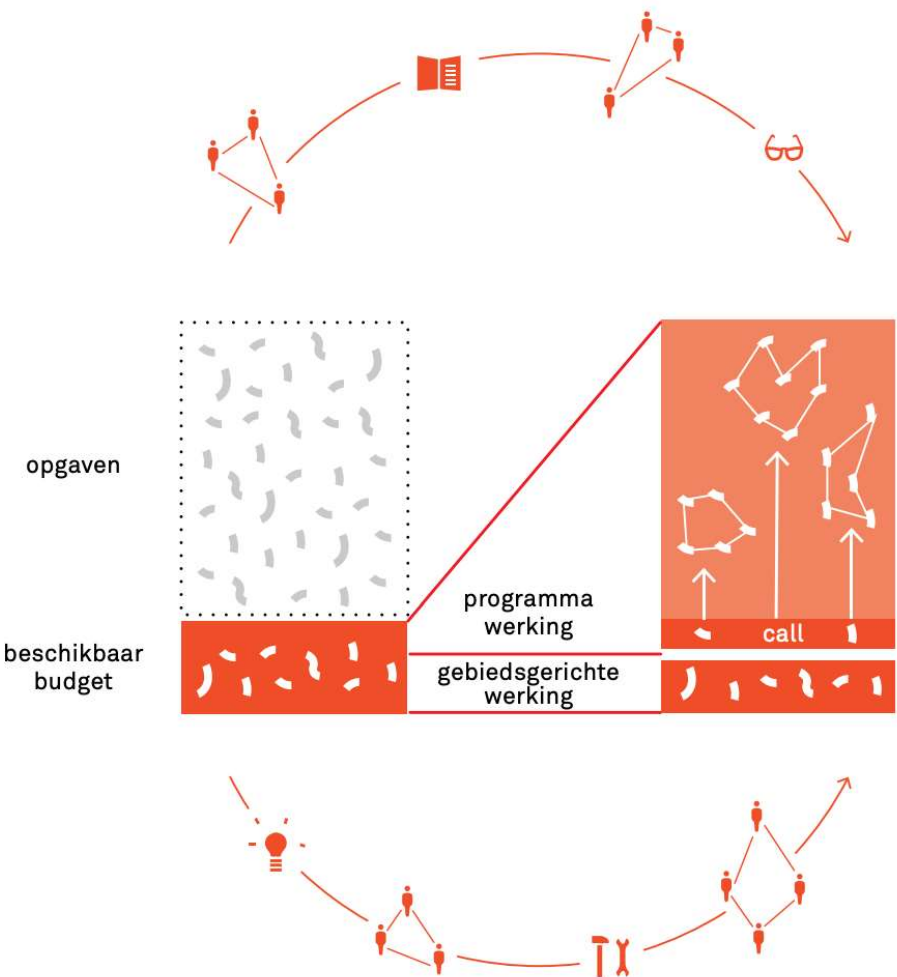
“The principle of subsidiarity, which indicates that responsibilities are clearly shared between different levels and that each authority is capable of carrying out tasks alone, is inadequate in the face of the complexity of the issues we encounter today”

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

“The principle of subsidiarity, which indicates that responsibilities are clearly shared between different levels and that each authority is capable of carrying out tasks alone, is inadequate in the face of the complexity of the issues we encounter today”

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

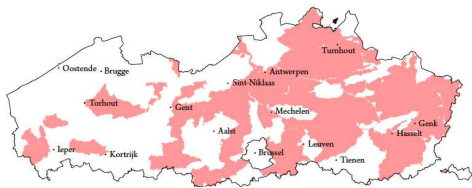

water + land + schap

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

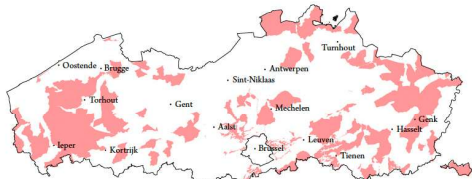

Speerpunt- en aandachtsgebieden

Gebieden waar men via integraal waterbeheer tegen 2021 een goede toestand ambieert.

Focusgebieden grond- en oppervlaktewater

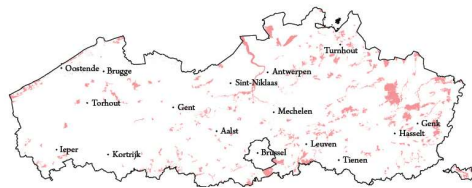
Gebieden waar de nitraatconcentratie van 50 mg/l in het oppervlaktewater wordt overschreden of waar de evolutie in het grondwater onvoldoende vooruitgang toont.

Actie- en waakgebieden grondwater

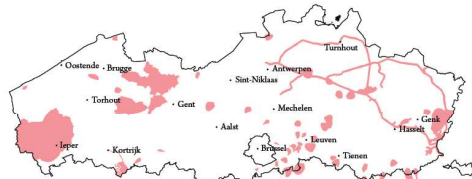
Gebieden waar de grondwaterlichamen zich in een ontoereikende kwantitatieve toestand bevinden en waar een herstelprogramma op wordt toegepast.

Instandhoudingsdoelstellingen (IHD)

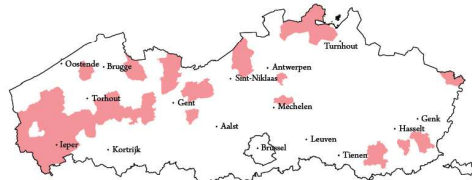
Natura 2000-gebieden waar per habitatype of soort zowel een kwantiteits- als kwaliteitsdoel wordt vastgelegd.

Bronbeschermingsgebieden

Gebieden waar beschermingsmaatregelen voor grondwaterbronnen van kracht zijn.

Hoogwaterverbruik

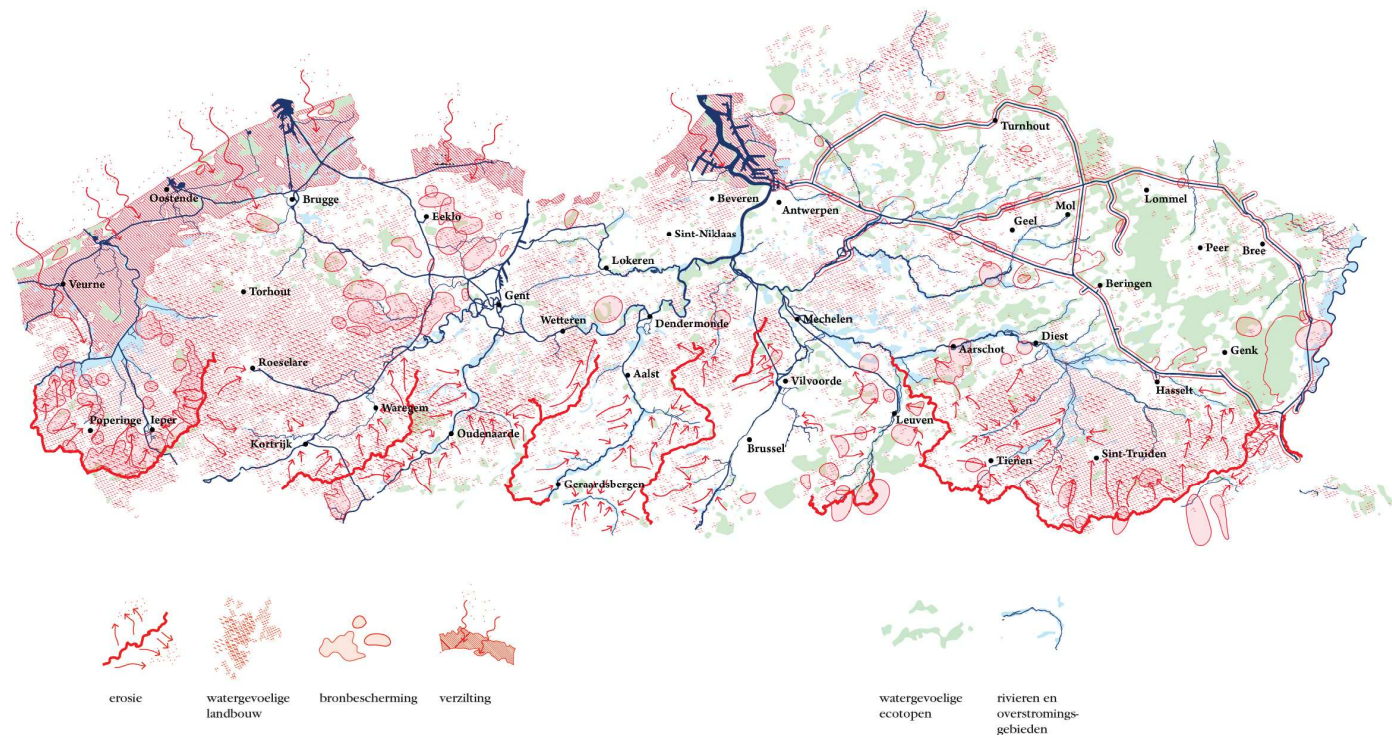
Gemeentes waar de hoogste waarden voor waterverbruik in de landbouw werden opgemeten.

water + land + schap

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

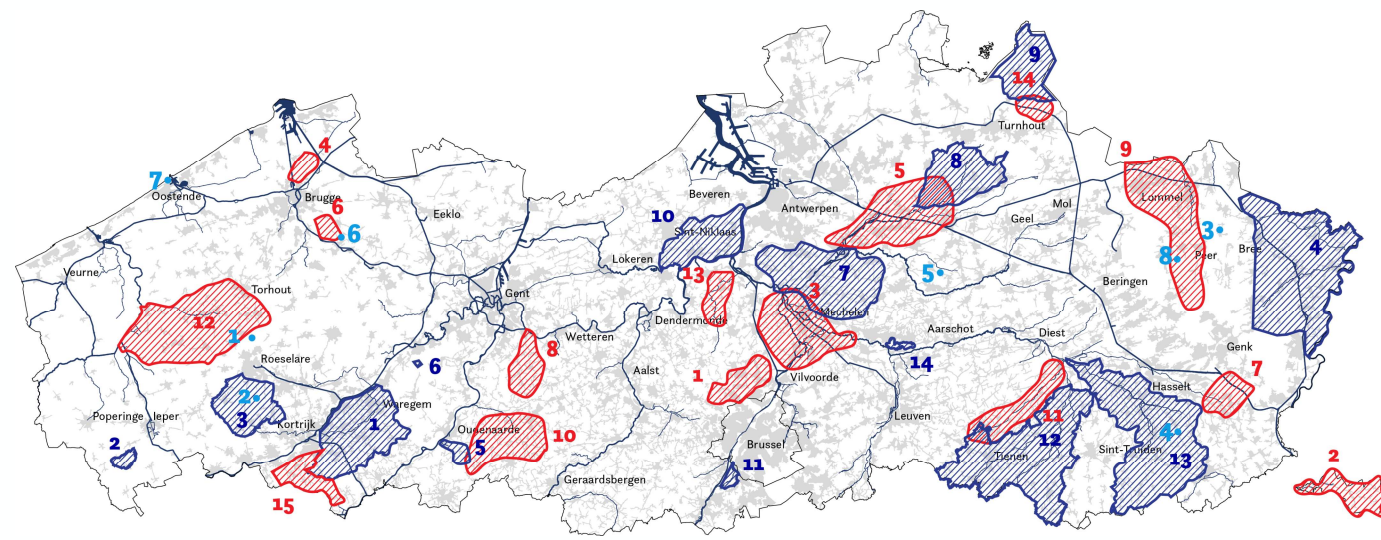

**OPEN CALL
for initiatives**

water + land + schap

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

WLS 1.0

- 1. Intercommunale Leiedal - Gaverbeekvisie-Harelbeke-Anzegem
- 2. Regionaal Landschap West-Vlaamse heuvels, stad Ieper - Robuuste waterlopen Westhoek
- 3. Provincie West-Vlaanderen - Roeselare-Ledegeem-Moorslede - Productief Landschap Landschap Midden-West-Vlaanderen
- 4. Regionaal Landschap Kempen en Maasland - Bruggen tussen Water, land en schap: Maasvallei en Kempen-Broek Bocholt, Bree
- 5. Provincie Oost-Vlaanderen - Maarkebeek-preventie overstroming door inrichten vallei en landbouwgebied
- 6. Bedrijf Tomato masters - Burenwater-Tomato masters Deinze
- 7. POM Antwerpen - Aqualitatieve Mechelse groentegregio
- 8. Provincie Antwerpen - Beek,Boer,Bodem - vallei van de Aa
- 9. Provincie Antwerpen - Ravels-werken op waterscheidingskam
- 10. Provincie Oost-Vlaanderen - Barbierbeek verbindt
- 11. Provincie Vlaams-Brabant - Vallei van de Zennebeemden
- 12. Provincie Vlaams-Brabant - Water als bondgenoot in de Getestreek
- 13. Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren - Herk- en Mombeekvallei-blauwgroene drager in het buitengebied van Zuid-Limburg
- 14. Regionaal Landschap Noord-Hageland - Laakvallei-Integraal waterbeheer project met BO en recreatie

WLS 2.0 systeeminnovaties

- 1. Roeselare - Waterteelten de weg naar een klimaatrobuustere landbouw
- 2. Ledegem - Ledegem wordt L'Eaudegem
- 3. Proef en Vormingscentrum voor Landbouw - Introductie van wetlands
- 4. Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren - Graslanden en moerassen in de vallei van de Herk en Mombeek

WLS 2.0 gebiedsgerichte projecten

- 1. Regionaal Landschap Brabantse Kouters - Klimaatrobuuste Groene Noordrand
- 2. Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren - Naar een klimaatrobuust landschap Voerstreek
- 3. Regionaal Landschap Rivierenland vzw-Cowala
- 4. Provincie West-Vlaanderen - Romboutswervepolder
- 5. Provincie Antwerpen - Bodemwater
- 6. Beernem - Beverhoutsveld droog-nat landbouwgebied
- 7. Provincie Limburg - Klimaatrobuuste inrichting in het stroomopeerpuntgebied Munsterbeek
- 8. Provincie Oost-Vlaanderen - Klimaatrobuuste vallei van de Molenbeek Gondebeek en Driesbeek (Rodeland)
- 9. Watering de Dommelvallei - Een Klimaatrobuust Stroomgebied van de Dommel
- 10. Provincie Oost-Vlaanderen - Peerdstokbeek, Molenbeek, en Wijlegemse

- 5. Universiteit Antwerpen - Innovatieve meettechnieken
- 6. Curando OLVzw vzw - Mexiceau een integraal project
- 7. Farys - Van terras naar Water-Land-Schap
- 8. Provincie Limburg - Gebieden vernatten via beekopstuwing
- 11. beek (Zwalmlvallei)
- 12. Regionaal Landschap Zuid Hageland vzw - Wet Nature DeVELPment
- 13. Provincie West-Vlaanderen - Blankaartbekken en Handzamevallei, klimaatsponzen in de westhoek
- 14. Polder Vliet en Zielbeek - Water zonder (be)grenzen in de Vlietvallei
- 15. Provincie Antwerpen - Boeren op Peil in Oud - Turnhout en Arendonk (BOPOTA)

water+land+schap

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

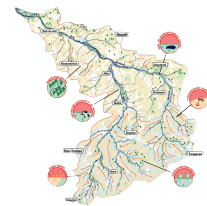

**LOCAL
COALITION**
of land users
(agriculture, nature,
housing,
recreation,...)

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

**LOCAL
COALITION**
of land users
(agriculture, nature,
housing,
recreation,...)

SCIENCE
measures the
impact of the
measures in light of
climate change

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

**LOCAL
COALITION**
of land users
(agriculture, nature,
housing,
recreation,...)

SCIENCE
measures the
impact of the
measures in light of
climate change

POLICY
as a matchmaker of
instruments, goals
and capacity

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

LOCAL COALITION
of land users
(agriculture, nature,
housing,
recreation,...)

DESIGN
offers imagination
to create
prototypical
opportunities

SCIENCE
measures the
impact of the
measures in light of
climate change

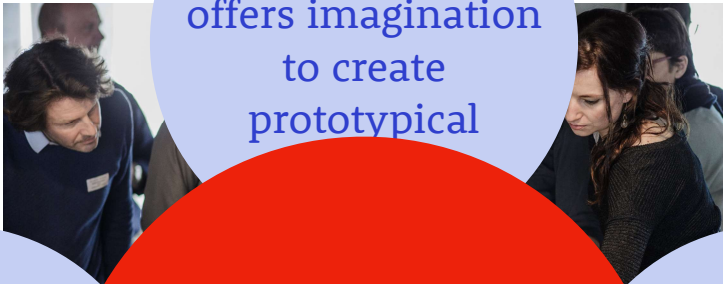

POLICY
as a matchmaker of
instruments, goals
and capacity

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

DESIGN
offers imagination
to create
prototypical

**LOCAL
COALITION**
of land users
(agriculture, nature,
housing,
recreation,...)

**SYSTEM
CHANGE**

SCIENCE
measures the
impact of the
measures in light of
climate change

POLICY
as a matchmaker of
instruments, goals
and capacity

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

Helshoven — hermeandering Herk

Akkerranden

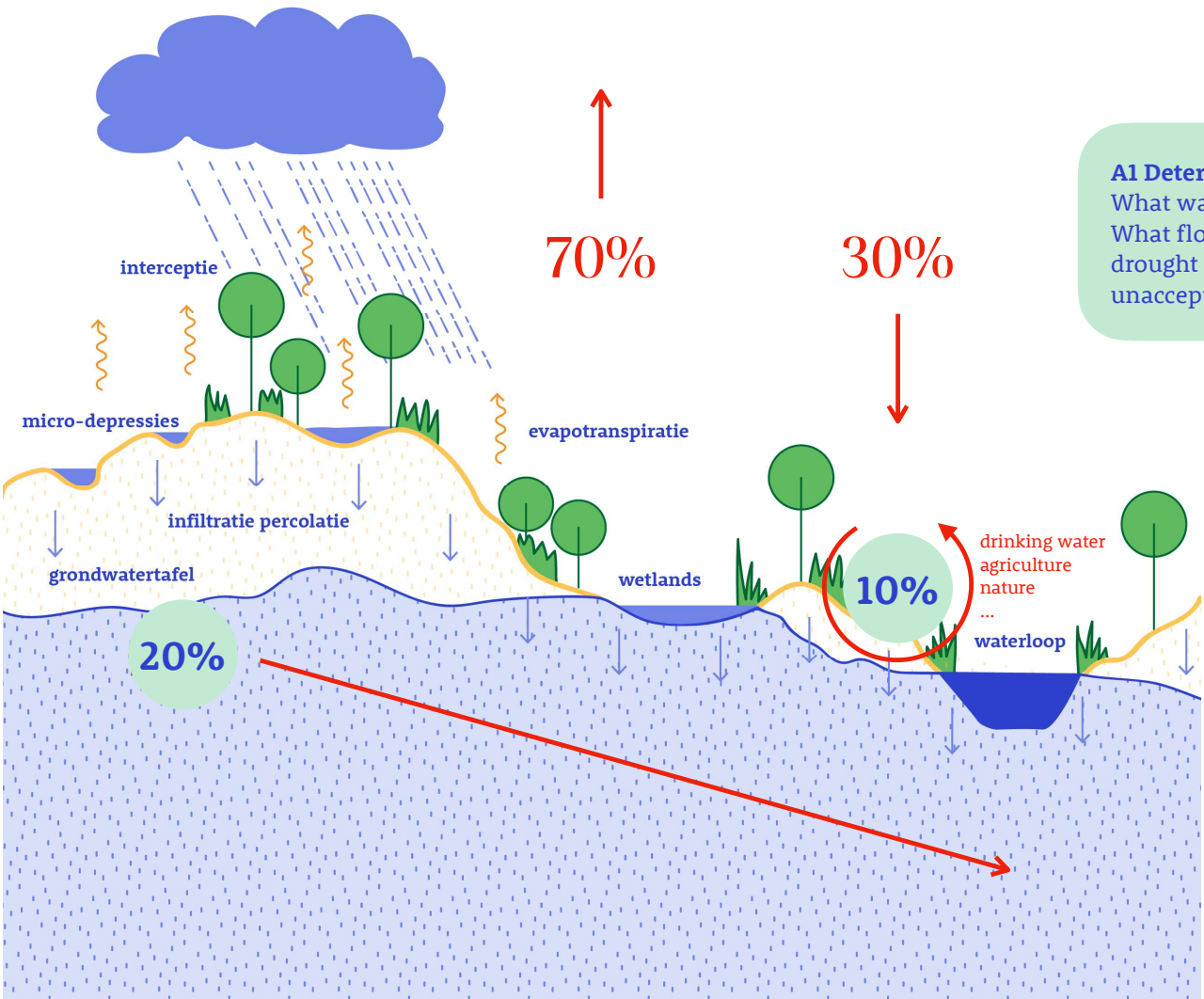
Eco-hydrologisch herstel veengebied — Sassenbroek

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

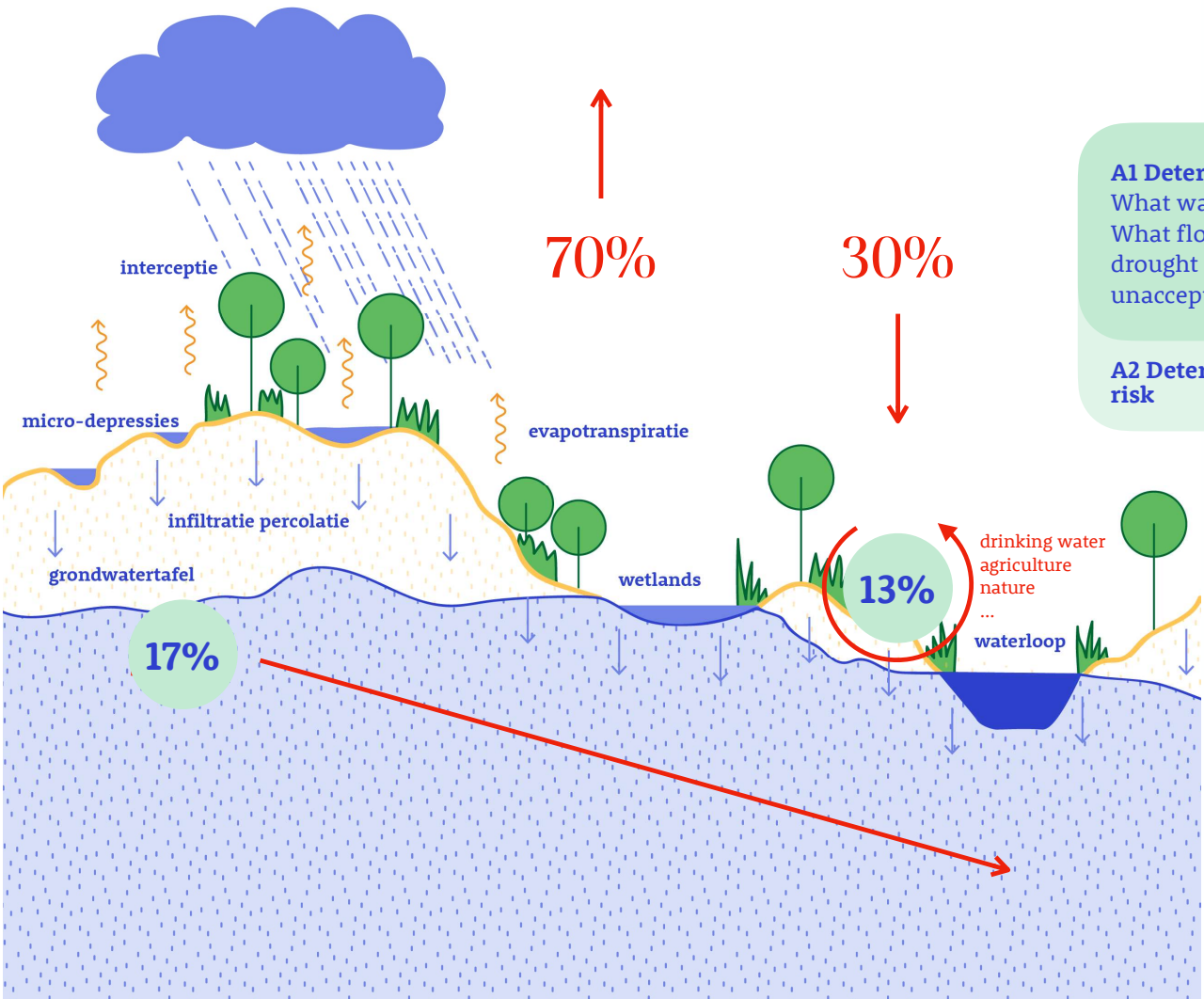

A1 Determine damage limit
What was the damage?
What flood damage and drought damage do we find unacceptable?

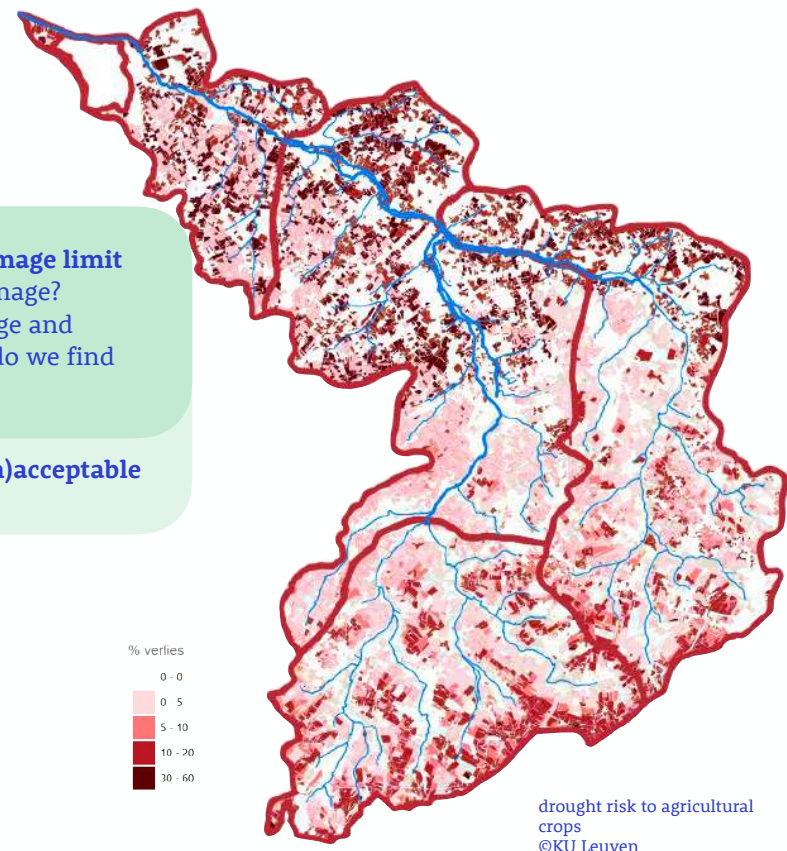
INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water+land+schap

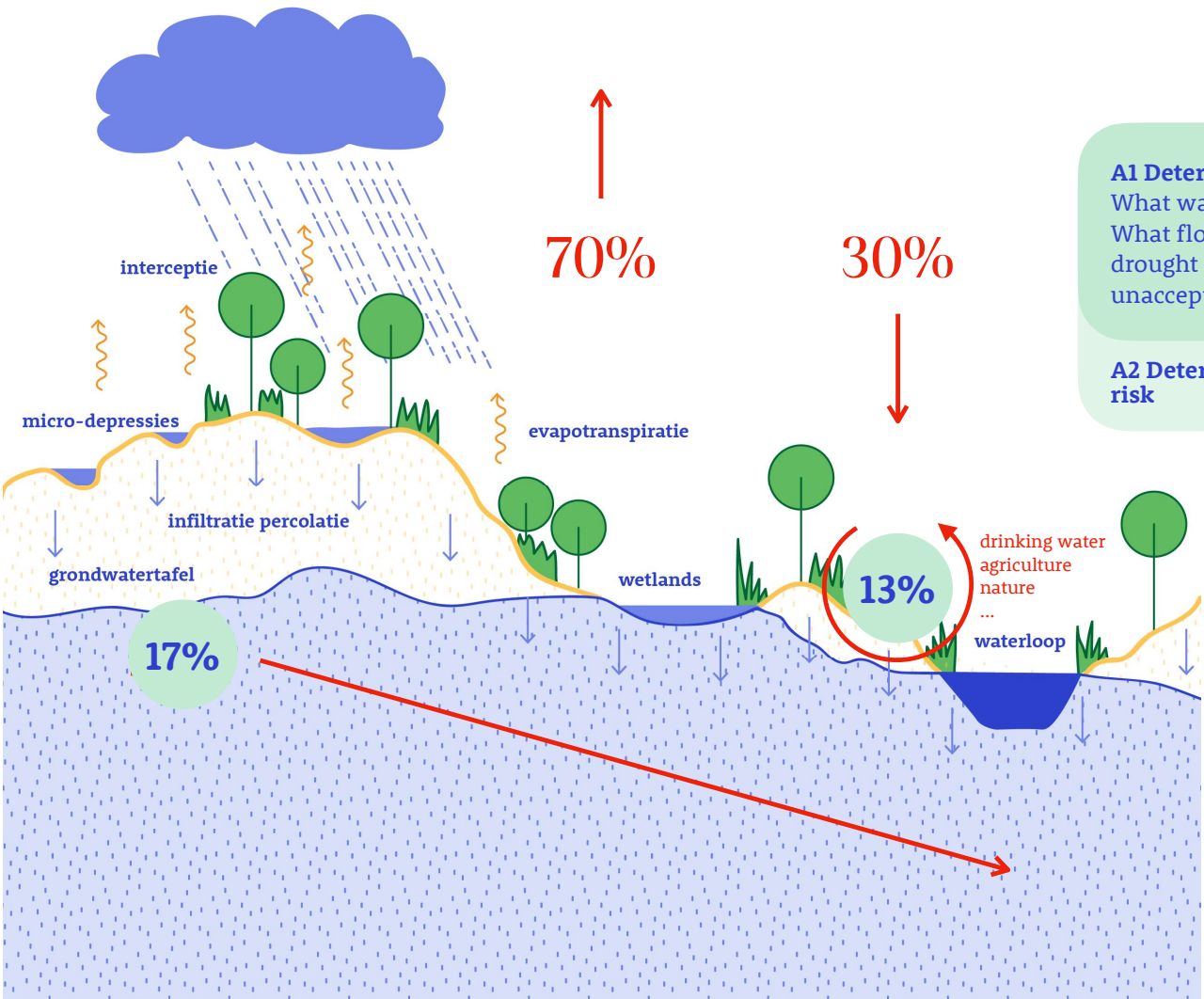
A1 Determine damage limit
What was the damage?
What flood damage and drought damage do we find unacceptable?

A2 Determine (un)acceptable risk

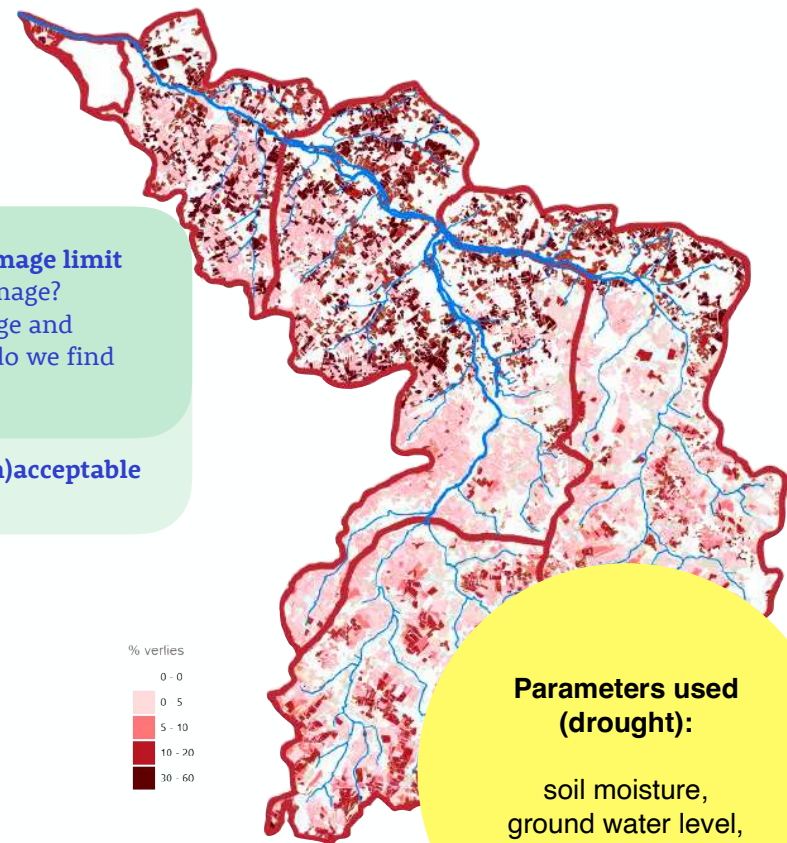
INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

A1 Determine damage limit
What was the damage?
What flood damage and drought damage do we find unacceptable?

A2 Determine (un)acceptable risk

% verlies

0 - 0
0 - 5
5 - 10
10 - 20
20 - 60

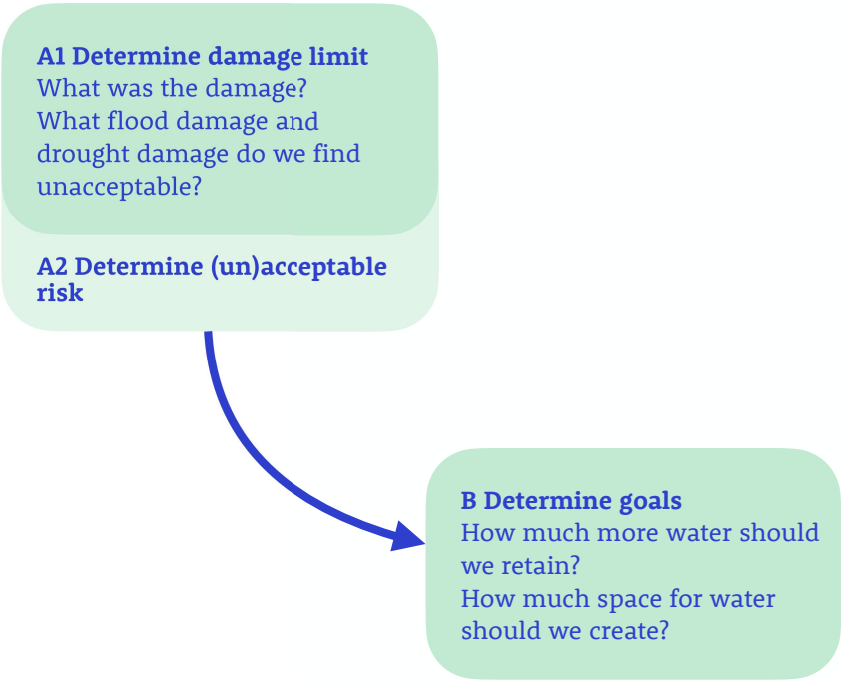
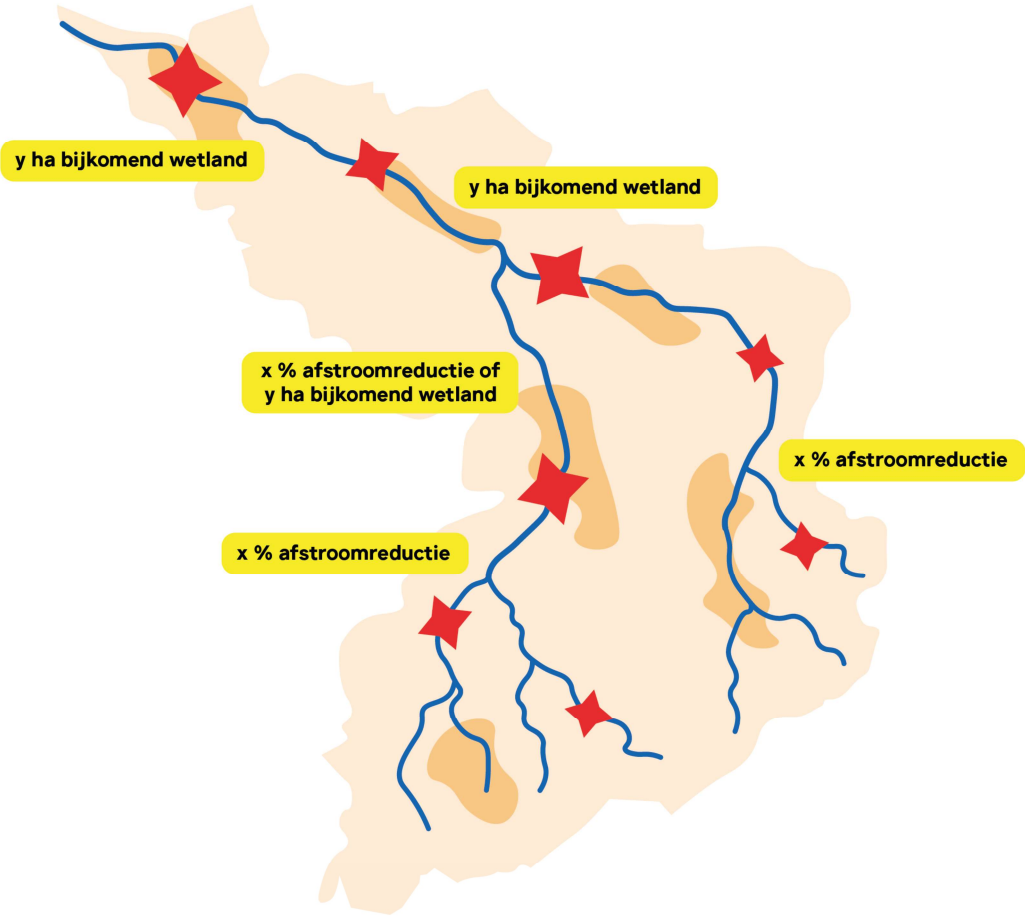
Parameters used (drought):

soil moisture,
ground water level,
low water level in streams

(Cijfers gebaseerd op Prof. Patrick Willems)

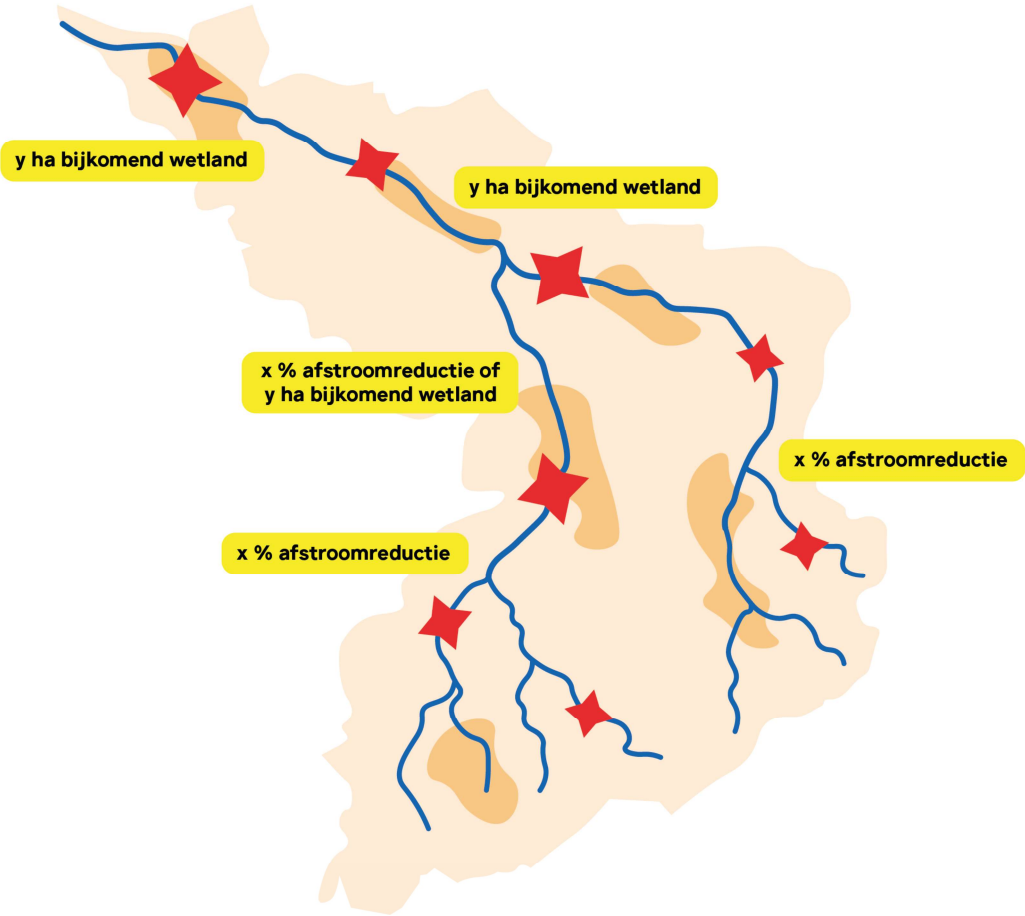
INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

A1 Determine damage limit
What was the damage?
What flood damage and drought damage do we find unacceptable?

A2 Determine (un)acceptable risk

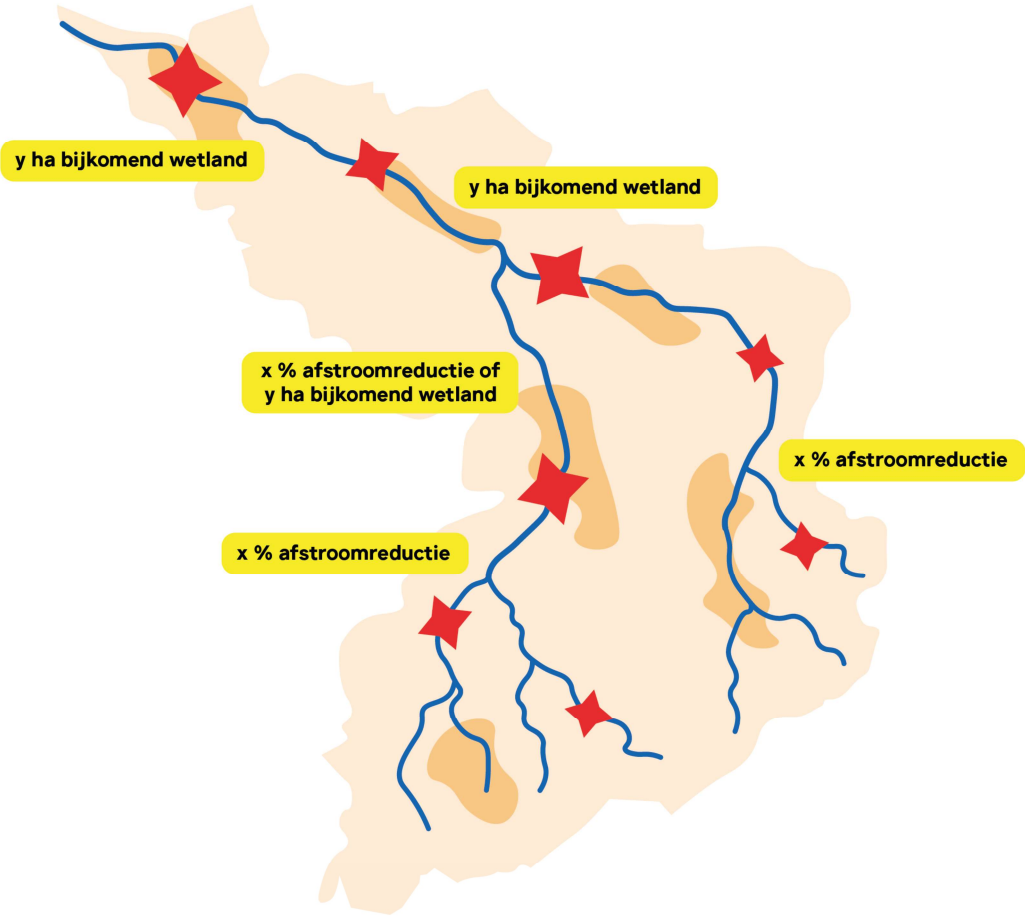
Observation 1:

by activating parameters that directly affect users & companies (**self-interest**), engagement becomes real – beyond ‘what they/EU tells us to do for nature’ (global challenge)

B Determine goals
How much more water should we retain?
How much space for water should we create?

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

A1 Determine damage limit
What was the damage?
What flood damage and drought damage do we find unacceptable?

A2 Determine (un)acceptable risk

Observation 2:
acting on the invisible water in soils and green (**land-based or spong actions**) is the key to a healthy and resilient water system (presence of qualitative water in streams).

Observation 1:
by activating parameters that directly affect users & companies (**self-interest**), engagement becomes real – beyond ‘what they/EU tells us to do for nature’ (global challenge)

B Determine goals
How much more water should we retain?
How much space for water should we create?

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water+land+schap

A1 Determine damage limit

What was the damage?
What flood damage and
drought damage do we find
unacceptable?

A2 Determine (un)acceptable risk

B Determine goals

How much more water should
we retain?
How much space for water
should we create?

C Translate to terrain

Which package of measures
can land where?

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

impact modeling + landscape units +
feasibility today and tomorrow + matching opportunities

A1 Determine damage limit

What was the damage?
What flood damage and drought damage do we find unacceptable?

A2 Determine (un)acceptable risk

B Determine goals

How much more water should we retain?
How much space for water should we create?

C Translate to terrain

Which package of measures can land where?

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

impact modeling + landscape units +
feasibility today and tomorrow + matching opportunities

A1 Determine damage limit
What was the damage?
What flood damage and
drought damage do we find
unacceptable?

**A2 Determine (un)acceptable
risk**

C Translate to terrain
Which package of measures
can land where?

B Determine goals
How much more water should
we retain?
How much space for water
should we create?

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

water + land + schap

impact modeling + landscape units +
feasibility today and tomorrow + matching opportunities

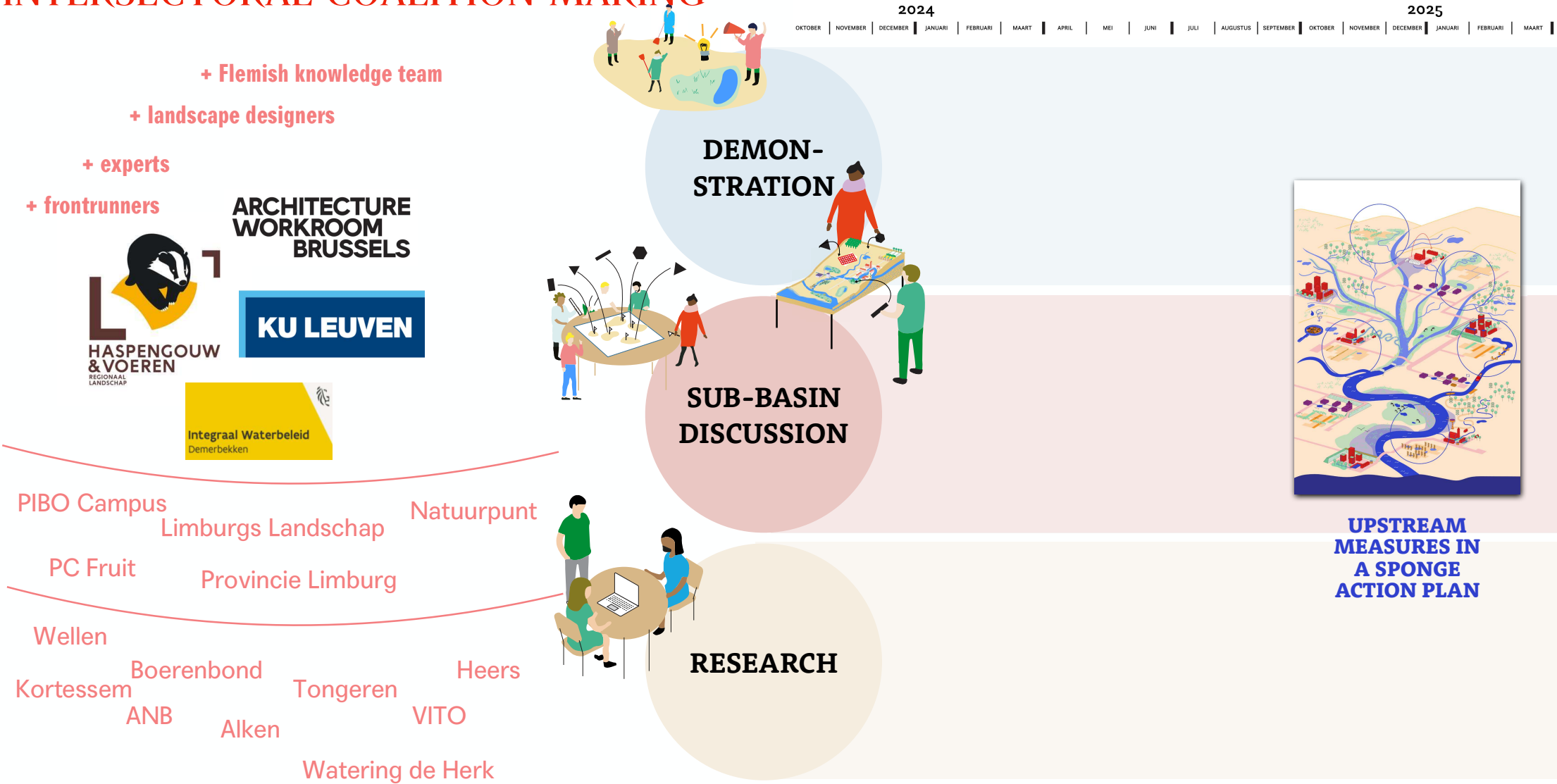
A1 Determine damage limit
What was the damage?
What flood damage and drought damage do we find unacceptable?

A2 Determine (un)acceptable risk

C Translate to terrain
Which package of measures can land where?

B Determine goals
How much more water should we retain?
How much space for water should we create?

INTERSECTORAL COALITION-MAKING

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

- Bringing together (overlapping) objectives is the first step towards integrated projects

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

- Bringing together (overlapping) objectives is the first step towards integrated projects
- Activate terrain experience and entrepreneurship: be clear about the objectives to be achieved (WHAT), but leave freedom about the way (HOW) they are achieved

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

- ▶ **Bringing together (overlapping) objectives is the first step towards integrated projects**
- ▶ **Activate terrain experience and entrepreneurship: be clear about the objectives to be achieved (WHAT), but leave freedom about the way (HOW) they are achieved**
- ▶ **Requires a different government role (public servant entrepreneurship).**
Water+Land+Schap was implemented via 3 different government instruments in 2 different administrative periods during which different political parties were in power. Continuity was assured by enterprising civil servants who saw their own objectives and those of colleagues from other organizations fulfilled in the program (stimulating effect).

PROTOTYPE

PLATFORM

PARTICIPATION

PROGRAMME

- ▶ **Bringing together (overlapping) objectives is the first step towards integrated projects**
- ▶ **Activate terrain experience and entrepreneurship: be clear about the objectives to be achieved (WHAT), but leave freedom about the way (HOW) they are achieved**
- ▶ **Requires a different government role (public servant entrepreneurship).**
Water+Land+Schap was implemented via 3 different government instruments in 2 different administrative periods during which different political parties were in power. Continuity was assured by enterprising civil servants who saw their own objectives and those of colleagues from other organizations fulfilled in the program (stimulating effect).
- ▶ **Need for resources and time to build strong local coalitions (Provinces, Regional Landscapes and civil society organizations) that can both handle government logics (sometimes heavy procedures) and work on the ground (gaining trust among very diverse land users)**

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

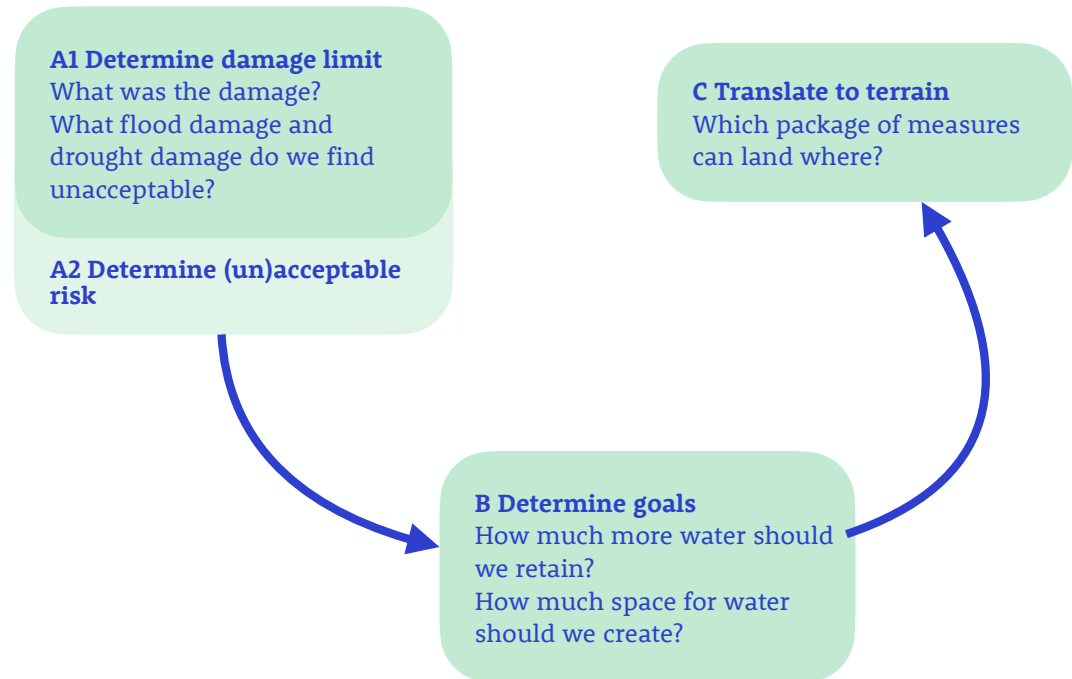
PLATFORM

policy is
iterative

CONSTANTLY REFINING WHERE THE INNOVATION LIES

water+land+schap

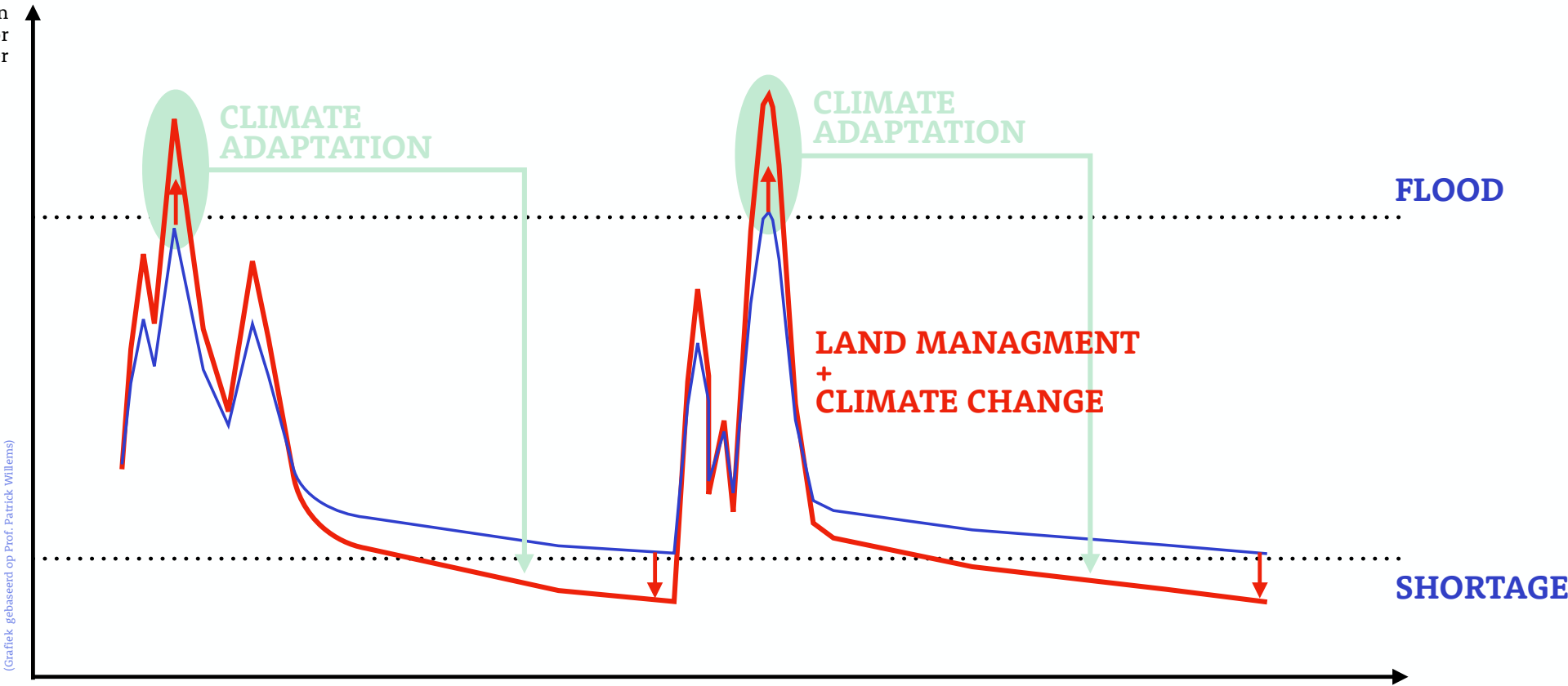
CONSTANTLY REFINING WHERE THE INNOVATION LIES

water+land+schap

CONSTANTLY REFINING WHERE THE INNOVATION LIES

water+land+schap

CONSTANTLY REFINING WHERE THE INNOVATION LIES

water + land + schap

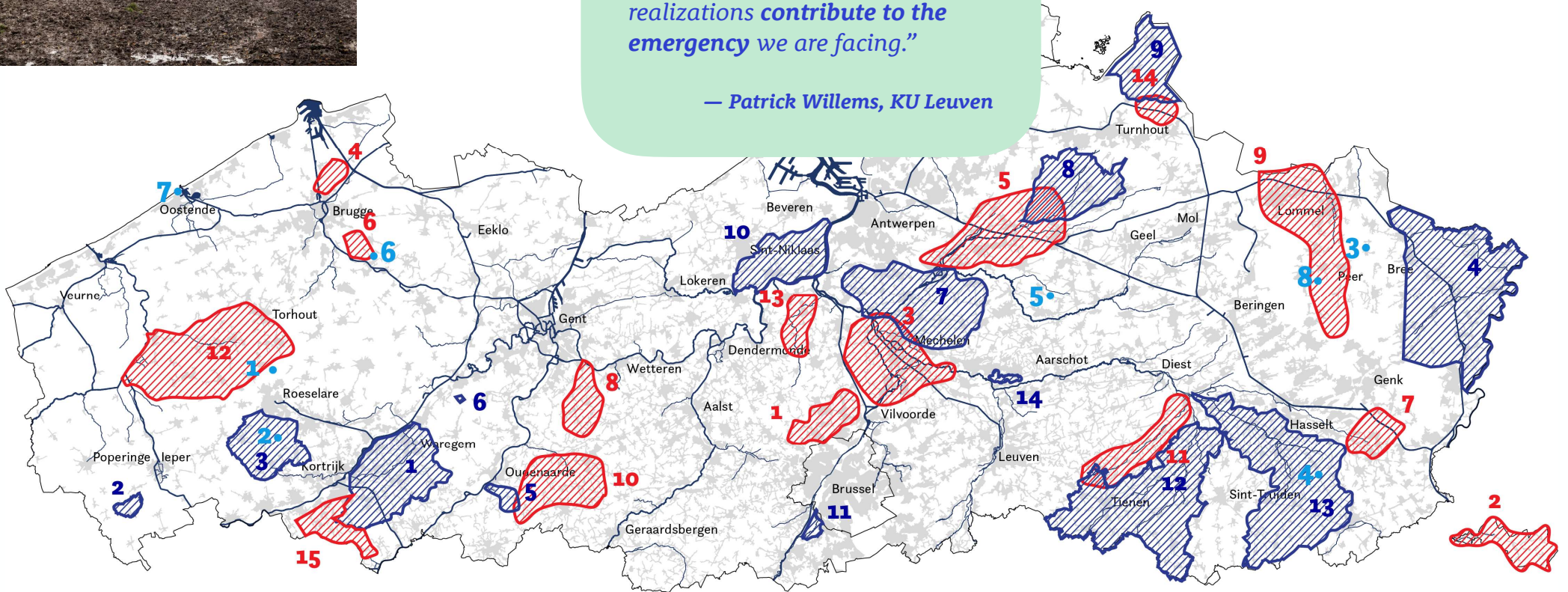

CONSTANTLY REFINING WHERE THE INNOVATION LIES

*“The dynamics on the ground are amazing to witness, but we actually have a **too fragmented idea** of how much the sum of the realizations **contribute to the emergency** we are facing.”*

— Patrick Willems, KU Leuven

MANY SIMILAR PROJECTS = EVIDENCE TO REVISE LEGISLATION & INSTRUMENTS

BODEMLEVEN ACTIVEREN

Een levende bodem kent een hoger percentage aan bodemleven. De vele wormen en andere organismen creëren een uitgebreid gangenstelsel waarlangs water sneller kan infiltreren, zeker in anders minder goed doorlatende bodems.

KOPPELKANSEN?

- Voedselproductie
- C-opslag
- ...

UITVOERINGSVARIANTEN?

- Houtsnippers
- Minimale bodembewerking
- Teeltrotatie
- Groenbemesters (klaver, luzerne)
- ...

HAALBAARHEID VANDAAG?

laag ————— hoog

- Mits wetgeving rond houtsnippers als afval aangepast wordt
- ...

FINANCIEEL?

€

- Ruimtelijke randvoorwaarden
- ...

Waar is het wetgevend kader voor boerderijcompostering?

Boerderijcompostering is geen nieuw begrip in de landbouwsector. Al 20 jaar voert het Instituut voor Landbouw- en Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) onderzoek naar deze soort van compostering waarbij landbouwers vaak samenwerken met natuurbeheerders. De onderzoeksproeven hadden meermaals positieve resultaten, maar wegens het uitblijven van een wetgevend kader zijn er amper landbouwers of natuurbeheerders in Vlaanderen die aan boerderijcompostering doen.

16 AUGUSTUS 2023 – Laatst bijgewerkt om 16 AUGUSTUS 2023 22:19

Lees meer over: [onderzoek](#) [compost](#)

CONTINUE THINKING FROM THE TERRAIN'S PERSPECTIVE

Meedenken vanuit de logica van het landbouwbedrijf

Een boerderij is in de eerste plaats een bedrijf. Elke investering moet passen in het ondernemingsplan. Het project (beek.boer.bodem) benaderde, mede dankzij de samenwerking met Boeren natuur Vlaanderen, de klimaatrobuuste ingrepen meteen vanuit een landbouweconomisch perspectief. Landbouwers plaatsten regelbare stuwjes in perceelgrachten, zetten hun klassieke drainage om naar peilsturing of installeerden subirrigatie. Als een landbouwer vroeg in het seizoen veldwerkzaamheden wil starten omwille van de marktvraag, dan kan het perceel nog steeds gedraineerd worden en de watertafel verlaagd. Alleen is het nu slechts tijdelijk, en kan de watertafel de rest van de tijd vrij hoog blijven. Zo kan het bedrijf blijven functioneren en kan de landbouwer zijn bodem in droge periodes voldoende nat houden.

Verschillende landbouwers gingen in samenwerking met praktijkcentrum de Hooibeekhoeve nog een stap verder en experimenteerden met alternatieve teelten. De wettelijk verplichte teeltrotatie zette landbouwer Pascal Vanhoof ertoe aan om zijn maïs en gras te vervangen door méteil, een mengsel van wintergraan en vlinderbloemigen. Deze teelt zorgt voor meer biodiversiteit en kan als groenbemester weer ingewerkt worden in de bodem. Door binnen het project (beek.boer.bodem) aan marktonderzoek te doen, is Pascal nu ook van plan om mosterd te telen. De volgende te onderzoeken teelten zijn hennep en quinoa, maar uiteraard start hij pas een nieuw teeltextperiment zodra de afname van het product goed is ingeschat.

8 (beek.boer.bodem) in de vallei van de Aa, Water+Land+Schap

Om de kronkelende oevers van de Barbierbeek te beheren, kocht de gebiedscoalitie een gedeelde maai-laadmachine aan.
© Provincie Oost-Vlaanderen

CONTINUE THINKING FROM THE TERRAIN'S PERSPECTIVE

‘unburdening’ packages for agriculture tailored to a recurring type of business and type of landscape, instead of subsidies for individual measures.

Basispakket aan (laagdrempelige) maatregelen

- Werken met grasgangen, aarden/plantaardige dammen en erosiepoelen;
- Gras-kruidenstroken;
- Niet-kerende bodembewerking;
- Groenbemesting;
- Behoud stoppel in de winter;
- Onderhoud bestaande houtwallen en/of houtkanten;
- Weloverwogen (slimme) teeltrotatie.

Aanvullende maatregelen (-> full package)

- De teelt van grasklaver en luzerne;
- Teeltrotatie met een vlinderbloemige;
- Graanteelt zonder het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen;
- Versterking van houtwallen en/of houtkanten;
- Faunavoedselgewas;
- Bloemenakker;
- Luzernehooiland;
- Fauna-akkers (1 of meerdere van de onderscheiden types);
- Koolstofrijke bemesting;
- Strokenteelt.

Meedenken vanuit de logica van het landbouwbedrijf

Een boerderij is in de eerste plaats een bedrijf. Elke investering moet passen in het ondernemingsplan. Het project (beek.boer.bodem) benaderde, mede dankzij de samenwerking met Boeren Natuur Vlaanderen, de klimaatrobuuste ingrepen meteen vanuit een landbouweconomisch perspectief. Landbouwers plaatsten regelbare stuwtejes in perceelgrachten, zetten hun klassieke drainage om naar peilsturing of installeerden subirrigatie. Als een landbouwer vroeg in het seizoen veldwerkzaamheden wil starten omwille van de marktvraag, dan kan het perceel nog steeds gedraineerd worden en de watertafel verlaagd. Alleen is het nu slechts tijdelijk, en kan de watertafel de rest van de tijd vrij hoog blijven. Zo kan het bedrijf blijven functioneren en kan de landbouwer zijn bodem in droge periodes voldoende nat houden.

Verschiede landbouwers gingen in samenwerking met praktijkcentrum de Hooibeekhoeve nog een stap verder en experimenteerden met alternatieve teelten. De wettelijk verplichte teeltrotatie zette landbouwer Pascal Vanhooft ertoe aan om zijn maïs en gras te vervangen door méteil, een mengsel van wintergraan en vlinderbloemigen. Deze teelt zorgt voor meer biodiversiteit en kan als groenbemester weer ingewerkt worden in de bodem. Door binnen het project (beek.boer.bodem) aan marktonderzoek te doen, is Pascal nu ook van plan om mosterd te telen. De volgende te onderzoeken teelten zijn hennep en quinoa, maar uiteraard start hij pas een nieuw teeltexperiment zodra de afname van het product goed is ingeschat.

8 (beek.boer.bodem) in de vallei van de Aa, Water+Land+Schap

Om de kronkelende oevers van de Barbierbeek te beheren, kocht de gebiedscoalitie een gedeelte maai-laadmachine aan.
© Provincie Oost-Vlaanderen

CONTINUE THINKING FROM THE TERRAIN'S PERSPECTIVE

‘unburdening’ packages for agriculture tailored to a recurring type of business and type of landscape, instead of subsidies for individual measures.

© Mieco-effect & Kurt Sannen

Meedenken vanuit de logica van het landbouwbedrijf

Een boerderij is in de eerste plaats een bedrijf. Elke investering moet passen in het ondernemingsplan. Het project (beek.boer.bodem) benaderde, mede dankzij de samenwerking met Boeren Natuur Vlaanderen, de klimaatproblematiek ingeprengd vanuit een landbouweconomisch perspectief. Landbouwers plaatsten regelbare stuwtjes in perceelgrachten, zetten hun klassieke drainage om naar peilsturing of installeren subirrigatie. Als een landbouwer vroeg in het seizoen veldwerkzaamheden wil starten omwille van de marktvraag, dan kan het perceel nog steeds gedraineerd worden en de watertafel verlaagd. Alleen is het nu slechts tijdelijk, en kan de watertafel de rest van de tijd vrij hoog blijven. Zo kan het bedrijf blijven functioneren en kan de landbouwer zijn bodem in droge periodes voldoende nat houden.

Verschiede landbouwers gingen in samenwerking met praktijkcentrum de Hooibeekhoeve nog een stap verder en experimenteerden met alternatieve teelten. De wettelijk verplichte teeltrotatie zette landbouwer Pascal Vanhooft ertoe aan om zijn maïs en gras te vervangen door méteil, een mengsel van wintergraan en vlinderbloemigen. Deze teelt zorgt voor meer biodiversiteit en kan als groenbemester weer ingewerkt worden in de bodem. Door binnen het project (beek.boer.bodem) aan marktonderzoek te doen, is Pascal nu ook van plan om mosterd te telen. De volgende te onderzoeken teelten zijn hennep en quinoa, maar uiteraard start hij pas een nieuw teeltexperiment zodra de afname van het product goed is ingeschat.

8 (beek.boer.bodem) in de vallei van de Aa, Water+Land+Schap

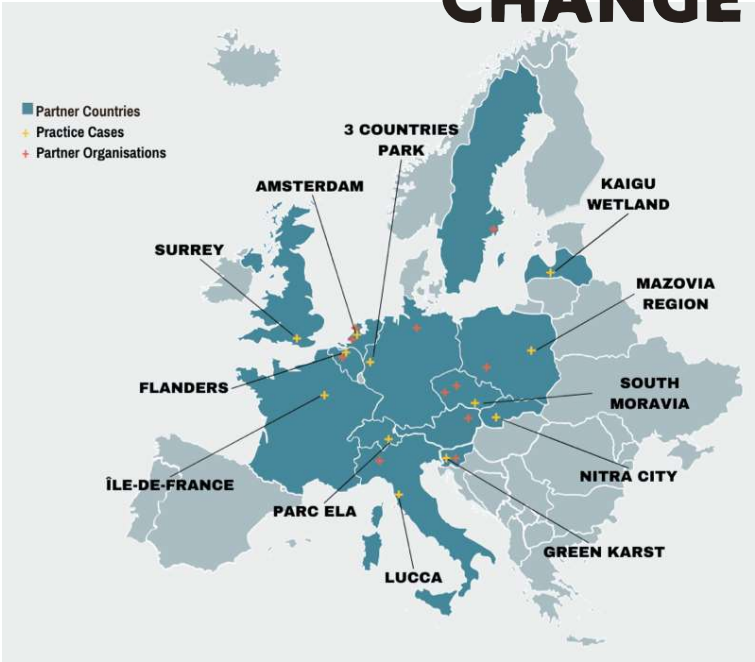

Om de kronkelende oevers van de Barbierbeek te behouden, kocht de gebiedscoalitie een gedeelte maai-laadmachine aan.
© Provincie Oost-Vlaanderen

CONTINUE THINKING FROM THE TERRAIN'S PERSPECTIVE

‘unburdening’ packages for agriculture **tailored to a recurring type of business and type of landscape**, instead of subsidies for individual measures.

IT IS (MORE THAN) HUMAN WORK (DEVELOPING TRUST & COMPETENCES)

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

- **Constantly refine where the innovation lies (through collaboration between terrain experience, science and policy) and share insights in a peer-to-peer way**

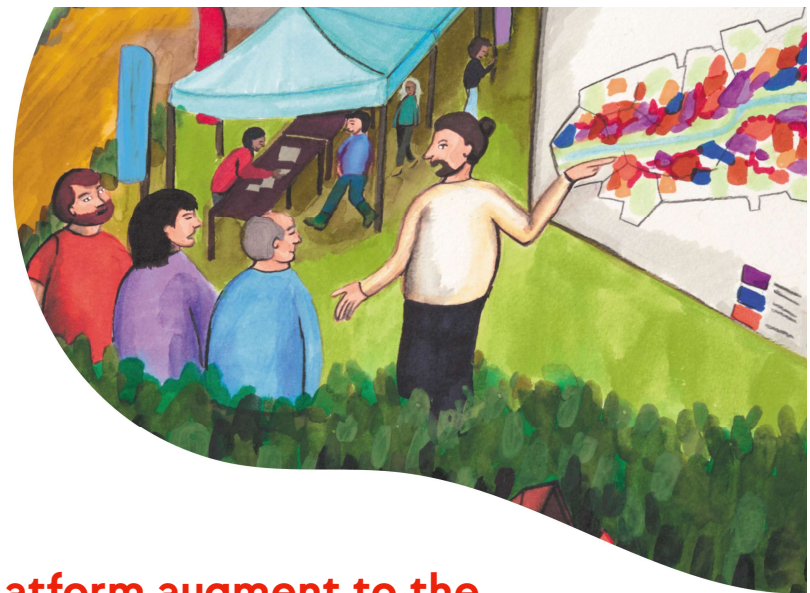
PROTOTYPE

PARTICIPATION

PLATFORM

PROGRAMME

- **Constantly refine where the innovation lies (through collaboration between terrain experience, science and policy) and share insights in a peer-to-peer way**
- **Many similar projects in one programme / platform augment to the necessary evidence to review policy (instruments and legislation) that is blocking innovation today**

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PLATFORM

PROGRAMME

- Constantly refine where the innovation lies (through collaboration between terrain experience, science and policy) and share insights in a peer-to-peer way
- Many similar projects in one programme / platform augment to the necessary evidence to review policy (instruments and legislation) that is blocking innovation today
- Continue to think from the terrain's perspective (i.e. if agricultural policies are based on farming's economic perspective, think in collective business models)

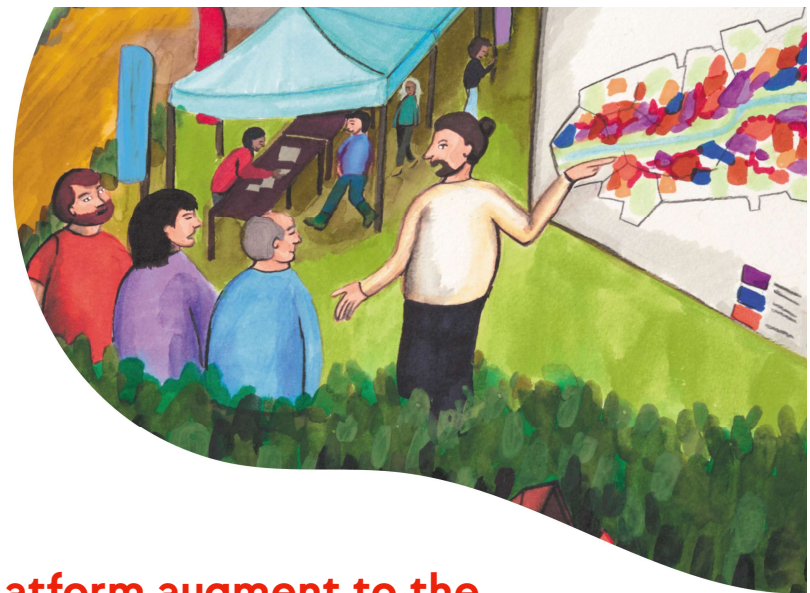
PROTOTYPE

PARTICIPATION

PLATFORM

PROGRAMME

- Constantly refine where the innovation lies (through collaboration between terrain experience, science and policy) and share insights in a peer-to-peer way
- Many similar projects in one programme / platform augment to the necessary evidence to review policy (instruments and legislation) that is blocking innovation today
- Continue to think from the terrain's perspective (i.e. if agricultural policies are based on farming's economic perspective, think in collective business models)
- It remains (more than) human work, based on mutual trust and the involvement and building of very different competences.

PARTICIPATION

PROTOTYPE

PROGRAMME

PLATFORM

the next big thing will be a lot of small things

AESOP4food
STRATEGY

Online Seminar,
16.05.2024

Bram Vandemoortel
Architecture Workroom Brussels
Ghent University
bvandemoortel@architectureworkroom.eu
bram.vandemoortel@ugent.be

the next big thing
will be a lot of
small things

AESOP4food
STRATEGY

Online Seminar,
16.05.2024

Bram Vandemoortel
Architecture Workroom Brussels
Ghent University
bvandemoortel@architectureworkroom.eu
bram.vandemoortel@ugent.be

THANK
YOU!

